

**НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ МІДНАРОДНИХ ВІДНОСИН
КАФЕДРА ІНОЗЕМНИХ МОВ ТА ПЕРЕКЛАДУ**

**ІХ щорічна
Міжнародна науково-практична конференція**

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ІНШОМОВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ
ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ НЕМОВНИХ
СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ В ПОЛКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ**

02 червня 2023 р.

КИЇВ 2023

Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі. 02 червня 2023 р./ За заг. ред Ю.О.Волошина, Н.В. Гончаренко-Закревської, Н.М. Василюшиної. К.: ФМВ, НАУ, 2023. 184 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою Факультету міжнародних відносин НАУ. Протокол № 4 від 18 травня 2023 року.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

ВОЛОШИН Юрій Олексійович, декан ФМВ НАУ, доктор юридичних наук, професор, заслужений юрист України.

ГОНЧАРЕНКО-ЗАКРЕВСЬКА Наталія Валеріївна, завідувач кафедри іноземних мов та перекладу ФМВ НАУ, кандидат педагогічних наук, доцент.

ВАСИЛИШИНА Наталія Максимівна, професор кафедри іноземних мов та перекладу ФМВ НАУ, доктор педагогічних наук, доцент.

ВОЙТКО Тетяна Владиславівна, доцент кафедри іноземних мов та перекладу ФМВ НАУ, кандидат філологічних наук, доцент.

МЕЛЬНИК Євгеній Юрійович, доцент кафедри іноземних мов та перекладу ФМВ НАУ, кандидат педагогічних наук, доцент.

СКИРДА Тетяна Сергіївна, доцент кафедри іноземних мов та перекладу ФМВ НАУ, кандидат педагогічних наук, доцент.

Містить тези ІХ щорічної Міжнародної науково-практичної конференції з питань ефективного формування іншомовної професійно-комунікативної компетентності у студентів закладів вищої освіти. У збірник матеріалів конференції увійшли тези доповідей за сучасними, актуальними напрямками з теорії і методики професійної освіти, дидактики, філології та лінгвістики. Науково-методична розробка кафедри іноземних мов та перекладу інтегрувала сукупність взаємопов'язаних наукових напрямів досліджень, зокрема: *мовна картина світу та міжкультурна комунікація; академічна мобільність та інтернаціоналізація навчального процесу; сучасні підходи та інноваційні технології формування іншомовної комунікативної компетентності; професійна іншомовна підготовка в процесі міжкультурної інтеграції; зіставні мовознавчі студії і міжкультурна комунікація; інноваційні методи викладання: новітнє в європейській освітній практиці; світові тенденції розвитку ІКТ-освіти у вищій школі; перспективність застосування зарубіжного освітнього досвіду в Україні; діджиталізація та новітні підходи, методи і техніки в освітньому процесі вищої школи, а також застосування новітніх методологічних засобів та технік у сучасних наукових дослідженнях університетів України та зарубіжжя.*

Тези доповідей друкуються в авторській редакції. Редакційна колегія не завжди поділяє погляди, думки, ідеї авторів та не несе відповідальності за зміст та автентичність матеріалів, наданих авторами для публікації.

© Національний авіаційний
університет, 2023
© Автори, 2023

ТАБЛИЦЯ ЗМІСТУ

SCAFFOLDING CLASSROOMS <i>Afanasievskia Iryna</i>	8
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ АНГЛІЙСЬКИХ ВІЙСЬКОВО–МОРСЬКИХ ТЕРМІНІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ <i>Беньковська Наталія Борисівна</i>	16
PAISAJE LINGÜÍSTICO EN CÁDIZ DURANTE EL IX CONGRESO INTERNACIONAL DE LA LENGUA ESPAÑOLA <i>Lyubov Bobchynets</i>	22
INFORMATION COMPUTER TECHNOLOGIES USAGE AS AN INTRINSIC TOOL OF SHAPING FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE <i>Nataliia Vasylyshyna, Nataliia Honcharenko-Zakrevska, Iuliia Tastan</i>	27
THE DIFFICULTY OF RENDERING INTERNATIONALISMS FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN <i>Tetiana Voytko</i>	32
THE FUTURE OF THE ENGLISH INTERNET LANGUAGE <i>Olga Verkhovtsova, Olena Kutseko, Elizabeth Lunn</i>	38

DIGITALIZATION IN EDUCATION: MODERN CHALLENGES	
<i>Vira Gamaliia, Halyna Sichkarenko, Artem Zabuga.....</i>	44
ІЄРОГЛІФИ: 200 РОКІВ ВІДКРИТТЯ	
<i>Гамалія Катерина Миколаївна, Руда Світлана Петрівна...</i>	51
VIDEOS AS THE UNIVERSAL TOOL IN TEACHING AND LEARNING ENGLISH AND BASIC LIFE SKILLS	
<i>Valentyna Gundarieva, Maryna Kurnylovych.....</i>	61
THE BENEFITS OF ICT MEANS USING FOR THE SHAPING CHINEES COLLEGE STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE	
<i>Liudmyla Gryzun, Chen Yaqin, Oleksii Lytovchenko.....</i>	67
ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО-РЕСУРСІВ ЯК ЗАСОБУ ТЕРАПІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПЕРІОД КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ	
<i>Глуцька Тетяна Володимирівна, Сандовенко Ірина Василівна.....</i>	74
МОВНА КАРТИНА СВІТУ ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ	
<i>Демчук Олег Іванович.....</i>	81

**ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ
МЕХАНІКІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО
НАВЧАННЯ**

*Дягилева Олена Сергіївна, Кононова Олена Юріївна,
Юрженко Альона Юріївна.....* 85

**ОСВІТНІ ВЕБ-РЕСУРСИ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ
САМОСТІЙНОГО ОВОЛОДІННЯ ЛЕКСИКО-
ГРАМАТИЧНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ У ЧИТАННІ**

Зачена Ірина Миколаївна..... 90

ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ ІСПАНІЇ

Кармадонова Тетяна Миколаївна..... 98

**CHALLENGES OF THE INTERPRETERS' TRAINING AT
HIGHER SCHOOLS**

Nataliia Koshil, Olha Hyryla..... 105

**COMMUNICATIVE BARRIERS IN THE EDUCATIONAL
PROCESS**

Lyudmyla Kraynyak..... 108

**WORLD TENDENCIES OF THE HIGH SCHOOL
DISTANCE LEARNING**

Iryna Kulikova..... 112

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ СЛОВНИКА КРИПТОПРОСТОРУ ІСПАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ	
<i>Лазоренко Наталія Леонідівна, Жудро Ольга Вікторівна, Кравець Ірина Леонідівна.....</i>	116
СПЕЦИФІКА ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ВАЛЬДОРФСЬКІЙ ШКОЛІ	
<i>Лупаренко Світлана Євгенівна.....</i>	126
КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ З УРАХУВАННЯМ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ	
<i>Паничок Тетяна Ярославівна.....</i>	133
ЧИТАННЯ ВГОЛОС ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ПРИЙОМ ОПРАЦЮВАННЯ МОВЛЕННЄВОГО МАТЕРІАЛУ	
<i>Мельник Євгеній Юрійович, Слобоженко Руслан Анатолійович.....</i>	138
КОМУНІКАТИВНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ	
<i>Сокол Галина Романівна.....</i>	146
ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ	
<i>Скирда Тетяна Сергіївна.....</i>	151

INTERNATIONALIZING ENGINEERING EDUCATION: PATTERNS AND PRINCIPLES <i>Nadiya Tymkiv, Neonila Kryvtsun.....</i>	157
FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE COMPETENCE OF FUTURE AVIATION SPECIALISTS IN TEACHING HIGHER MATHEMATICS <i>Viktoriia Trofymenko, Olesia Yashchuk.....</i>	163
DIGITIZATION AND THE LATEST APPROACHES, METHODS AND TECHNIQUES IN THE PROCESS OF TRAINING TRANSLATORS <i>Olga Tsaryk, Nataliia Rybina.....</i>	169
ОЦІНЮВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ <i>Чернюк Анжеліка Петрівна.....</i>	172
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ ФРАНКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ <i>Чистяк Дмитро Олександрович.....</i>	177

Iryna Afanasievskaya,
Senior Lecturer,
Foreign Languages Department in Ship Power Engineering,
Herson State Marine Academy
Herson (Ukraine)
afanasievskaya.irina@gmail.com

SCAFFOLDING CLASSROOMS

The thesis focuses on the problem of English teaching for the professional purpose and language training. The study considers the notion of scaffolding and efficiency of scaffolding strategies related to the online educational process.

The topic of the thesis is to describe the scaffolding online classrooms learning, to determine its role in learning a foreign language in the professional sphere, and methodological techniques used to implement this learning method. The author examines the main features of scaffold - learning "from the student", the authenticity of tasks to be studied, the connection of the educational context with the realities of the profession, feedback from students, their activity and cooperation in the process of acquiring new knowledge and skills. The author confirmed that a student of higher education today needs the integration and formation of all the above-mentioned competencies for a successful career and a healthy future. The article describes some methods of how exactly the competencies of scaffolding learning in the discipline "Maritime English" are implemented. The researcher examines blended learning, the use of the online learning platform Moodle. The systematic work of teachers of maritime English in the context of the implementation of scaffolding learning method, changes in curricula, processes by which students understand the goals of their education and its practical feasibility are described. Several examples of tasks with a professional context of students oriented to effective communication are provided. It is stated that the practical mastering of deep learning technologies by teachers is still ongoing, although it is important that the results of the new learning concept can already be observed.

During the recent years all learners used to carrying on their education individually. The main task of educational organizations and teachers is to ensure the learners all techniques and studying methods how to study on their own easily and successfully. Modern education involves various methods and techniques, in particular in the process learning a foreign language in conditions of a mixed form of education. Among of many alternative methods, an effective and promising strategy should be noted the scaffolding. The term scaffolding (support) is used for describing the tools the teacher provides to students to help them be successful in performing some complex tasks. This is especially good for educational process, hence it extents that the student can cope with the tasks independently. In addition, this could facilitate students' ability to build on prior knowledge and help them learn new information.

Scaffolding technology is considered by modern authors as a special type of instructional process that takes place in interaction situations the teacher (or other more informed source) and those who study for the solution of educational tasks. The main characteristic of the strategy scaffolding, there is "fading help" from the teacher during independent work. "Fading help" from the teacher at the beginning training can be frequent and meaningful, and by the end of the course significantly decreases or is completely absent. Scaffolding is an instructional technique in which a teacher provides individualized support by incrementally improving a learner's ability to develop on his/her basic knowledge. It helps learners to build their own pathways in studying process, developing new skills, and support them to get on the next step. Scaffolding engages the most learners to form the future knowledge and associations between new information and concepts. Additionally, scaffolding presents opportunities for students to be successful before moving into new educational environment. Teacher's monitoring is minimized, in this manner students become more competent and free. Teacher's support can be for content, processes, and learning strategies only. This requires careful planning, initial assessment of students' prior knowledge and monitoring of growth to

determine which supports are needed and which can be removed. As a student grows, he/she begins more difficult challenges that require new supports that will eventually fade. This type of instruction minimizes failure, which decreases frustration, especially for students with special learning needs. [3, 473].

Purpose and objectives of the study. Scaffolding theory was firstly appeared in 1950 by Jerome Bruner, a cognitive psychologist. Scaffolding is a term used to describe appropriate assistance provided to students to learn that alone would have been too difficult for them to learn on their own. This learning theory looks like a framework for teachers-students interactions in the online classrooms.

This process could be informal, in its turns facilitates the learners be knowledgeable. Scaffolding in the classroom consists of helpful cooperation between the teacher and the student that enables the student to do something beyond what he could do independently. A scaffold is a temporary framework that is put up for support and access to meaning and is taken away when the student feels success and masters tasks, concepts, and, in this case, language acquisition.

Thanks to scaffolding learning method, the teacher does not change the tasks, adapting them to the current level of development of the student, but facilitates the solution of tasks by providing certain help. Properly organized scaffolding not only allows the student to cope with a specific task and bring to the surface skills, cognitive skills that are on the verge of maturation, but also contributes to the formation of general mechanisms of the child's development, which ensure the ability to perform tasks of a different nature. Therefore, scaffolding is a temporary support necessary until new mechanisms are formed in the student and he no longer needs external help.

Meeting the scaffolding targets are to increase student proficiency and develop their skills as self-regulated learners. This is achieved by providing an appropriate amount of instructional support based on student needs and context complexity. As students grow as learners, scaffolding can be changed, reduced or removed over time. These skills

are necessary for nowadays students because they study from the different countries and in the different life situations.

Scaffolding has a strategy to give a possibility to all learners the most perfect methods and alternatives while their studying. It supports individual plan for students learning, requires an understanding of the individual learning preferences and level of their knowledge.

This learning method demands everyday dialogue with the students, simplifies and organizes planning (lessons, effective management and learning methods); tracks learner's progress, monitoring learners outcomes, making lesson plans, based on learners needs and results; learners can determine that methods are effective, as other are non-effective.

Among the scaffolding tools in project-based learning of foreign languages there are such types of educational hints and methods as project calendars/planners, samples, plans and schemes for task performance, correction of the errors, instructions, recommendations, explanations, memos, protocols, schemes, tables, maps, linguistic and sociocultural comments on texts for reading and listening, lexical units, various verbal and pictorial supports (substitution tables, structurally speech, logic syntactic, functional schemes, lists of key words/phrases, mental maps, leading questions, various images), rating scales (rubrics), forms for self and peer reviews, questionnaires, questionnaires, etc. Educationally interesting for students communicative and game situations, cases, interactive methods (for example, "brainstorming", "pyramid", "snowball" at the preparatory stage of designing), pair and group forms of work can also be attributed to scaffolding resources, because they really motivate schoolchildren to perform problematic exploratory project tasks.

This learning technique helps learners to use the appropriate tools and learning resources effectively, navigates students in English course environment and engages in the different learning activities.

Furthermore, it is possible to ascertain the incredible benefits of scaffolding instruction: 1) students feel free while learning (ask questions, provide the feedback, organize peer cooperation), 2) students

take an active and central role in learning process, 3) students are able to take ownership of the learning and their classroom as a community of learners, 4) teachers change their role and become the facilitators or coaches, 5) students experience a supportive learning environment.

Describing the scaffolding sources it is important to figure out the collaborative process between students in the group, assisting by the teacher, assisting a low-level student and student ability to work alone and individually.[5, 168].

By the scaffolding learning method before the studying process the teacher has to 1) determine the basic student knowledge and their abilities, 2) after state learning outcomes, 3) then plan the instructions, 4) make lessons plans and analyze/assess the results, 5) fade support over time for students to become independent, 6) carry on follow the goals and provide a feedback.

Using this learning method the instructions should be moved from the teachers- leading to the guided practice with the students and independent students' practice. This should be mentioned after analyzing the students' prior knowledge and skills it could be easy to renew and reteach key vocabulary and concepts need for the module competency demonstration. By scaffolding the programs and syllabuses can be updated including the language proficiency vocabulary and professional skills for every course; enhancing comprehension and helping students engaged and motivated.

Speaking about studying online due to the pandemic regime and invasion of the native country the teachers of the Kherson State Maritime Academy use the scaffolding techniques strategically and correctly. Clearly, the English language learners are given the opportunity and the necessary support to acquire their language meeting academic standards and improve their professional skills. English language teachers always chunk complex skills or assignments into smaller units and plan lessons every day. Before beginning the course the teachers provide the enter English test for determining students' background. Conducting the e-learning courses for studying English the teachers logically and meaningfully set up the course structure,

providing the additional support (teacher-student interaction), resources and references.

English language teachers created such questions as coaching – they are designed to help students in their own thinking and utterances. For example, before preparing for the professional interview the students were proposed to make up their own list of questions: they what to be asked; they are not ready to answer, for example, there is given the list of possible interview questions for the students before the company selection and their questions that they are not ready to answer.

Students questions (for peer cooperation)

- What types of personal LSA do you know? Characterize them.
- What types of group LSA can you name? Characterize them.
- What types of lifeboats do you know?
- Describe the way of lifeboat launching.
- How do you act in case of abandon alarm. 3. From what height can I/a seaman jump with the lifejacket in?
- Which of crewmembers drives the lifeboat?
- How can you/I pick up the swimming people?
- How is free-fall lifeboat launched back on aboard?
- In case of abandon alarm where can I find my documents?

While the students are developing these sets of interview questions the teacher asks students to read and discuss in the groups. Other example of coaching questions is to develop should-do list before the professional interview by the students.

In the traditional form of education, the teacher usually asked questions for discussion. The scaffolding learning method enables students to collaborate independently. In English language online classes, teachers offer cadets to compose a number of questions themselves after studying the educational material or video demonstration, to discuss them among themselves, finding the necessary answers through mutual, consistent questioning in the group. For example, «In groups, write the questions about the parts of different marine engines. Compare your answers. The marine engine is defined as 2 stroke one if it is designed by».

Facilitating – they are made to input students input. Ask to think about questions they want to use for the interview, help students deepen their understanding, articulate and elaborate. Include multi-modal instruction (audio, visual, multi-media). During studying the students use the e-book with all information to be prepared for the credit or speaking competencies. All e-lectures are guided by the given instructions, practicing language skills. The student electrical book looks like a practice lessons with the concrete goal and objective. If a learner completes the e-lecture, he/she gets a result, it monitors learning and regularly give feedback and guidance. Additionally, it is a used the formative assessments to gauge student learning.

One of the strategies of scaffolding is so called a «think-a-loud». This helps to demonstrate how the learners understand the content, texts, informative materials. Every module the students read Marine Accidental Report, the informative resource to get professional information, that they need to understand and analyze. The learners are proposed to make their analysis by answering the questions. Before reading the professional reports with the following titles as «The machinery space fire onboard «Oscar Wilde», «Equipment failure on board bulk carrier «Goliath», «Main engine failure on board the self-discharging bulk carrier «Enterprise» etc.

- What do I already know about the topic?
- What do I think I'm going to learn?
- Do I understand what I just read?
- What more can I do to better understand?
- What new information did I learn?
- What were the most important points?

Scaffolding learning is definitely the way of the future, because the old models of learning are not able to meet the demands that the world of the future will place on our children. This is why educational leaders as well as teachers need to prepare their students for the real world by introducing and applying learning models that are much more practical and based on real learning, not just on simple reproduction. This is a strategy that will pay off in the long run. The change in the

educational process that took place at the Kherson State Maritime Academy is an important prerequisite for learning new skills and knowledge, as well as all the intellectual problems associated with it. Students and faculty at our institution understand that an essential part of the learning process is goal setting, reflection, accepting the fact that you may not always know everything, and accepting criticism and applying feedback and suggestions to improve learning in general.

The process of forming competencies through scaffolding learning method (mastery in acquiring new knowledge and skills, free communication skills on professional topics, critical thinking and problem solving, persistence, motivation to study, self-education and cooperation between students) takes place systematically and according to the main concepts of this educational approach Academy cadets are involved in the educational process together with teachers. The development of such competencies gives students significant potential for their professional education.

REFERENCES

1. Герцовська Н. О., Фозекош К. В. Скаффолдінг як комунікативна стратегія взаємодії в ході самостійної роботи студентів у процесі вивчення англійської мови/ Н. О. Герцовська, К. В. Фозекош //Сучасні тенденції розвитку науки й освіти в умовах поглиблення євроінтеграційних процесів: зб. тез доповідей за матеріалами VI Всеукраїнської наук.-практ. конференції, м. Мукачево, 13—14 травня 2021 року. С. 44—46.
2. Лисицька О. П. Скаффолдінг у викладнні англійської мови та інтернет для викладачів/О.П. Лисицька//Іноземні мови у вищій освіті: лінгвістичні, психологопедагогічні та методичні перспективи: матеріали IV Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. з міжнар. участю, Харків, 20 лют. 2019 р. Харків, 2019. С. 67—71.
3. Устименко О. М. Порівняльний аналіз технологій традиційного та проєктного навчання іноземних мов і культур учнів закладів загальної середньої освіти. Іноземні мови. 2020. № 2.

C. 47-52.6. PBL Works. 2021.
URL:https://my.pblworks.org/resource/document/project_calendar.7

4. Ударцева С. М. Изучение опыта в обучении профессионально ориентированному иностранному языку в технических вузах зарубежных стран / С. М. Ударцева, Т. С. Ударцева, Д. Р. Ахметова // Молодой ученый. 2017. №1. С. 472 – 475.

5. Walqui Aida The International Journal of Bilingual Education and Bilingualism. Vol. 9, No. 2 (2006).

Беньковська Наталія Борисівна,
канд. пед. наук, доцент,
завідувач кафедри мовної підготовки,
Інститут Військово-Морських Сил НУ «ОМА»,
м. Одеса, Україна
benkovskanb@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ БАГАТОКОМПОНЕНТНИХ АНГЛІЙСЬКИХ ВІЙСЬКОВО–МОРСЬКИХ ТЕРМІНІВ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ

Актуальність теми статті полягає в необхідності подальшого вивчення професійної мови (LSP) з метою розвитку її функціонування в спеціальній сфері, дослідження механізмів формування військово-морського дискурсу з метою визначення ролі поєднуючих компонентів в дискурсивному процесі. Прагматичну цінність складає важлива роль Військово-Морських Сил Збройних Сил України, що вимагає підготовки військових спеціалістів зі знанням англійської мови.

Терміносистема англійської мови військово-морської справи складається на основі мовних і немовних знань, інформації про певні фрагменти картини світу і учасників професійної комунікації. Подібна система динамічна, вона здатна віддзеркалювати зміни, що відбуваються в окремій сфері діяльності і у суспільстві в цілому, і може змінювати свою

структуру залежно від прагматичних цілей її використання (тими, хто створює військово-морські технології, їх користувачами або тими, хто займається даною сферою діяльності).

Теоретичний та практичний доробок дослідників питання надає можливість охарактеризувати англійську мову військово-морської справи як складну систему, що розвивається, та має структури й підструктури. Тим актуальнішим у нашому дослідженні постає питання адекватності і варіативності перекладу військово-морських термінів, проблема специфіки їх відтворення, шляхів знаходження продуктивних способів перекладу військово-морських термінів у текстах офіційно-ділового стилю, методів, що дозволяють досягти адекватного перекладу. Звернемося до огляду систем прийомів відтворення термінів, що пропонуються дослідниками та розглянемо їх на прикладі англійських військово-морських термінів, перекладених українською мовою (матеріалом слугували тексти посадових інструкцій).

В. Лейчик, надаючи розгорнуту класифікацію термінів, водночас пропонує найбільш поширені способи перекладу термінів, зосереджуючись на термінологічних аспектах перекладу науково-технічної літератури:

1) виявлення еквіваленту терміну («logbook» – «судовий журнал»; «chief officer» – «старший помічник капітана»);

2) семантична конвергенція (створення нового терміну шляхом надання існуючому слову чи словосполучі нового значення під впливом терміну, що перекладається);

3) калькування (семантичне та структурне) («vessel owners» – судовласники; «loss of cargo» – «втрата вантажу»);

4) запозичення («offshore zone» – «офшорна зона»; «difference» – «диферент»);

5) використання інтернаціоналізмів («illuminators» – «ілюмінатори») (окремо В. Лейчик зазначає, що особливим випадком перекладу терміна, що поєднує калькування з одного боку, та використання запозичення чи інтернаціоналізму, з іншого, є створення гібридотермінів);

б) переклад терміну описовою конструкцією («ice formation fight» – «заходи, щодо усунення зледеніння судна»).

О. Скорикова, окрім вищезгаданих, виокремлює наступні способи перекладу термінів: переклад професіоналізмом («jacob's ladder» – «штурмтрап»); при перекладі багатокomпонентних термінів інколи пропонується спосіб компресії, тобто опущення семантично незначного елемента або поєднання декількох слів в одне; відмова від перекладу терміна [5].

Військово-морські терміни складають систему, яка відображає класифікацію речей і явищ, які ними позначаються. Можна виділити 12 предметно-тематичних груп, послуговуючись класифікацією О. Андріянової [1].

1. Найменування кораблів і суден: tween deck – твіндечне судно, dumb barge – несамохідна баржа, ice-breaker – криголам.

2. Назви частин архітектурної будови кораблів і приміщень спеціального призначення: bilge – трюм, cabin – каюта, galley – камбуз, jackstay – контрштаг, stern – корма.

3. Назви на позначення двигунів, приладів, апаратів допоміжних механізмів корабля, корабельних систем: luff tackle – хват-талі, ballast – баласт, devils claw – гвинтова сокира якірного ланцюгу, boathook – шлюпковий гак, arm – риг якоря.

4. Назви морехідних властивостей корабля, характеристик тощо: downflooding angle – кут заливання, middle – мідель, sea condition – бальність, athwartships trim – крен.

5. Назви на позначення спеціальних одиниць виміру, стандартів: waterline – ватерлінія, marine mile – морська миля, cable – кабельтов.

6. Назви умов плавання, морських небезпек та засобів навігаційного обладнання морських шляхів: motions – хитавиця, antifreeze – антифриз, all hands on deck – аврал, grounding – посадка на мілину.

7. Назви, пов'язані з астронавігацією та гідрометеорологією, лоцією: aphelion – афелій, chart – морська мапа, binnacle – нактоуз, true wind – істинний вітер, сау – мілина.

8. Назви на позначення дій: to bail – зливати воду, to batten – задрати, to becalm – штилювати, to laveer – лавірувати, to douse – спускати вітрило.

9. Терміни на позначення понять, що стосуються рангоуту і такелажу: cat's paw – вузол «котячі лапки», foreguу – відтяжка спінакер-гіка, brail – гітови, martingale – мартин-штаг, topmast – стеньга, throat halyard – гардель.

10. Назви, що позначають морські професії, посади на кораблі тощо: charterer – фрахтователь, seafarer – мореплавець, chief officer – старший помічник капітана, boatswain – боцман, captain – капітан, chief engineer – старший механік.

11. Назви на позначення портових споруд, допоміжних берегових споруд тощо: dry dock – сухий док, slide – стапель, terminal – термінал, flume – шлюзний жолоб, lighthouse – маяк.

12. Назви, пов'язані з морським правом: time-charter – тайм-чартер, freight – фрахт, margin – маржин, husbanding – агентське обслуговування вантажу, canal dues – плата за прохід каналом.

Способи словотворення, характерні для військово-морської термінології: синтаксичний, морфологічний (лінійні моделі – префіксальний, словоскладення), семантичний (метафоризація).

За допомогою метафоризації загальноживаних слів (семантична номінація) було створено 45 термінів. Основні тематичні групи метафор:

1) зооморфна метафора: cat's paw – вузол «котячі лапки»; crow's nest – марс: (оглядовий майданчик на верху щогли); mosquito fleet – москітний флот (сукупність швидкохідних і маневрених малих бойових кораблів, тобто така група невеликих суден нагадує «зграю» москітів, що атакує супротивника);

2) антропоморфна метафора: palm of anchor – лапа якоря; eye of the wind – точка, звідки дує вітер;

3) «побутова» метафора pendant – шкентель (неметалевий канат з оплетеним вузлом на кінці, призначений для спуску людей з корабля на воді, pendant також перекладається як кулон, і своїм виглядом шкентель нагадує прикрасу);

4) ботанічна метафора: mushroom anchor – грибоподібний якір.

В. Комісаров виділяє такі основні групи перекладацьких трансформацій: граматичні, лексичні, лексико-граматичні та лексико-семантичні [3].

Група лексичних трансформацій включає в себе прийоми транслітерації, транскрипції, калькування. Виявлено 8 випадків використання транслітерації для перекладу військово-морських термінів; за допомогою транскрипції було перекладено 42 терміни; калькування зафіксовано 346 разів. Крім того, іноді для перекладу термінів задіяні одночасно декілька трансформацій (калькування та транслітерація або транскрипція). У цілому кількість термінів, в яких присутні одночасно калька та транскодування, складає 23 одиниці. Загалом, кількість термінів, перекладених за допомогою лексичних трансформацій, становить 419 одиниць, що складає 83,4% від загальної кількості.

Лексико-граматична група трансформацій такими трансформаціями, як експлікація та антонімічний переклад. Загальна кількість лексико-граматичних трансформацій складає 51 одиниці (10,1%), із них 49 термінів перекладених за допомогою експлікації, та лише 2 – за допомогою антонімії.

Лексико-семантичні трансформації представлені двома видами, а саме конкретизацією та генералізацією, що загальною кількістю становлять 30 одиниць (5,9%). Конкретизація була використана 20 разів, і 10 – генералізація.

Таким чином, можна зробити висновок, що найефективнішими під час перекладу є лексичні трансформації, а саме калькування.

Аналіз військово-морських текстів показав, що функції зв'язних слів можуть виконувати одиниці часткової характеристики, як службові, так і знаменні (числівник, іменник, прикметник, дієслово, займенник, прислівник і модальні слова). Вони одночасно можуть виконувати кваліфікаційну функцію, синтаксичну, вказівну та замісну. Найбільш загальноновживаними

зв'язними одиницями є прийменники та артиклі, менш вживані – іменники, що належать до складу прийменниково-іменникових словосполучень.

Основною лінгвістичною складовою військово-морського наукового тексту є терміни, що визначають спеціальні, наукові поняття/концепти та входять окремими елементами в структуру тексту, у якій окрім термінів використовуються також номінативні одиниці повсякденної книжної або літературної лексики, без яких формування головної канви комунікаційного повідомлення було б неможливим. Такі нетермінологічні одиниці допомагають формулювати, наприклад, звертання (you/one/should/remember–слід пам'ятати; as you have noticed – як можна побачити; etc.), аргументацію (on the one hand, on the other hand – з іншого боку, з другого боку), розвиває логіку оповідання (secondly–по-друге, furthermore – крім того, nevertheless–проте, etc.) і виконує зв'язну функцію в тексті, є досить важливою та є дискурсивною складовою.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андріянова О. Я. Військово-морська термінологія української мови: етапи формування та семантика : автореф... дис. канд. філол. наук: 10.02.01. Запоріжжя, 2011. 18 с.

2. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця: Нова книга, 2002. 564 с.

3. Комиссаров В.Н. Общая теория перевода: Учебное пособие / В.Н. Комиссаров. М.: «ЧеРо», совместно с «Юрайт», 2000. 136 с.

4. Корунець І.В. Порівняльна типологія англійської та української мов: Навчальний посібник / І. В. Корунець. Вінниця: Нова книга, 2003. 459 с.

5. Скорикова О.І. Адекватность и вариативность перевода морских и военных терминов в художественном текст: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з філол. [Електроний ресурс] / О.І. Скорикова. М., 2002. 38 с. Режим доступу:

Lyubov Bobchynets,
Doctora en Filología Románica,
Profesora del Departamento de Filología Románica,
Neogriega y Traducción,
Universidad Nacional Lingüística de Kyiv,
Kyiv, Ucrania
blinfo@ukr.net

PAISAJE LINGÜÍSTICO EN CÁDIZ DURANTE EL IX CONGRESO INTERNACIONAL DE LA LENGUA ESPAÑOLA

Paisaje lingüístico es un fenómeno sociolingüístico y cultural que refleja las tendencias locales en lugares públicos, en particular en las calles. El IX Congreso internacional de la Lengua Española (CILE) fue el evento de mucha importancia tanto para los hispanohablantes como para los hispanistas procedentes de otros países.

La temática del Congreso era amplia, ya que incluía las ponencias de lingüística, literatura, entre otros, la literatura de escritores gaditanos y relacionados a Cádiz, el lenguaje artístico del Carnaval de Cádiz, metodología de enseñanza de lenguas, contacto lingüístico, bilingüismo y multilingüismo.

El objetivo del estudio es describir los elementos del paisaje lingüístico de Cádiz durante el IX Congreso Internacional de la Lengua Española que merece el análisis sociolingüístico. Los materiales del estudio comprenden las palabras en las calles y los edificios de Cádiz durante el congreso mencionado. Los métodos de la investigación incluyen la descripción, el análisis léxico-semántico, sociolingüístico y funcional.

Según R. Landry y R. Bourhis, el paisaje lingüístico es una representación de lenguas en los espacios públicos donde los signos lingüísticos, la publicidad de la calle se realizan en el ámbito de la

ciudad [1, p.]. Consideramos el paisaje lingüístico como un fenómeno complejo sociocultural y sociolingüístico que debe ser estudiado con el análisis lingüístico y extralingüístico.

El paisaje lingüístico de Cádiz durante el CILE incluía los ejemplos del habla gaditana en los escaparates y las puertas de las tiendas, peluquerías, las murallas, las paredes de los colegios, los balcones de los edificios, las paredes del Mercado de Abastos que está en el centro de Cádiz. Todos los espacios públicos estaban decorados por los carteles amarillos y rojos del CILE y el lenguaje gaditano como ejemplo de la riqueza de variedades territoriales de la lengua española. El habla de Cádiz fue el objeto de estudios de P. M. Payán Sotomayor que describió peculiaridades fonéticas, morfológicas, léxicas y sintácticas del habla gaditana [2].

El paisaje lingüístico es un fenómeno dinámico como el habla que evoluciona. Aparecen nuevas palabras, en particular merecen atención los casos de la adaptación de las palabras prestadas de otras lenguas, como la inglesa, por ejemplo, *aliquindoi* (del inglés *At looking doing* que significa ver lo que está haciendo uno. Se usa en la expresión *estar aliquindoi* y significa estar atento.

Probablemente tenga su origen en las voces de los marineros ingleses a los estibadores españoles que descargaban el barco de arroz: *look and do it* (mirad y hacedlo). Otro ejemplo del préstamo inglés adaptado es *guachisnai* que significa ser extranjero.

Algunas palabras estaban escritas solas, otras, acompañadas de la definición para explicar el significado. Cádiz respiraba e inspiraba para aprender la riqueza linguocultural de la ciudad trimilenaria. Por ejemplo, *escamondao* (se dice de algo muy limpio), *tangai* (jaleo, alboroto o ruido), *casapuerta* (el espacio entre la puerta de la vivienda y la calle), *convía* (invitación), *aguatapá* (irse a agua tapa supone que el agua del mar le cubre si no nada o flota). El habla gaditana también se usa en nombres propios, así formando la parte del paisaje lingüístico, por ejemplo, *Aguatapá Multibar*.

Según la estructura gramatical, la mayoría de los vocablos de Cádiz son nombres sustantivos, hay también pocos verbos (achicar significa sacar agua de un lugar, por ejemplo, sacar agua con cubos de un barco), guarnajarse (marcharse rápidamente, sin avisar), participios (escamondao), interjecciones (no ni na), palabras compuestas (casapuerta, aguatapá de agua + tapa(da) que se pronuncia como una palabra aguatapá).

El significado léxico puede ser positivo (collá con el significado de una oportunidad) o negativo (babucha con las acepciones de alpargata y una persona vulgar), con humor. Si la función principal de estas palabras en el habla de Cádiz es nominativa, en el contexto del paisaje lingüístico del Congreso era la pragmática y educativa, ya que los visitantes del Congreso tuvieron posibilidad de aprender nuevas palabras locales.

En el muelle hubo una exposición “El alfabeto marinero” dedicada al léxico referido al mar. La exposición mencionada contaba con cada letra del abecedario, una palabra que empieza o contiene esta letra, la definición y una poesía o un apartado de prosa de un escritor/a famoso/a hispano/a con la palabra indicada.

Por ejemplo, la letra N fue representada por la palabra navío m. Buque antiguo de guerra, de tres palos y velas cuadras, con dos o tres cubiertas o puentes y / u otras tantas baterías de cañones. La poesía con la palabra navío era La canción del pirata de Poesías líricas (1840) de José Espronceda:

La luna en el mar ríela,
en la lona gime el viento
y alza en blando movimiento
olas de plata y azul;
y va el capitán pirata,
cantando alegre en la popa,
Asia a un lado, al otro Europa,
y allá a su frente Estambul;
- “Navega velero mío,
sin temor,

que ni enemigo navío,
ni tormenta, ni bonanza,
tu rumbo a torcer alcanza,
ni a sujetar tu valor”.

La letra B fue representada por la palabra bocana f. Paso estrecho de mar que sirve de entrada a una bahía, fondeadero o puerto. El ejemplo que incluía la palabra bocana fue un abstracto de prosa de Miguel Delibes El ereje (1998):

El Hamburg, una galera a remo y vela, de tres palos, línea enjuta y sesenta y cinco varas de eslora, dedicada al cabotaje, rebasó lentamente la bocana y salió a mar abierta. Amanecía. Se iniciaba el mes de octubre de 1557 y la calima sobre la superficie del mar y la estabilidad de la nave presagiaban bonanza, una jornada calma, tal vez calurosa, de sol vivo y suave viento del norte.

Merece destacar que cada obra de poesía y prosa en la exposición mencionada contenía múltiples palabras relacionadas al mar y marineros.

La exposición “El alfabeto mariner”, los carteles con la indicación del Congreso, las palabras gaditanas en las puertas, paredes y los balcones de la ciudad, la participación de la Universidad de Cádiz, los centros educativos, los espacios de galerías de arte, el Palacio de Congresos, el Teatro, – todos los sitios estaban llenos del espíritu del evento cultural de mucha importancia.

Las palabras finales en la clausura del Congreso contenían la palabra gaditana “un bastinazo” para referir a algo muy bueno. “Tiene dos acepciones. Este término se usa en Cádiz para expresar el grado superlativo de algo, tanto en sentido positivo como en negativo” [3].

Según la expresión del alcalde de Cádiz José María González Santos, “el Congreso ha sido un bastinazo”, lo que repitió como la frase final de su ponencia el director del Instituto Cervantes Luis García Montero. Como mencionó el alcalde de Cádiz, la participación en la decoración de las calles de una alumna ciega que escribió una palabra gaditana en el Braile y la pintó, demostró la inclusión educativa.

El paisaje lingüístico de Cádiz mismo fue un bastinazo que valdría la pena ver con sus propios ojos. Se puede destacar la expresividad y riqueza del habla gaditana, su popularidad y amor de los gaditanos a su entorno lingüístico.

Los futuros estudios lingüísticos en el marco de los eventos culturales residen en la descripción y comparación del paisaje lingüístico como el valor sociocultural y sociolingüístico con las funciones de educar, informar y crear el ámbito artístico y espiritual único. El paisaje lingüístico de los eventos culturales puede entrar como una parte cronológica especial en el estudio del paisaje lingüístico de lugares, así se combina el enfoque del espacio y el tiempo para describir el funcionamiento lingüístico creativo.

LITERATURA

1. Landry R., Bourhis R. Linguistic landscapes and ethnolinguistic vitality, An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*. 1997. Vol. 16, P. 23–49.

2. Payán Sotomayor P. M. *El habla de Cádiz*. Cádiz : Quorum editores, 2013. 256 p.

3. Las palabras típicas de Cádiz que triunfan en el Congreso de la Lengua: ¿qué significan 'al liquindoi', 'bastinazo' o 'guachisnai'? *Diario La Voz de Cádiz*. 28.03.2023. Modo de acceso: <https://www.lavozdigital.es/provincia/cadiz/palabras-gaditanas-triunfan-congreso-lengua-significan-liquindoi-20230328110630-ntv.html#:~:text=Mientras%20que%20ser%20un%20'guachisnai'%20en%20C%3%A1diz%20significa%20ser%20extranjero.>

Nataliia Vasylyshyna,
D.Sc. in Pedagogy, Professor,
Professor of the Foreign Languages and Translation Department,
National Aviation University
Kyiv, Ukraine
filologyN@gmail.com

Nataliia Honcharenko-Zakrevska,
Ph.D. in Pedagogy, Associate Professor,
Head of the Foreign Languages and Translation Department,
National Aviation University
Kyiv, Ukraine
goncharenko-zakrevska@ukr.net

Iuliia Tastan,
English Tutor,
Bursa Bujuk Kolej,
Bursa, Turkey
preppie@ukr.net

INFORMATION COMPUTER TECHNOLOGIES USAGE AS AN INTRINSIC TOOL OF SHAPING FOREIGN COMMUNICATIVE COMPETENCE

The cutting edge actuality of the current pedagogic-methodical research is based on the strategy of integration into the European and global community chosen by the Ukrainian state. Moreover, the mentioned globalized trend actualizes the problem of intercultural dialogue between Ukrainians and other countries, which, in turn, leads to the necessity to increase the level of foreign language competence of Ukraine's personnel.

Currently, effective foreign language learning is impossible without the use of information and communication technologies (ICT), as they provide access to broad educational information resources in order to improve foreign language communication skills, update critical

and creative thinking, engage cadets in a wide range of communicative tasks, and raise their motivation and language awareness.

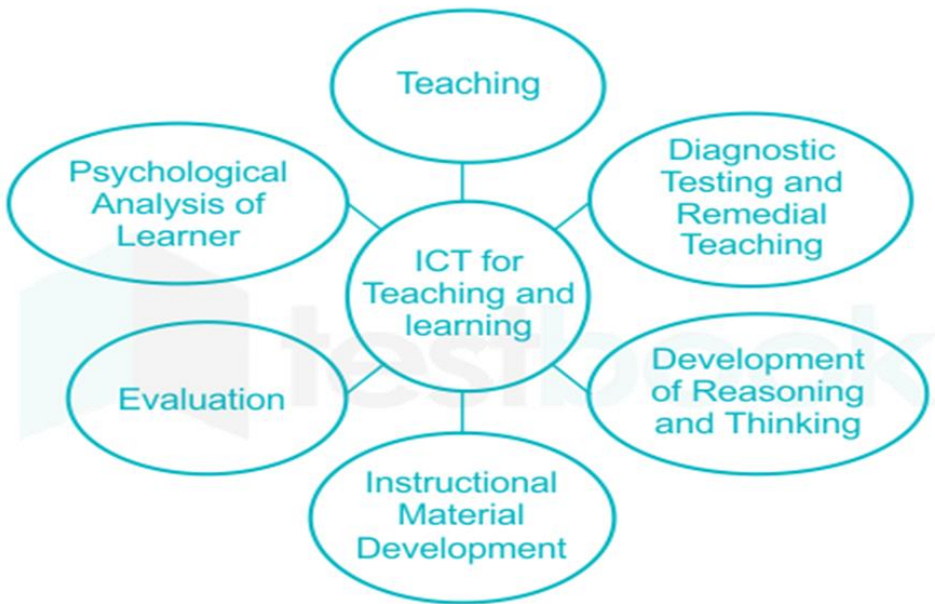
The efficacy of incorporating innovative methods of teaching/learning English with the use of ICT is extending the opportunities for cadets to acquire communicative competence practising English with real people and in real contexts; which is achievable by encouraging and leading them to use technology to their advantage [4; 5].

Selecting proper and efficient teaching methods, forms, strategies and techniques is a key to future officers' acquisition of effective communicative competence. Technology has a great impact on teaching English, as it makes teachers rethink what they are doing and expand the number of teaching approaches to diversify learning process and make it more productive [3; 5].

So, the aim of the ongoing research is to highlight the benefits of ICT tools in teaching English as well as explaining the modern requirements for the level of communicative competence formed in modern university students.

The use of ICT can make the learning environment flexible, interactive, and innovative. The study involved a set of research methods that meet its goals and objectives, namely: theoretical: the analysis of philosophical, sociological, psychological, pedagogical, historical, and methodological resources to substantiate the theoretical and methodological foundations of the problem under study; systematization and generalization of the experience of using modern ICT in the process of language teaching/learning; abstraction, idealization, logical structural analysis of the researched problem; empirical: pedagogical experiment to identify the effectiveness of the use of ICT in formation of communicative competence of future defense professionals; questionnaire, survey, testing, analysis of cadets' performance of creative tasks to determine the level of indicators of communicative competence; expert assessment of forms, methods, means of formation of communicative competence of future officers and the role of ICT in the process of language training; statistical:

methods of mathematical statistics to verify the reliability and significance of the results of the conducted experiment (Fisher's angular transformation criterion) (fig. 1) [1; 2; 5].

Need of ICT in Teaching and Learning Process

Fig. 1 The Purposes of ICT Use in Education

The dynamic development of various spheres of modern society determines the qualitative transformation of professional training requirements for specialists in any field of activity. Thus, the majority of employers are currently increasing the demand for such professionals who not only have a high level of professional knowledge, skills and abilities, which ensures the performance of activities at the required professional level, but who is also capable of actively developing and improving as a specialist and as an individual. It should be noted that this becomes especially relevant in cases where the resource for professional activities is the personality of a specialist. One of such fields is the professional activity of a psychologist, which requires not

only a high level of professional training, but also a significant personal development [2; 4].

In this regard, the issues related to the challenges of professional development in future specialists while studying in higher education institutions are especially relevant, because it is well known that during this period a person not only masters his/her profession, but also defines one's life and worldview, learns effective interaction forms and behavioral patterns [1; 3].

In order to successfully implement various forms of professional activity, a higher education student should meet a number of requirements helping to develop various personal qualities and capacities.

Among the latter, especially important is the formation of communicative competence, which involves mastering verbal and nonverbal means of communication, ability to initiate and maintain verbal contact (fig. 2) [4; 5].

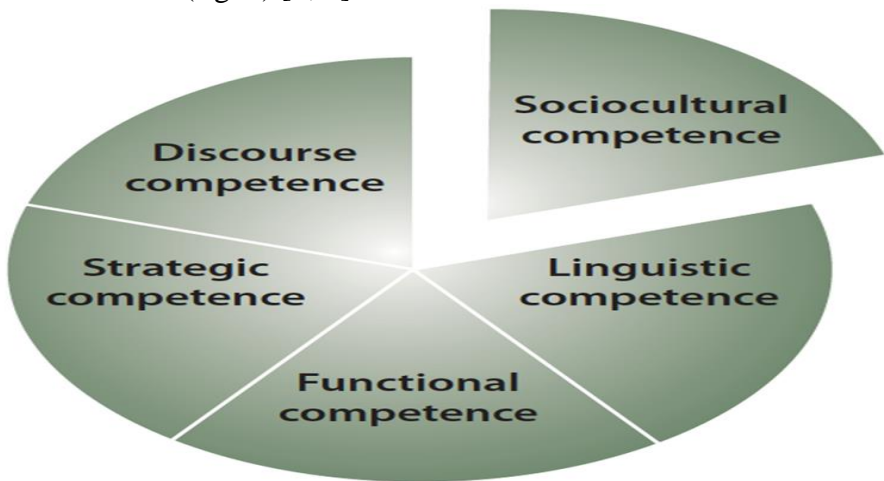

Fig. 2 Communicative Language Teaching

All in all, communicative competence is a complex integral personal feature of a future specialists, which reflects the student's focus on professional tasks and attitude to the chosen profession, to oneself and to others. Development of communicative competence in future

specialists at the stage of professional training involves not only the acquisition of a set of relevant communicative knowledge, skills and abilities, but also the willingness to use them adequately and effectively while performing professional tasks.

Given the importance of communicative competence in the professional activity of a modern student, it is advisable to continue researching various aspects of the communicative competence formation, thereby taking into consideration current research in the field of neuroscience and introducing different socio-psychological trainings into the educational process that will help students master their communication skills, increase emotional sensitivity, empathy, create a favorable socio-psychological atmosphere in the group, which will obviously be of great importance for the development of not only the purely communicative competence of specialists, but also their professional competence and personal growth.

As for the prospects for further research, our suggestion is that clear methodological guidelines as well as practical recommendations should be developed on how to have an impressive array of ICT tools fully incorporated into the foreign language learning process in order to facilitate a learning environment that will open new possibilities.

REFERENCES

1. Adams, Tracey L., Erin I. Demaiter (2008) Skill, Education and Credentials in the New Economy: The Case of Information Technology Workers. *Work, Employment and Society*22(2). P. 351–362.
2. Allen E. Smith, Patrick Nester. Lawyers, Clients and Communication Skill. Retrieved from: <http://www.law2.byu.edu/lawreview/archives/1977/2/smi.pdf>
3. Bailly, Franck, Alexandre Léné (2013) The Personification of the Service Labour Process and the Rise of Soft Skills: A French Case Study. *Employee Relations* 35(1). P. 79–97.

4. Grugulis, Irena, Steven Vincent (2009) Whose Skill Is It Anyway? Soft Skills and Polarization. *Work, Employment and Society* 23(4). P. 597– 615.

5. Kay, Fiona M. (2009) Professional Monopolies and Divisive Practices in Law: Les Femmes Juridiques' in *Civil Law Canada. The International Journal of Law in Context* 4(3). P. 187–215.

Tetiana Voytko,
**Ph.D.in Pedagogy, Associate Professor,
Associate Professor of the Foreign Languages and
Translation Department,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine
tetyana_voytko@ukr.net**

THE DIFFICULTY OF RENDERING INTERNATIONALISMS FROM ENGLISH INTO UKRAINIAN

It is necessary to make some restrictions, considering international words in their semantic relations. Foremost, official words cannot be included to them, which, although they act as words in some cases, fulfil purely grammatical functions. In fact, exclamations that serve to express affective modality or perform auxiliary functions in typical speech situations are also adjoined here, although a kind of internationality can be found among them. Dialectical words (pronouns) cannot belong to internationalisms due to their semantic "emptiness", as well as the uniqueness of forms in any non-closely related languages. Internationalisms occur within nouns that have extrasituational properties.

The difficulty of translating internationalisms, semantic stability and objectivity, which relates them to the concepts in the fact is that the translator often does not pay attention to the concept of "word usage" and thinks that he/she considers something familiar, assumes literalisms in the translation and violates the standards of the native language, especially in the field of word combinations [2]. Meanwhile, words that

are associated and identified due to similarity in expression in several languages, in terms of content or usage do not fully correspond or even completely do not correspond to each other. At this time, the permissibility of literal translation, terms and terminological combinations in a number of separate, rare cases can become a source of translation errors [1]. Based on the results of the research on the international vocabulary translation, the main reasons that lead to errors were identified and they are as follows:

- conviction in the words and grammatical forms unambiguity;
- mixing of the word graphic appearance;
- false use of analogy;
- translation of words with more accurate meanings than they really are in real;
- inability to find the Ukrainian meaning for the translation of English words, lexical and grammatical compounds;
- lack of knowledge in the English material presentation and the way of its translation into the Ukrainian language.

In cases where the linguistic and cultural differences between the source language and the target language are insignificant, one would expect a minimum number of serious translation problems; however, when dealing with closely related languages, you can deceive yourself with superficial coincidences, as a result of which the translation in similar cases can be unsuccessful.

During translation, it is important to distinguish truly international words i.e., that are, similar in spelling or sound in different languages and which coincide in meaning, from words that, due to their external similarity, have different meanings.

When comparing English with Ukrainian, only words that have the same meaning in both languages can be considered truly international, such as the terms of natural and exact sciences, information, monitoring, internet. However, pseudo-international words should be distinguished from them, which represent great difficulties, they are "false friends of the translator", in other words, borrowed or

similar words that are positioned as equivalent, but are not always like this [4].

As an example, we can show the next:

"Ambitious equivalent" – cunning equivalent, English "ambitious"-cunning and Ukrainian-ambitious;

"The governments ignoring our demands" i.e. The government ignores our requests, English "ignore" – to ignore.

Of course, those people who know the basics of a second language encounter false identifications only in the field of identical parts of speech: for example, nouns have an association with nouns, homonymy from parts of speech usually does not cause difficulties. From a semantic point of view, words that belong to similar or adjacent semantic spheres or at least can appear in similar contexts are misleading; lexemes coincide by chance, which, in fact, do not occur in the same contexts. We will give an example:

"There's impassable rock" – impassable rock; English "rock" – rock and Ukrainian rock do not cause false associations, data mining – deep data analysis (data discovery), not mining data.

Mistakes often occur when translating international vocabulary, as words in the native language sometimes have a completely different meaning in another. The translator quickly thinks of an analogue, which, however, has a different meaning in the Ukrainian language. For example:

"The crisis in Syria is set to be top the agenda at apre-G8 summit meeting in Londonon Wednesday and Thursday" – The main topic of the meeting at the highest level, which will last until Thursday in London and there will be the situation in Syria.

The English word "meeting" does not always correspond to the Ukrainian meeting. The main meaning of the English word (derived from the verb to meet) is "meeting".

"People are in panic" – Residents are in panic;

"We live in panic" – We live in fear.

The general concept division or differentiation into types often occurs in professional activities and in everyday life. It is connected

with the splitting of the word meaning, which denoted a general concept, into two meanings i.e. one remains in the Ukrainian name, and the other is attached to the foreign one. So, from the examples we can see that pairs have arisen in the Ukrainian language from English words similar in meaning (but not identical to them) as fear and panic.

A foreign word is easier to understand if it replaces a descriptive phrase. "DISP (Display Setting): Allows you change indicating display" - DISP (Display Setting): Allows you to change the indication of the display" where the word "display" has replaced the combination of a device for visual display of information, and "indicating" is a method of observation. However, it should be stated that in such a process of replacing one's own word with a foreign one, there are some restrictions. If, for example, descriptive phrases represent a group of names of homogeneous objects, it is not easy for a borrowed word to "break into" such a group: it violates the unity of the names (all of them are not monosyllabic). There were cases when the word did not take root in Ukrainian dictionary, because we had already had time to form a group of descriptive, two-word names.

The degree of semantic difference is another in different parts of the language, especially in the meaning of adjectives, and sometimes even more so in the meaning of adverbs. Sometimes it is impossible to show the semantic difference of a given word that belongs to one part of the language, knowing the difference of words that belong to another part of the language.

For example, the adjectives "absolute" and absolutely coincide almost completely in most meanings, are interchangeable in translation and do not imply the existence of the same relationship between the adverbs "absolutely" and absolutely. "We absolutely disagree with the policy of our government" i.e. We absolutely disagree with the policy of our government. For reasons of lexical compatibility, even English words that are absolutely close in their main meaning to Ukrainian ones do not always correspond to their Ukrainian equivalents. In this context, "absolutely disagree" means completely disagree. "Absolutely" can be translated concretely: "undoubtedly, entirely", in grammar -

"independently", in conversation - "yes, of course"; the Ukrainian word, which combines two analogues, found only in a few cases, is translated into English, and sometimes it is translated into English as entirely, perfectly, totally, utterly, with the shade of "at all" when negated, it is rendered as at all, and with the meaning "entirely" is translated as "quite", besides which means irrespectively, in absolute terms. Particular attention should be paid to adjectives that show personal qualities. "There is no sympathy between people and our government" - There is no mutual understanding between the government and the people [7, 8].

A necessary link during the translation of the text is its analysis. As a result of the analysis, appropriate semantic connections and relationships are established not only between units of the original, but also between units of the translated text. Both the content of the text and functional and stylistic elements can be understood both in a foreign and in the native language. The translator's deepening of the text content should take place until he/she understands it was found the final form for conveying the content given in the text and has used all his previously accumulated experience (linguistic, general, special). For a clear equivalent reproduction, it is necessary to solve a whole complex of scientific, methodical and practical problems:

- it is necessary to know specifically what should be meant by the equivalent transfer of the discourse content;
- why not any transfer of the text content is equivalent;
- what leads to errors in translation;
- what is the mechanism of search and selection of lexical means;
- how to use all your information bulk and background knowledge;
- how to distinguish those cases when individual words of the English original can function in the text;
- how to use vocabulary in translation.

As A.L. Pumpyanskyi noted, the main causes leading to errors include:

- 1) conviction in the unambiguity of words and grammatical forms;

- 2) confusion of the graphic word appearance;
- 3) false use of analogy;
- 4) translation of words with more specific meanings than they actually have;
- 5) inability to find the Ukrainian meaning for the translation of English words and lexical and grammatical combinations;
- 6) ignorance of the regularities of the presentation of English scientific and technical material and the method of its translation into the Ukrainian language."

To avoid incorrect translation of words and phrases from this category, it is necessary

- 1) carefully analyse the context,
- 2) use dictionaries, encyclopaedias and other reference literature,
- 3) know the ways of forming new words and the meaning of word-forming morphemes,
- 4) and the most important to be attentive.

When translating international vocabulary, it is important for the translator to remember the multiple meanings of some words and even the degree of their usage in the language. Understanding the peculiarities of international vocabulary is necessary for adequate translation of scientific-technical, socio-political, journalistic and various texts rich in international terminology.

REFERENCES

1. Dijk T. van. van Dijk, Teun A. Discourse and Knowledge. Cambridge: Cambridge University Press. 2015. 485 p.
2. Ehlich K. Greek and Latin as a Permanent Source of Scientific Terminology: the German Case. Language Adaptation. Cambridge: Cambridge University Press, 2009. P.135 – 137.
3. Fowler R. Language in the News. Routledge. 1991. 272 p.
4. Lennon P. Allusions in the Press: An applied Linguistic study. Continuum, 2006. 202 p.
5. Reah D. The Language of Newspapers. Routledge, 2012. 136 p.
6. Skrebnev Y. M. Fundamentals of English Stylistics. M. 2018. 223 p.

7. The Guardian. Retrieved from: <https://www.theguardian.com/international>.

8. The Times. Retrieved from: <https://www.thetimes.co.uk>

Olga Verkhovtsova,
Senior Lecturer
of the Department of the Foreign Languages and Translation,
National Aviation University
Kyiv, Ukraine
olgaverh@nau.edu.ua

Olena Kutseko,
Senior Lecturer
of the Department of Foreign Languages and Translation,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine
helena_nau@com.ua

Elizabeth Lunn,
English Literature and Language Teacher,
Essex County Council,
England, United Kingdom
olverts@gmail.com

THE FUTURE OF THE ENGLISH INTERNET LANGUAGE

The internet has given rise to a new form of communication that is distinct from traditional written and spoken language. Internet language has its own vocabulary, grammar, and conventions, which have evolved over time. Studies have explored how internet language has developed and changed, including the use of acronyms, emoticons, emojis, and other forms of shorthand or online jargon.

Today there are nearly 7,000 living languages around the world, although it is difficult to estimate the exact number. English, the 3rd language with the most native speakers behind Chinese and Spanish,

currently dominates the global web: it is, among other things, the language of the invention of the internet and computer programming.

According to Internet World Stats, 1186 million Internet users are English-speaking. This number increased by 742.9% between 2000 and 2020 and today represents 25.9% of the global Internet population. English ranks first by far: it is used by 60.5% of the sites analyzed. [5]. So, it is obvious that English is the most widely used language on the internet. Many websites, online platforms, and digital content are primarily available in English, and a significant portion of internet users worldwide communicate and interact in English.

However, it's worth noting that the internet is a global medium, and multiple languages are used for online communication. The use of languages on the internet varies depending on regional, cultural, and linguistic factors. For example, Chinese, Spanish, Arabic, and other languages are also widely used on the internet due to the large number of speakers of these languages and the popularity of online content in these languages. It's important to recognize that the linguistic landscape of the internet is diverse and constantly evolving, with the use of different languages influenced by various factors, including user demographics, geographical regions and technological advances.

We know that a language is alive when it is constantly evolving. One doesn't need to be a big expert to realize that the English of Shakespeare's time is quite different from contemporary English. Even in the Shakespearean era of English, people complained about all the new words he coined, claiming that the poet was contributing to the degradation of the English language. [6]

The Internet is one of the most remarkable things human beings have ever made. In terms of its impact on society, it ranks with print, the telegraph, television, the automobile, railways and electric power. In recent years the Internet has become to dominate our lives. E-mail, instant messaging is replacing usual forms of correspondence. How is this affecting language? There is a widespread view that as 'the cospeak' comes to rules, standards will be lost. [2, 48]

From the social perspective the role of the language becomes central when we talk about such technological achievements as the Internet communication. Has the Internet revolution become a linguistic revolution? Many people speaking other languages than English express their concern about linguistic issues. They see the problem in the domination of English in the Internet which may spell the end of the other tongues.

In the XV century the arrival of printing was widely perceived by the church as an invention of Satan. The clergy feared that it would help disseminate uncensored ideas which could break social order. Later the advance of the telegraph, telephone and broadcasting technology arose fear in many people that they would undermine society.

The Internet makes possible for unprecedented number of people be in touch with each other. This electronic medium provides us with the ability to communicate in the ways that are fundamentally different from traditional ones of the past. People have become a virtual community, a global village.

There is a widely held opinion that some sort of Netspeak exists – a type of language displaying features that are unique to the Internet. It is an informal form of written language used on the Internet, characterized by abbreviations and emotions. The many researchers conclude that English Netspeak has the characteristics of innovation, flexibility, conciseness, and humor. By now the e-prefix is used in many expressions: e-text, e-conference, e-book, e-cash, e-money, e-therapy, e-manager, e-shop, e-security... We can never predict language change only admit it once it has happened.

Brevity is certainly a recognized desideratum in many Netspeak interactions in terms of sentence length, the number of sentences or the amount of text on the screen. Language being such a sensitive index of social change, it would be surprising if such radically innovative phenomenon did not have a corresponding impact on the way we communicate. Language is at the heart of the Internet. The Internet is not a technological fact, it is a social fact.

The use of the Internet in the foreign language teaching may be in its beginning but it is plenty here to try. Yet it presents teachers with fresh challenges. The tolerance of typographical error, and the relaxation of the rules of spelling, punctuation, capitalization are not novelties to learners. But foreign learners lack the intuitive sense of the boundary between standard and non-standard and they may well end up misusing a construction, idiom or other form. Internal sentence punctuation and periods are usually missing but exclamation and question marks tend to be present, capitalization is often ignored:

- u r gorgeous
- thanx
- I am sorry 4 U
- got enuf
- how ya doin [3, 15]

The Internet language is characterized by the use of abbreviations and acronyms to convey information quickly and efficiently. Examples include LOL (laugh out loud), OMG (oh my god), and BRB (be right back). It also makes frequent use of emoticons and emojis to convey emotions or express reactions. Examples include :) (smiley face), :D (big grin), and 😂 (crying laughing emoji). Memes are a common feature of Internet language, often taking the form of humorous images or videos accompanied by captions or text overlays. [1]

Learners can sometime give an impression that they are more fluent than they actually are, their error can superficially resemble the deviant form manifested by chatgroup users. Language being such a sensitive index of social change, it would be surprising in fact if such a drastically phenomenon did not have a respective effect on the way we communicate. There have been ongoing debates about how the use of slang on the Internet affects language usage outside of technology. Even though the direct causal relationship between the Internet and language has yet to be proven by any scientific research, Internet slang has provoked split views on its impact on the standard of the language use in non-computer-mediated communications.

Prescriptivists approach the language as a set of rules for what is regarded as “good” or “correct” usage. They tend to have the widespread belief that the Internet has a negative influence on the future of language, and that it would lend to a degradation of standard. Some would even attribute any decline of standard formal English to the increase in usage of electronic communication. It has also been suggested that the linguistic differences between Standard English and computer mediated communication (CMC) can have implication for literacy education.

On the other hand, descriptivists, those who treat the language in an objective manner, in the way it is being used, have counter-argued that the Internet allows better expressions of a language. Rather than established linguistic conventions, linguistic choices sometimes reflect personal taste. It has also been suggested that as opposed to intentionally flouting language conventions, Internet slang is a result of a lack of motivations to monitor speech online. They describe language in E-mails as being derived from “writing the way people talk” and that there is no need to insist on “Standard English”. Using and spreading Internet slang also adds onto the cultural currency of a language. It is important to the speakers of the language due to the foundation it provides for identifying within a group and also for defining a person’s individual linguistic and communicative competence. The result is a specialized based on its use of slang.

In conclusion we can say that the Internet is enriching the range of communication options available to us. It is going to record linguistic diversity more fully and accurately than it was possible before. What is truly remarkable is that so many people have learnt so quickly to adapt their language to meet the demand of the new situation, and to exploit the potential of the new medium. Internet language has implications for various aspects of society, including communication, education, politics, and culture. Studies have examined how internet language affects communication patterns, literacy skills, and language learning.

There is no doubt that technology has had “a significant impact” on language in the last ten years. Some entirely new words like the verb “to google” or look something up on a search engine and the noun “app” used to describe programs for smart phones have either been recently invented

or come into popular use. The nature of the language of the Internet is rapidly evolving.

As the analysis shows there are some new tendencies in the languages of the Internet: internet slang has steadily gained popularity amongst the technology-literate generations over the past decade or so to the point where it is slowly becoming validated as an actual dialect.

Although Internet slang began as a means of “opposition” to mainstream language, its popularity with today’s globalized digitally literate population has shifted it into a part of everyday language, where it also leaves a profound impact. The popular use of Internet slang resulted in a unique online and offline community. It has also virtual communities marked by the specific slang they use and led to a more homogenized yet diverse online culture. In recent years there is urge towards refinement of the language from various spelling and semantic deformations. Objective processes in the Internet language coincide with the subjective determination of bloggers to make texts free of distortion.

Overall the Internet language is characterized by its informality, speed, and emphasis on brevity and efficiency. It reflects the unique culture and social norms of online communities, and is constantly evolving as new technologies and trends emerge.

REFERENCES

1. Chen, L., Brown, M. Emoticons, Emoji, and Social Media Communication: A Review of Current Research and Implications for future study. Social Media. 2018.
2. Crystal David. Language and the Internet. Cambridge University Press. UK. 2007. p. 304
3. Galbraith Robert. The ink black heart. Sphere. GB 2022 p.1010
4. Herring, S. C. Language Change and Digital Media: A Sociolinguistic Analysis of Internet Discourse. Cambridge University Press. 2020.
5. Internet World Stats. Retrieved from: <https://www.internetworldstats.com>.

6. Joky Kimberly. A feast of languages how Shakespeare shaped the English language. Retrieved from: <https://www.kumon.co.uk/blog/a-feast-of-languages-how-shakespeare-shaped-the-english-language>.

Vira Gamaliia,
**D.Sc. in Historical Sciences, Professor,
Head of the Department
of the Philosophy and History of Science and Technique,
State University of Infrastructure and Technologies,
Kyiv, Ukraine
vgamaliia@gmail.com**

Halyna Sichkarenko,
**D.Sc. in Historical Sciences, Associate Professor,
Professor of the Department of
The Documentation and Information Activities,
State University of Telecommunication,
Kyiv, Ukraine
gsich54@dmail.com**

Artem Zabuga,
**PhD in Physics and Mathematics,
Associate Professor of the Department of
General and Theoretical Physics,
National Technical University of Ukraine
“Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute”,
Kyiv, Ukraine
azabuga@ukr.net**

DIGITALIZATION IN EDUCATION: MODERN CHALLENGES

The 21-st century is the era of the information society. Access to modern information and communication technologies (ICT) and to the Internet today is one of the main accelerators of the development of any country and person. The digital revolution launched by the Internet has

not only brought a qualitatively new level to the exchange of information, but has also led to the automation of many topical tasks that have become instantly processed digitally. Today, businesses and government agencies provide most of their services over the Internet, making free access to basic human resources and needs. It affects all areas of our lives. The purpose of the article is to show the influence of digitalization for educational process, in particular, on higher school.

This work is based on the main principles of modern historical science such as historicism, objectivity, systematic, complexity, some sociological methods etc. Comparative-historical methods are used for analysis and systematization of living standards in various countries.

When we talk about the possibility of accessing Internet resources, we must understand that it depends on many factors. The new society will potentially be able to achieve the ideal form of social relations, as it will operate on the basis of synergetic rationality, which will replace the principle of free competition of industrial society [3]. So the level of income and education comes first. People with higher education are 10 times more often to use the full potential of computers and the Internet in everyday life than people without higher education. People with high incomes (\$ 75,000) have 20 times more access the Internet than people with low incomes (\$ 30,000). Wealthy families are 10 times more often to have computers and high-speed Internet connections at home than low-income families [7] who consider technology rather as a luxury. In the richest country as United States 29% of adults with household incomes below \$ 30,000 a year do not own a smartphone, and 44% do not have a home broadband service or computer (46%).

Meanwhile, high-income Americans have mostly several devices to access the Internet. It is known that students who get digital skills in schools and use ICT have an advantage over students who are not familiar with these technologies at an early age. Therefore, the issue of developing the digital literacy of the population, especially young people, becomes very important. As higher education today is dependent on computer technology, access to online resources becomes

critical for today's students. However, the development of satellite technology offers new opportunities, for higher school as well.

It's necessary to note, that critical evaluation of information is a way of thinking that helps to navigate in the information environment and which you need to learn. And this is difficult, because it also concerns the intellectual inequality of the population, inequality in access to quality education. As Indonesian official S. Pangerapan noted, "The situation in Indonesia is quite unique.

Although the using of digital products in Indonesia is one of the highest in the world, and the number of Internet users is 170 million, digital literacy remains relatively low" [8]. Lack of education and intellectual gap leads to the fact, that ICT is used in the form of so-called "information garbage". This garbage is entertaining, distracting, contains a lot of gossip and very little valuable information. Empirical researches show that the criticality of information evaluation grows up with increasing of educational level.

Thus, American researchers P. Kennedy and A. Pratt, based on the analysis of news consumption in 18 developed countries, proved that the population with low incomes and education uses fewer sources of information. News from sources that are mostly consumed by low-income audiences have a greater "media power" and commercial character. Although news on the Internet is becoming increasingly important, the world's most powerful news agencies remain largely on television. People who watch state television are, on average, wealthier and more educated.

The lack of up-to-date content, online services or web and mobile applications in their native language seriously hampers the distribution of IT in developing countries. In addition, most of people in rural areas do not have the necessary education to fully understand online content. That is why parents aim is to give their children access to modern IT and to choose appropriate educational institutions.

Meanwhile the lower and middle classes are told that screens are good and important for them and their children. Any activity for the masses is come down to life in front of the screen. Request for cheap

digital services has found a place in schools. Due to budget cuts in small towns, thousands of US children study remotely online from home without the ability to communicate directly. In Ukraine such online training during quarantine causes mass dissatisfaction. Large IT companies are trying hard to convince schools of the need for high-tech education, where each student has his own laptop. Allegedly, this way they will be better prepared for the digital future. In fact, IT companies are trying to accustom people for using of screens and make money on it. To develop a gadget that will hold a person's sight, attention and mind for as long as possible, companies hire psychologists and neurobiologists. Wealthy people are gradually distancing themselves from the screens, wanting their children to play with real toys and go to private schools with a minimum of gadgets in the classroom, where learning is based on live communication with each other. In a number of European countries Wi-Fi is turned off in primary school. IT employees prefer to raise their children away from technologies.

For example, the local Waldorf School is very popular in Silicon Valley, where education takes place almost without gadgets. Probably many parents not want their children to study by looking at the monitor screen, but they lose choice because the "digital scheme" of schooling is much more profitable for schools.

Meanwhile, according to a study by the US National Institutes of Health, children who spend more than two hours a day on tablets and phones do worse on tests of thinking and language skills. "We seem to be in the middle of a natural kind of uncontrolled experiment on the next generation of children," the researchers note [1]. The opportunity to study and communicate with people becomes an elite feature, a luxury. This luxury is available to the elite, who communicate live, without social networks and e mail.

A serious problem that exacerbates inequality is the changing nature of labour. With the spread of information technology, the nature of work is changing qualitatively. A new type of employee is being formed, for whom it is important to be initiative, mobile, able to quickly relearn, be responsible, and so on. Workers, who are not computer

literate, do not have ICT skills, are much less attractive to employers, receive lower salary, and are more likely to lose their jobs. On this reason higher education institutions have no choice but to provide students with digital literacy knowledge and skills.

A significant social consequence of IT development was the disappearance of certain professions, jobs and a radical change in professional requirements for many specialties. At the same time, as in previous stages of technological development, job losses from the introduction of new technologies, will be greater than the number of new jobs created. The nature of work is changing. Full-time and part-time homework, contract work, which generally increases labour intensity, became widespread the further away the more.

The main feature of contract work is that it legally and socially distances the employer from the employee makes him defenceless. The employer is not interested in investing in such employees. If he got sick, employer can replace him with another one. If a task requires new skills, then why spend money on training employees if you can hire others who are already trained? In this sense, the individualization of the workforce in the information society allows employers to avoid responsibility for the working conditions of workers. Now the employee improves his skills at his own expense. This is especially true for IT employees. So, although working with information has become easier, the number of problems is not reduced [5].

In Ukraine, there is a deep digital divide in society. An indicator of this is, first of all, the limitations of the telecommunications infrastructure in many regions, in particular the problems with access to broadband Internet. According to official data, in Ukraine the distribution rate of such service is only 11.8 subscribers per 100 persons (in neighbouring Slovakia – 23.3; Hungary – 27.4; and in Belarus – 31.4). According to the report of the International Agency “Digitalin 2018”, only 58% of the population use the Internet [6, p. 92). 53% of schools, 99% of medical institutions in Ukraine do not have access to high-speed broadband Internet [4, p. 2].

Meanwhile, according to objective indicators, the percentage of households with Internet access at home, as a rule, correlates with the level of development of the region. In 2019, the Ministry of Digital Transformation of Ukraine for the first time determined the percentage of digital literacy of our citizens, according to the methodology of the European Commission. According to these data, 37.9% of Ukrainians have below-average digital skills, and 15.1% do not have them at all. Thus, 53% of Ukrainians were below the “average level” [2]. According to MediaSapiens, Cable organisation has released an Internet speed rating in 207 countries. Ukraine was in 81st place, losing 23 positions compared to 2018 [6, p. 92).

It should be noted, that the position of outsider countries in the IT space is not a dead end. There are examples of countries, where situation was improved due to the help of a purposeful state IT policy (India, etc.). Such countries, using their political will, can take advantage of the existing achievements of STPs (albeit slightly outdated) without spending significant resources on their own scientific and technical developments. With increasing of the mass production of information products, their value reduced. And developing countries can spend money to buy their cheaper analogues.

It is necessary to emphasize that with the development of a society based on high IT, the risk of exclusion from active social life of many segments of the population and regions increases. According to the level of information literacy, the population is divided into “info-poor” and “info-rich”, the broad masses and the so-called elite, those who determine information policy (the union of financial and economic, IT multinational corporations) and those who serve them. Reducing digital inequality is a prerequisite for reducing poverty.

Besides promotion of IT, it will be caused by the raising of educational level of citizens, the development of local content and applications in local languages, relevant to a particular region, type of employment, population composition. These challenges have a significant impact on educational institutions, especially on higher

education, since it is these institutions that have the opportunity to increase the level of digital literacy of the population.

REFERENCES

1. Cooper A. Groundbreaking study examines effects of screen time on kids. Cbsnews. 60 Minutes, 2018. Retrieved from <https://www.cbsnews.com/news/groundbreaking-study-examines-effects-of-screen-time-on-kids-60-minutes/>.

2. Doslidzhennia tsyfrovoyi hramotnosti naselennia [Research of digital literacy of the population]. GO “Detector Media”, 2019. Retrieved from <https://ms.detector.media/mediadoslidzhennya/post/23983/2019-12-24-15-ukraintsiv-ne-volodiyut-tsifrovimi-navichkami-doslidzhennya-mintsifri/> [in Ukrainian].

3. Frankel B. Postindustrialni utopisty [The Post-Industrial Utopians]. Kyiv: Nika-Tsentr, 2005 [in Ukrainian].

4. Matsehora K. U kraini startuie tsyfrova transformatsiia ekonomiky [The digital transformation of the economy is starting in the country]. Uriadovyi kurier, 18.01.2018. Retrieved from <https://ukurier.gov.ua/uk/articles/u-krayini-startuie-cifrova-transformaciya-ekonomik/> [in Ukrainian].

5. May C. Informatsiine suspilstvo. Skeptychnyi pohliad [The Information Society: A Sceptical View]. Kyiv: “K.I.S.”, 2004, pp. 59–99 [in Ukrainian].

6. Myskevych T. Tsyfrova nerivnist u suchasnomu suspilstvi: ukrainskyi vymir svitovykh tendentsii [Digital inequality in modern society: the Ukrainian dimension of world trends]. Ukrainskyi zhurnal z bibliotekoznavstva ta informatsiinykh nauk. 2019. No. 3 [in Ukrainian].

7. Steele C. What is the Digital Divide? Digital Divide Council. 2019. Retrieved from <http://www.digitaldividecouncil.com/what-is-the-digital-divide/>.

8. V Indonezii zapuskaiut masshtabnu prohramu z tsyfrovoyi hramotnosti [A large-scale digital literacy program is being launched in Indonesia]. GO “Detector Media”. 2020. Retrieved from

<https://ms.detector.media/mediaosvita/post/24281/2020-03-03-v-indonezii-zapuskayut-masshtabnu-programu-z-tsifrovoyi-gramotnosti/>
[in Ukrainian].

Гамалія Катерина Миколаївна,
док. мист., доцент,
доцент кафедри дизайну і технологій,
КНУКІМ,
м. Київ, Україна
gamaleya@ukr.net

Руда Світлана Петрівна,
док.іст.наук, професор,
професор кафедри філософії та історії науки
ДУІТ,
м. Київ, Україна
svetlana.ruda@yahoo.com

ІЄРОГЛІФИ: 200 РОКІВ ВІДКРИТТЯ

Не зважаючи на величезний проміжок часу, єгиптологія поживавлено розмірковує про свою історію та актуальність для майбутнього, щоразу вилучаючи з минулого нову корисну інформацію.

Метою даної роботи є прослідкувати, як відбувалося розшифрування єгипетської ієрогліфіки в часі і просторі, як склалися засади єгиптології як самостійної наукової дисципліни, і як відбувається нині внесення інформації про її надбання до колективної пам'яті.

Задіяно порівняльно-діахронічний метод, що ґрунтується на порівняльно-історичному аналізі стану і розвитку єгиптології на різних етапах її існування; комплексний метод при використанні даних лінгвістики, історії, археології, мистецтвознавства; метод експлікації при визначенні взаємодії концептуально-образного та смислового навантаження ієрогліфічних знаків.

Археологи сперечаються щодо того, де вперше виникла ідея писемності. «За свідченням декількох авторів, – завважив Едм-Франсуа Жомар (1777-1862) – французький картограф, інженер та археолог, – винахід алфавіту зазвичай приписується фінікійцям, але єгиптяни можуть претендувати на славу такого чудового відкриття» [4]. На думку Тобі Олександра Говарда Вілкінсона (нар. 1969), англійського єгиптолога, швидше за все це сталося в Месопотамії, від якої до Єгипту перейшла концепція, але не сама система.

Ієрогліфи так чудово підійшли до єгипетської мови, вважає він, а індивідуальні знаки так ясно позначали навколишні предмети, що їх слід вважати місцевим винаходом [6]. Давньоєгипетська писемність славиться використанням ієрогліфів, що зображають тварин, рослини, людей та предмети з реального світу. Її образотворчий характер породжував тенденцію приховувати той факт, що це була розмовна мова, і таке неправильне розуміння затримало її розшифровку на віки.

Ієрогліфічна писемність почала розвиватися у пізній доісторичний період із досить прозовою метою – полегшити економічний облік і контроль господарства великої території Єгипту. Ідеологічний потенціал інноваційної форми спілкування був швидко задіяний: писемність підхопили ранні єгипетські правителі, котрі розуміли доцільність її застосування не тільки в економіці. Перші фараони розуміли виняткову міць ідеології, як і її візуального аналога – іконографії у справі об'єднання розрізнених людей. В Єгипті, де понад 95% населення було неписьменним, писемність в руках жерців стала дійовим зряддям закріплення влади [5].

Єгипетська писемність була винайдена у Верхньому (південному) Єгипті близько 3250 до н.е.; ранні свідчення щодо цієї події походять з Абідоса. У 2690 до н.е. було записано перше відоме повне речення єгипетською мовою. Кожен аспект давньоєгипетської культури спирався на розроблену систему письма. Розмовна мова використовувалася до п'ятнадцятого

століття нашої ери, що робить її однією з найбільш довготривалих зареєстрованих мов в історії.

Розуміння ієрогліфів наступними поколіннями було подорожжю, повною здогадів і неправильних уявлень. Ієрогліф, що означає «священне різьблення», є грецьким перекладом єгипетської фрази «слово бога». Грецький філософ Платон та його послідовники вбачали в ієрогліфах символіку і містику. Згідно з хибною грецькою думкою, ієрогліфи не були фонетичними (звуковими) і жодним чином не утворювали нормальну мову, яка підкорялася правилам граматики та синтаксису: як знаки, безпосередньо пов'язані з ідеальною сферою, вони вимагали символічного прочитання. Такі переконання римських та грецьких авторів протягом століть ефективно перешкоджали розшифровці давньоєгипетської писемності.

Араби, можливо під впливом греків, вважали, що ієрогліфи містять секрети алхімії, вивчення містичної хімії та філософії. Вони вірили, що письменна приховує заповітні знання, які при перекладі дадуть змогу зрозуміти та змінити закони природи. Арабською обеліски Єгипту називалися «голками фараона», а ієрогліфи — «літерами птахів». Іракський письменник, алхімік, фахівець із сільського господарства та історик Ахмад ібн Вахшія (IX ст.-бл. 930 р.) був автором праці «Таємні ієрогліфи та алфавіти» з дешифрування стародавніх писемностей, яка вважалася авторитетною, але не розкрила таємницю єгипетських ієрогліфів.

Середньовіччя в Європі було темним періодом історії єгиптології. Стародавня писемність не могла бути прочитаною, а натяки на її природу, знайдені в класичній та ранньохристиянській літературі, були незрозумілі та вибіркові. Яскраво забарвлені ієрогліфи розбурхували уяву середньовічних ісламських вчених, призводячи до надуманих припущень щодо їх гаданого значення. Західні вчені, які розглядали єгипетську культуру крізь призму класичних та біблійних джерел, теж не мали змоги правильно розуміти особливості давнього Єгипту.

Храми та гробниці фараонів, стіни яких були покриті графічними ієрогліфами, служили безмежним джерелом ілюстрацій до середньовічних трактатів. Однак багато ієрогліфів у цих роботах важко розпізнати, оскільки вони не були точно скопійовані. Легендарному Гермесу Трисмегісту приписувалася так звана «Прихована книга». Гермес був грецьким ім'ям єгипетського бога знання і письма Тота, а Трисмегіст або «тричі великий» був епітетом, запозиченим з давньоєгипетської назви Тота, що використовувався в період Птолемея (бл. 87 - 165), «найбільший і найвеличніший з богів». Відповідно до грецької традиції, араби бачили в Гермесі засновника наук, включаючи медицину, астрономію та алхімію, а також винахідника алфавіту, який записав свою мудрість ієрогліфами на стінах храмів та гробниць [1].

Вчені епохи Відродження зверталися до класичних авторів за відомостями про пам'ятки Єгипту, збираючи, копіюючи та «виправляючи» рукописи грецьких авторів Геродота, Діодора Сицилійського, Плутарха та Страбона, а також латинських авторів Апулея, Плінія Старшого та Амміана Марцелліна. Під впливом неоплатонічної віри в те, що єдиний принцип є водночас творчим джерелом всесвіту та визначає мету всіх існуючих речей, вчені вирішили, що ієрогліфи представляють речі як символи, що відповідають їх сутнісній природі, а не як писемна мова. Провідний діяч цього напрямку, архітектор і ерудит Леон Баттіста Альберті (1404-1472), інтерпретував ієрогліфи як систему алегоричних образів-знаків.

Альберті став батьком «неоієрогліфічної» традиції, наново винаходячи ієрогліфи шляхом злиття давніх іконографічних елементів у нових поєднаннях. «Крилате око», що поєднувало в собі око Гора з крилом, стало його особистою іконою.

До кінця п'ятнадцятого століття високий статус єгиптян як фундаторів мистецтв і наук підготував ґрунт для спалаху «єгиптоманії» в образотворчому мистецтві. Обеліски Риму були головним об'єктом пильної уваги єгиптологів доби Відродження.

Вони створили одні з ранніх малюнків ієрогліфічних написів, які можна назвати епіграфічно точними. Найвідомішим "египетським" артефактом у Європі епохи Відродження була виявлена в Римі у 1527 році знаменита Менса Ісаїка (Табличка Ісіди). Зроблена в першому столітті нашої ери, вона призначалася для прикраси вівтаря храму богині Ісіди. Інкрустована бронзова табличка, вкрита єгипетськими культовими сценами та написами, зосередженими на фігурі Ісіди, була візуальним банком даних, який викликав нові дослідження [2].

Віра гуманістів у те, що ієрогліфи являють собою ідеї, визначала більшість теорій, висловлених у другій половині шістнадцятого і протягом сімнадцятого століть. Прогрес у розшифровці ієрогліфів та розумінні стародавнього Єгипту багато в чому залежав від матеріалу, доступного для вивчення. Кількість артефактів, що ввозилася до Європи, значно збільшилася. Мумії та саркофаги, канопи, дрібні предмети з гробниць, камені з письменами і папіруси були купувалися та транспортувалися через Середземне море. Ці предмети в основному зберігалися в кунсткамерах протягом сімнадцятого та вісімнадцятого століть, доки не були придбані новоствореними державними музеями чи королівськими колекціями.

Кірхеріанський музей у Римі, зібраний німецьким ерудитом-єзуїтом Опанасом Кірхером (1602–1680), був однією з багатьох колекцій, які розпочиналися як приватний кабінет рідкостей, а пізніше були включені до національної установи. Намагаючись зрозуміти зміст давньоєгипетської писемності, Кірхер використовував Табличку Ісіди та римські обеліски, щоб розробити метод перекладу ієрогліфів. Як і інші католицькі вчені, Кірхер покладався на пророцтва єгипетського Гермеса як на основу своєї спроби відновити та поширити дорогоцінну мудрість. Він вважав, що Гермес Трисмегіст винайшов ієрогліфи, щоб зашифрувати доктрини так званої *prisca theologia* – справжньої теології, даної Богом, єдиної релігії далекої давнини, з якої походять всі інші монотеїстичні вірування. Якщо прочитати ієрогліфи з їх

символічним значенням, то буде розкрито всю релігійну, філософську та наукову систему світу. Кірхер визначив кілька знаків як алфавітний еквівалент коптських літер та слів. Його припущення про те, що ієрогліфи представляють звуки, а також ідеї, відчутно вплинуло на подальші розробки європейських вчених. У 1650 році Кірхер написав першу зі своїх великих збірок інтерпретацій, «Обеліск Памфілія», в якій представив покроково ілюстрований латинський переклад, що представляв щільне павутиння езотеричних і релігійно забарвлених заяв.

Ідея про те, що ієрогліфи були символами, які кодують священні таємниці, залишалася домінуючою теорією до початку вісімнадцятого століття, коли вчені почали зосереджуватись на аспектах єгипетської культури, які можна було виміряти, підрахувати та точно задокументувати. Інженерна справа єгипетських пам'яток змінила ієрогліфи у центрі пильної уваги. Формування археологічної науки підсилило інтерес до матеріальних залишків, затьмаривши епіграфічні питання, які тепер зводилися до загальних дискусій про ймовірну природу і значення ієрогліфів.

Наслідуючи розширення та інтенсифікацію археологічних досліджень, датський археолог, нумізмат і антрополог Георг Зоєга (1755-1809), провідний єгиптолог кінця вісімнадцятого століття, зосередився на обелісках в рамках порівняльного методу давніх архітектурних практик. Він відкинув думку, що ієрогліфічні написи стосуються окультних наук, релігійних та магічних обрядів, натомість прийнявши думку класичних учених, які розуміли написи на обеліску як нагороду королів та богів. Зоєга був визнаний лідером у вивченні як єгипетської, так і коптської мов. Він визначав ієрогліфічні символи як репродукції ідей, представлених послідовно, подібно до літер в алфавіті або послідовності думок. Згідно з Зоєгою, алфавіт із двадцяти п'яти елементів розвинувся з ієрогліфів внаслідок фонетичного процесу, під час якого речення розбивалися на слова, слова – на склади, а

склади – на літери. Його робота справила сильне враження на Шампольона.

В кінці вісімнадцятого століття Європа усвідомлювала географічний та торговельний потенціал Єгипту. Здобувши перемогу в Італії, але розчарований у своїх спробах вторгнутися в Англію, Наполеон висадився в Єгипті 1 липня 1798 з великим військом в 40 000 чоловік, що супроводжувалося Комісією мистецтв і наук, до якої увійшли 167 відомих вчених: військові інженери, астрономи, ботаніки, математики, географи та художники. Лейтенанту П'єру Франсуа Ксав'є Бушару (1772-1822), молодшому члену Комісії, було доручено організувати знесення та реконструкцію зовнішніх оборонних споруд у форті Розетта – місті, що виникло у VIII–IX століттях неподалік Александрії, у дельті Нілу.

Серед уламків фундаменту з'явилися залишки стародавнього гранітного каменю, на якому Бушар побачив три фрагментарні горизонтальні написи: єгипетські ієрогліфи вгорі, грецькі внизу, а між ними невідома мова, яку спочатку вважали сирійською. Розуміючи потенційне значення цієї знахідки для розшифровки ієрогліфів, Бушар відніс її своєму начальству, за наказом якого невдовзі разом із каменем був відправлений Нілом у Каїр.

У лютому 1802 на борту єгипетського фрегата камінь прибув з Александрії до Англії. З нього зняли чотири гіпсові зліпки, які були передані провідним університетам країни. Сам камінь за вказівкою короля Георга III був назавжди залишений у Британському музеї. На Розетському камені у 196 р. до н. е. було викарбовано священницьку постанову про шанування фараона. Її було складено трьома різними шрифтами: ієрогліфічним, демотичним та грецьким. Ієрогліфічна частина написана новосередньоєгипетською мовою, якій на той час було близько тисячі років. Згодом використання пензля або очеретяного пера і чорнила, на відміну від різьблення по твердому каменю, призвело до прогресивного розвитку скоропису. Швидкописна демотична мова, що з'явилася у восьмому та сьомому століттях до нашої ери,

стала повсякденним письмом для листів та документів на етапі розвитку пізньоегипетської мови. Демотичні тексти, переважно документальні, також включали літературу. Після завоювання Єгипту Олександром Македонським у 332 р. до н. е. грецька мова стала домінуючою в управлінні країною, а також у літературних текстах та повсякденному спілкуванні.

Відкриття Розетського каменю з трьохмовним написом дало ключ до розгадки таємниці ієрогліфів. Єгипетську систему письма було повністю розшифровано на початку дев'ятого століття завдяки роботі кількох учених, кульмінацією якої стали роботи французького сходознавця Жана-Франсуа Шампольона (1790–1832). 27 вересня 1822 року Шампольон виступив в Академії написів та красномовства з доповіддю про хід розшифрування єгипетської писемності, окресливши свої висновки та віддавши належне своїм попередникам, зокрема Юнгу. Томас Юнг (1773–1829) – англійський вчений широкого профіля – фізик, медик, сходознавець, вивчаючи єгиптознавство, впритул підійшов до розшифрування староегипетської ієрогліфіки, яке з блиском здійснив Шампольон. 27 вересня 1922 року вважається початком сучасної єгиптології. У жовтні 2022 року в Британському музеї відкрилася виставка «Ієрогліфи: відкриття стародавнього Єгипту», присвячена 200-річчю цієї події.

Область єгиптології виявилася консервативною в тому, щоб зробити письмові джерела доступними для всіх, і з часів Шампольона вчені стикалися з труднощами при доступі до давніх текстів. Ці проблеми зараз вирішуються за рахунок розробки цифрових інструментів і музейних онлайн-колекцій. З 1990-х років всі академічні дисципліни зазнали цифрової трансформації, і єгиптологія не стала винятком. Колекції та дослідні інститути, такі як Британський музей, тепер публікують свої об'єкти в Інтернеті. Завдяки цим ініціативам відвідувачі, студенти та вчені можуть отримати доступ до веб-сайтів та баз даних, де вони можуть знайти інформацію та зображення мільйонів археологічних пам'яток, що збереглися з минулого.

Значний внесок у досягнення цих цілей зробив проект «Цифровий Розетський камінь», запущений у 2017 році в Лейпцизькому університеті в Німеччині у співпраці з Британським музеєм. Мета його полягала в тому, щоб полегшити викладання та вивчення трьох мов Розетського каменю, особливо для студентів, які не мали досвіду в жодному з трьох видів писемності: ієрогліфічній, демотичній та давньогрецькій. Викладання також було адаптоване для студентів, які вивчають обчислювальну лінгвістику та інформатику, беруть участь у проектах у галузі цифрових гуманітарних наук і, отже, мають користь зі знайомства зі складними дослідницькими питаннями про мови. В ході проекту використовувалися три основні методи: вирівнювання тексту, лінгвістична анотація та тривимірне зображення.

Текстове вирівнювання відносилось до критичного зіставлення слів або частин тексту, що мають еквівалентне значення, з різних документів різними мовами. Три версії тексту Розетського каменю були вирівняні за допомогою інструмента цифрового редагування, розробленого Лейпцизьким університетом для створення як ручного, так і комп'ютерного вирівнювання текстів, написаних стародавніми мовами. Використовуючи метод лінгвістичної анотації, граматики і синтаксису грецького тексту Розетського каменю були анотовані за допомогою спільного лінгвістичного онлайн-редактора, розробленого Лейпцизьким університетом у співпраці з проектом «Персей» в Університеті Тафтса в Бостоні, США. Лінгвістичні рекомендації для середньоегипетської та демотичної мов перебувають в процесі розробки, але проект підвищив інтерес наукової спільноти до використання таких лінгвістичних методів при анотуванні стародавніх текстів. Третім методом була тривимірна візуалізація. Щоб підвищити зручність читання та доступність написів на Розетському камені, в рамках проекту «Цифровий Розетський камінь» у співпраці з проектом «Цифрова епіграфіка та археологія» Університету Флориди, США, було створено нові зображення напису з високою роздільною здатністю. Фотографії були зроблені

при освітленні, що йде з чотирьох напрямків, а потім оброблені для створення тривимірних зображень поверхні каменю. Тривимірні деталі записаної поверхні були зафіксовані на карті глибини, яка є зображенням лише з відтінками сірого: Карта глибини доступна онлайн, і користувачі можуть маніпулювати нею, переміщаючи, масштабуючи та обертаючи Розетський камінь за різних напрямків віртуального освітлення та методів затінення.

Поєднання цифрових зображень, машиночитаних текстових даних та вирівняних перекладів покращило доступ до тексту Розетського каменю для тих, хто цікавиться науковими, освітніми та спільними інтересами. Є ще проблеми, які необхідно вирішити, такі як правильне кодування ієрогліфів та лінгвістична анотація давньоєгипетської мови. Однак дані, отримані в рамках проекту «Цифровий Розетський камінь», в даний час використовуються в різних контекстах реального життя, і існує великий потенціал для додаткових досліджень, особливо інших багатомовних текстів [3].

Поряд з історичною репутацією Єгипту як країни науки, мудрості та містики, єгипетська писемність впродовж століть дедалі частіше характеризувалася як окультна. Подія, що сталася в 1822 році, має величезне значення для вивчення історії Єгипту, великої області, що включає його мову, літературу, релігію, мистецтво та архітектуру.

Безпрецедентне міжнародне співробітництво, яке сприяло розшифровці єгипетських ієрогліфів, наголошує на діалозі між поколіннями та культурами, а також між Єгиптом та Європою. Сучасна єгиптологія є областю досліджень, що розвивається, і визначається інноваційною співпрацею з колегами в Єгипті і в усьому світі. Грунтуючись на 200-річних дослідженнях, філологи вдосконалюють своє розуміння давньої граматики та лексики, цілісніше інтерпретуючи тексти та охоплюючи соціальний контекст.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Carry J. Shaw. The Egyptian Myths: A Guide to the Ancient Gods and Legends. London: Thames and Hudson, 2022. 224 p.
2. Grego Ch., Poole F. Museo Egizio. Torino: Printer Trento, 2019. 200 p.
3. Hieroglyphs: unlocking ancient Egypt. London: British Museum Press, 2022. 272 p.
4. Jomard E.-F.. Description de l’Egypte : Antiquities ; descriptions. Volume 1. Paris, 1809. 372 p.
5. Taylor John H. Spells for eternity. The Ancient Egyptian Book of the Dead. London: The British Museum Press, 2010. 128 p.
6. Wilkinson T. The Rise and Fall of Ancient Egypt. The History of a Civilization from 3000 BC to Cleopatra. London: Bloomsbury Publishing Plc, 2011. 646 p.

Valentyna Gundarieva,
Senior Lecturer
of the Department of Foreign Languages and Translation,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine
vgundarieva@yahoo.com

Maryna Kurnylovych,
Lecturer,
Borys Hrinchenko Kyiv University,
Kyiv, Ukraine
mkurnylovych@yahoo.com

VIDEOS AS THE UNIVERSAL TOOL IN TEACHING AND LEARNING ENGLISH AND BASIC LIFE SKILLS

The influence of digital videos on our everyday life is undeniable. With digital videos continuing to gain popularity, it seems only natural that this familiar and widespread platform should extend into the education system. Students today are using educational videos as a tool for learning

everything: from basic skills - like changing a tire - to the latest dance craze. Remarkably, they make up 92% of the digital video viewing audience. Abstract topics that once seemed difficult to teach and learn are now more accessible and understandable thanks to the availability of effective educational video platforms for online learning. Studies have shown that the use of short video clips allows for more efficient processing and memory recall.

The visual and auditory nature of videos appeals to a wide audience and allows each user to process information in a way that's natural to them. In a nutshell, videos are good teachers [1]. They help to form basic life skills and language skills, especially during the COVID-19 pandemic when face-to-face communication with the teachers is limited or even impossible. They are accessible, easy to understand, useful and beneficial, interesting and different in their nature which make the process of learning and teaching easier, more effective and exciting [10].

Nowadays many teachers are facing problems how to teach not only the English language skills but different life skills. What are these 'life skills'? There's no one widely-accepted definition of life skills, and indeed the term is used quite differently in different contexts. It can refer to those abilities you employ on a day-to-day basis to deal with the practicalities of living, such as cooking, managing your finances or shopping. However, you probably wouldn't expect your English teacher to start giving you cookery lessons! Wider definitions of the terms usually refer to things such as 'psychosocial and interpersonal skills generally considered important' or 'skills that determine valued behaviour and include reflective skills such as problem-solving and critical thinking'.

Looking at typical lists of life skills will give you a sense of what is usually included, and apart from the ones mentioned so far, you'll find references to active listening, being assertive, persuading, gathering and synthesizing information, managing time, being self-motivated, and setting goals, amongst many others[7].

If you are to be properly prepared for your future professional, academic and social lives, you need to develop your life skills. This is even more important when you are going to be doing some or all of those things

in another language, English. You need to learn exactly how we negotiate in English, or how we persuade, challenge or support other people. Of course, this means learning particular forms of expression and phrases commonly used in certain situations, but it also means learning about the cultural assumptions that other people have in those situations [3].

Here is just one example of such YouTube video ‘How to negotiate in English – Business English lesson. Oxford Online English’ which can be used by teachers to help students to learn both English language and basic life skills, such as how to give their opinion, negotiate and persuade people, use some business English phrases and revise some grammar [3] .

Thus, life skills is a term used to describe a set of basic skills acquired through learning and/or direct life experience that enable individuals and groups to effectively handle issues and problems commonly encountered in daily life. They include creativity, critical thinking, problem-solving, decision-making, the ability to communicate and collaborate, along with personal and social responsibility that contribute to good citizenship – all essential skills for success in the 21st century, both for healthy societies and for successful and employable individuals. Life skills touch upon issues that are : real which actually affect people’s lives, topical, sometimes sensitive because they can affect people on a personal level, especially when family or friends are involved, often controversial when people disagree and hold strong opinions about them, ultimately moral if they relate to what people think is right or wrong, good or bad, important or unimportant in society [11].

Why do we need to teach not only English but life skills? Democracies need active, informed and responsible citizens, who are willing and able to take responsibility for themselves and their communities and contribute to the political process. Democracies depend upon citizens who, among other things, are: informed about social and political issues, concerned about the welfare of others, able to clearly articulate their opinions and arguments, capable of having an influence on the world, active in their communities, responsible in how they act as citizens. These capacities do not develop unaided; they have to be learnt. While certain life skills may be acquired through our everyday experience

in the home or at work, they are not sufficient to adequately equip citizens for the active role required of them in today's complex and diverse society. How does training in life skills benefit young people? It helps them to develop self-confidence and successfully deal with significant life changes and challenges, such as bullying and discrimination, gives them a voice at school and society at large, enables them to make a positive contribution by developing the expertise and experience they need to assert their rights and understand their responsibilities, while preparing them for the challenges and opportunities of adult and working life.[3] All these issues are very important and should be taken into account while teaching and learning English and basic life skills , and videos are becoming gradually important and helpful in the current situation during the COVID-19 pandemic.

During the COVID-19 pandemic people are facing many restrictions, especially if we talk about travelling. It may seem counterintuitive to be learning a language in a world where international travel is indefinitely on hold, but it seems now more than ever people are willing to give it a try. Though it is uncertain when we will be able to travel again, there are still so many benefits to learning a new language. Knowing the language of the country you are in and speaking with locals can have a huge impact on your experience, allowing for full cultural and linguistic immersion.

If anything, it can remind us that there is another world outside of our homes, and give us hope for the future that we can freely explore it again soon. But videos and learning English are giving students a good chance to open up a new world, to experience new cultures and broaden their horizons. Videos are free and easy to use, they are a popular starting point for new language learners and those who want to maintain their current language abilities [4].

Videos can bring the outside world to students, introducing different cultures, new places and ideas. They provide a great way to integrate new content and language learning at the same time – giving students the opportunity to learn about a whole range of subjects and ideas, at the same time as learning English [5]. YouTube Education which is free and has no ads, curates YouTube's content for educational purposes and allows teachers to create a playlist that can be shared with students.

Some of the favorite playlists are Essential Literature, which gives clear and concise summaries of popular texts, and National Geographic, which has videos of varying lengths about topics ranging from plants and animals to geography, culture and history, customs and traditions. Both of these playlists allow teachers to turn on closed captions so that students can read the text as they watch the video, which is particularly helpful for ELLs[6].

The students can learn more about 15 unbelievable places that actually exist [9], the top 10 best and must-see greatest museums [8] etc., broaden their horizons, develop their listening and speaking skills, develop their vocabulary.

Field trips are fantastic, but budget restrictions, lack of personnel, and even extreme scenarios like the COVID-19 pandemic can make it difficult to get out of the classroom. Fortunately, some video apps and platforms allow educators to integrate new experiences in the classroom without having to take the students out of it. In history class, teachers can take students on a tour of Ancient Egypt. In language arts, a teacher can “interview” an author or explore the setting of the novel your class is reading. Digital field trips open the entire world to the classroom. This makes a richer, more culturally relevant education without the price tag. They offer more ways educators can explore the world with such platforms and apps as Google Arts & Culture and Screencastify! Field trips are a lot of fun--it’s always wonderful to see the awe and amazement on a student’s face when they see giant turtles swimming in an aquarium, a science concept come to life, or the artifacts of a long-gone civilization.

It may be a long time before we can take in-person field trips again; however, a teacher can replicate this awe and excitement using Screencastify. And when we return to in-person classes, creating digital field trips using Screencastify allows the students to explore the farthest reaches of the globe without ever leaving their classroom [2].

Thus, we can see that the role of videos in teaching English is becoming more and more important during the COVID-19 pandemic. Videos bring realism to the virtual classrooms making the learning process safer, easier, more accessible and exciting [10].

REFERENCES

1. Bevan M. Why videos are important in education. Retrieved from: <https://www.nextthoughtstudios.com/video-production-blog/2017/1/31/why-videos-are-important-in-education> (accessed March 25, 2020).
2. Crook L. Ten reasons to use video in your classroom this year. Retrieved from: <https://www.screencastify.com/blog/explore-the-world-with-screencastify> (accessed September 25, 2020).
3. How to Negotiate in English - Business English Lesson. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=-3mFnAk9sbw>
4. Meredith T. Exploring a closed world: Language learning during the pandemic. Retrieved from: <https://badgerherald.com/artsetc/2021/02/24/exploring-a-closed-world-language-learning-during-the-pandemic/> (accessed February 24, 2021).
5. Roslaniec A. 5 benefits of using video in class. Retrieved from: <https://www.english.com/blog/5-benefits-of-using-video-in-class/> (accessed October 26, 2018)
6. Schwartz L. Helpful Online Resources for Teaching ELLs. Retrieved from: <https://www.edutopia.org/article/helpful-online-resources-teaching-ells> (accessed April 21, 2020).
7. Taylore-Knowles S. Life skills and language learning. Retrieved from: <https://www.macmillandictionaryblog.com/life-skills-and-language-learning> (accessed February 13, 2021).
8. Top 10 Best and Must-see Greatest Museums in the World. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=JSkDOiQGNPA>
9. 15 Unbelievable Places that Actually Exist. Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=pFoty21X370>
10. V.Gundarieva, T.Hlutska, K.Kolesnikovych, I.Sandovenko The role of video in teaching English during the COVID-19 pandemic//Current Theory and Practice Issues of Teaching Foreign Languages at Universities in Global Digital Educational Space: the collective monograph / Edited by N. Vasylyshyna. – Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2021. – 102, p.88-101

11. What are life skills and why teach them? Retrieved from:
<https://www.britishcouncil.gr/en/life-skills/about/what-are-life-skills>.

Liudmyla Gryzun,
**D.Sc. in Pedagogy, Professor,
Professor of Information Systems Department,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics,
Kharkiv, Ukraine
Lgr2007@ukr.net**

Chen Yaqin,
**Post-Graduate Student of the Simon Kuznets Kharkiv
National University of Economics,
ChangSha, China
573375229@qq.com**

Oleksii Lytovchenko,
**Student of the Information Technologies Faculty,
Simon Kuznets Kharkiv National University of Economics,
Kharkiv, Ukraine
lytovchenko.oleksij.o@hneu.net**

THE BENEFITS OF ICT MEANS USING FOR THE SHAPING CHINEES COLLEGE STUDENTS' FOREIGN LANGUAGE COMPETENCE

Nowadays foreign language mastering in Chinese colleges and universities obtains special importance due to the current economic initiatives which puts forward the set of requirements to the professional training of national specialists. One of the leading initiatives in China is the Belt and Road Initiative (BRI) [4; 6]) rested on the multilateral links and collaboration between China and other countries. The main goals and mission of the Initiative are concentrated on the peaceful development and enhancing economic collaborative partnership with different countries. It is expected to result in jointly created community

of mutual interests, responsibility, political trust, and economic and cultural integration.

Therefore, the said Initiative increases the urgency of the forming foreign language competence for the Chinese specialists. According to recent studies [4; 6; 7], due to the Initiative requirements, foreign languages learning and teaching in China at college level faces a number of challenges and opportunities at the same time. It is underlined by the researchers that on conditions of shared facilities of connectivity, liberal trade, economic integration and personal links among more than sixty countries with their national languages, the urgency of promotion of professionally-oriented foreign language mastering in China is getting increasingly essential [7; 8]. It demands new didactic and methodical approaches to shaping and development of foreign language competence, especially at college level which is a basis for vocational training in China.

Analysis of the current state of foreign language teaching in Chinese colleges in the context of the BRI standards [4; 6; 7], enables to reveal the set of challenges which put forward prospective tasks for the college vocational training in terms of developing students' foreign language competence in the progress of their studying. Among the said challenges there are pointed out the following features: insufficient understanding of the urgency of the competence shaping at college level that leads to the absence of proper academic planning of foreign languages learning and inefficient reform measures with vague orientation on the specific goals of foreign language training at Chinese colleges; insufficient provision and irrelevant compilation of teaching materials; lack of relevant teaching materials for colleges and universities; using of irrelevant teaching methods and training mechanisms; insufficiently trained teaching staff and others.

In addition, the most urgent problem of the foreign language mastering by the Chinese college students is seen the need for active implementation of the advanced techniques which could help transform theoretical language knowledge into productive communication skills. In this context, it is recommended to apply wider network, multimedia

and other ICT means which have great potential in terms of foreign language competence development [7; 8].

Thus, the said above actualizes the analysis of the role of the ICT means in the forming and development of the foreign language competence, and revealing the benefits of their implementation with the aim of the said challenges overcoming, which makes the goal of this work.

The issue of great importance in the context of our work gets the understanding of the essence of foreign language professional competence which has integrative nature. It is defined by the researchers [3; 5] as a complex of knowledge and skills of various linguistic and professional branches: lexical, grammatical, sociocultural, and professional ones, which makes a necessary basis for the performance of concrete functional duties on condition of foreign language communication in various professionally driven situations. According to studies, the structure of the foreign language professional competence includes some connected components: content and language component, motivational and activity-driven ones [3].

The role of the ICT means for efficient foreign language mastering are discussed in the number of papers [1; 2; 3 and others]. In particular, the researchers point out some core advantages of their implementation. There is a proved evidence that the use of ICT can improve and optimize language acquisition due to boosting variety and increasing the diversity of learning environments, work outs and opportunities, which enhances the quality of the students' language experience for each individual learner and encourages more engagement within the group of learners [1; 2]. It is also emphasized in the studies that ICT implementation enables to substantially motivate the students to continue their learning and to raise their eagerness to succeed in the foreign language mastering via boosting communication and promotion of the cooperative learning both offline and online. In addition, the modern digital and communication facilities are able to stimulate the students' creativity along with fostering critical thinking skills [1; 2; 3].

Regarding the development of the components of the foreign language professional competence and aiming to overcome the said problems in Chinese colleges, we could reveal the following benefits of the ICT means implementation.

Integration of ICT means into language curriculum provides access to a wide range of efficient digital learning aids for the learners with necessary methodical support for the teachers who are also obtain the possibility to learn the best educational practices from the global teacher's community, which contributes to the overcoming of the challenges of language professional training in Chinese colleges.

In terms of the learners' development of the content and language component of the said competence, various digital facilities and tools such as e-simulators, learning games, interactive video and books can help learners acquire linguistic skills, boost vocabulary, and improve speech habits. Besides, widely available communication services (teleconferences, blogs, social networks, e-mail etc.) facilitate establishing and maintaining contacts and provoke interaction with other language users broadening the learners' minds about different cultural and professional practices in English speaking countries. They also add liveliness and interaction during off-line classes. The said facilities contribute a lot to the students' speaking progress and promote transforming pure theoretical language knowledge into productive and practically-driven.

In the lines of boosting the motivational component of the college students' foreign language competence, information technologies using influence on students' motivation to learn which psychologically is affected by attention, appealing to learner's past experience, positive attitude, and satisfaction [2]. In particular, ICT tools allow to raise the learners' interest and retain their attention to language mastering since they create a special learning environment where motivation is maintained and enhanced. They also ensure more students' involvement into the speaking activities. Students are also more likely to display positive attitudes when language mastering is technologically supported. They have wider opportunities to work out language skills getting

immediate feedback, variety of tasks, friendly help etc. Due to great network facilities, the students are more encouraged to communicate with their peers and speakers from other countries as well. There are studies that led to the conclusions that podcasting, the publishing of multimedia files on the Internet, enables teachers to obtain maximum benefits of academic time via the integration of authentic materials and simulated environments in the foreign language learning [2].

In terms of the need for active implementation of the advanced techniques which could help transform theoretical language knowledge into productive communication skills and contribute to the development of activity-driven component of the foreign language competence, ICT tools have incredibly high potential. As we mentioned above, they allow to focus foreign language training on boosting students' communication skills encouraging them to apply pure theoretical knowledge to the exact professionally oriented speech situations.

In addition, ICT means implementation to the language classroom activity changes the teacher's role of a lecturer to a facilitator of learning, helping students become more active, independent and self-sufficient. It also ensures and extends students' participation and involvement in their learning. Information technology and computers are used to apply a large set of innovative teaching practices in the language classroom: project-based learning, competency-based approach and task-based learning have benefited from ICT, offered platforms for more individualized learning, and enabled students to develop learning strategies and styles that promote autonomous learning. In these terms, the students are encouraged to take ownership of their learning, contribute to its construction and organization, which enforces the process of the students' becoming autonomous learners.

Besides, ICT-enhanced foreign language competence development enables to promote discovery and enquiry-based learning via involving college students into the project work focused on their professional training. This work encourages trainees to use the Internet as a research and resource environment. Multimedia and web-applications provoke students to do a reading assignment in the target

language, use a professional vocabulary, apply grammar knowledge related to the reading material, take a comprehension test on the reading content, and receive immediate feedback within the used software. This allows to maximize targeted learning outcomes and offers more facilities for active, productive, and autonomous learning at the same time.

Finally, an ICT-supported dynamic class environment makes language learning more adaptable and creates classes featuring activities and tasks such as project work, cooperative learning and peer tutoring that allow students to control their learning, leading to a less teacher-dominated learning and encouraging personal initiatives. Web-based teaching and web quests using in foreign language competence shaping help students develop efficient learning skills and strategies. Such an enquiry-oriented activity in which most of the information used by the students is drawn from the web-resources focuses them on using information rather than looking for it and supports their thinking at the levels of analysis, synthesis and evaluation. The outcome of such tasks is usually a presentation which requires students to invest great individual efforts and use pre-acquired professionally oriented language skills and knowledge.

Therefore, it can be concluded the great ICT means potential as for efficient transforming theoretical language knowledge into productive communication skills and contribution to the development of activity-driven component of the foreign language professional competence of college students.

Thus, the paper presents the analysis of the role of the ICT means in the forming and development of the foreign language competence. Based on the analysis, there were revealed the core benefits of their implementation for the development of all the components of the said competence and with the aim of the overcoming the challenges faced by the Chinese colleges in the context of foreign language learning.

REFERENCES

1. Андрейко Л. В., Медведовська Д. О., Скарлупіна Ю. А., Турчина Т. В. Переваги інформаційно-комунікативних технологій (ІКТ) для розвитку мовних навичок. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер.: Філологія. 2021. Вип. 48, том 4. С. 13-18.
2. Azmi N. The Benefits of Using ICT in the EFL Classroom: From Perceived Utility to Potential Challenges. *Journal of Educational and Social Research*. 2017. Vol. 7, Issue 1. pp. 111-118.
3. Bilousova L.I., Gryzun L.E. Creation of an information learning environment to support the development of foreign language professional competence of pre-service IT specialists. *Засоби навчальної та науково-дослідної роботи*. 2022. Вип. 59. С.7-18. URL: <http://journals.hnpu.edu.ua/index.php/sciencemeans/article/view/10939>.
4. Gong Xianjing. The Study on Japanese Universities of Language and \Culture’s Teaching and Research for Some Countries along the “One Belt and One Road”. *Foreign Language Teaching and Research*. 2016. Vol. 48, Issue 5. pp. 755-764.
5. Kish N. Ontogenetic analysis of the problem of the formation of a culture of foreign language professional communication in the training of future engineers. *Народна освіта*, 2017. Вип. 1 (31). URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=4394.
6. Wang Yijing. The Study of International Foreign Language Training under the Background of “One Belt, One Road”. *Journal of Higher Education*. 2016. Vol.9, pp.1-3.
7. Wang Xinchun Foreign Language Teaching at College Level in China Under the Background of the Belt and Road Initiative Proceedings of the 2nd International Conference on Literature, Art and Human Development (ICLAHD 2020). 2020. pp. 644-648.
8. Wang Yuanyuan. The Study of Integrated Talents Training Strategies in Vocational Colleges under the Background of the “Belt and Road” Initiative *Overseas English*. 2018. Vol. 2, pp. 38-39.

Глуцька Тетяна Володимирівна,
старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу,
факультет міжнародних відносин, НАУ,
м. Київ, Україна
tetiana.hlutska@npp.nau.edu.ua

Сандовенко Ірина Василівна,
старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу,
факультет міжнародних відносин, НАУ,
м. Київ, Україна
iryna.sandovenko@npp.nau.edu.ua

ВИКОРИСТАННЯ ВІДЕО-РЕСУРСІВ ЯК ЗАСОБУ ТЕРАПІЇ НА ЗАНЯТТЯХ З ІНОЗЕМНОЇ МОВИ У ПЕРІОД КРИЗОВИХ СИТУАЦІЙ

У 2020 році обмеження пандемії COVID-19 змусили українські університети відмовитися від традиційної очної аудиторної освіти та замінити її онлайн-класами та цифровими навчальними матеріалами, що стало у нагоді 24 лютого 2022 року – з початком російської агресії в Україні.

Використання відеоматеріалів завжди було одним із найпопулярніших і ефективних способів навчання та вивчення іноземних мов. Використання відео-ресурсів в умовах онлайн-освіти у воєнний час в Україні залишається актуальним і отримало нове освітньо-виховне навантаження. Так вони можуть не тільки зробити процес навчання та вивчення іноземних мов більш цікавим та пізнавальним, а й мають терапевтичний ефект у період важких життєвих ситуацій та мотивують до обговорення реалій повсякденного і професійного життя засобами іноземної мови, що відповідає цілям вивчення іноземних мов у ЗВО.

Про важливість використання фільмів для навчання онлайн у воєнний час та важливість використання освітніх веб-ресурсів у навчанні та вивченні іноземних мов ми розглянули у наших попередніх публікаціях [1, 3, 4]. Втім, ми вважаємо за необхідне

детальніше розглянути питання, чи можна шляхом використання іншомовних відео-ресурсів покращити поганий емоційний стан здобувачів освіти, зменшити чи усунути постійний стрес та їхнє небажання щось робити, чи будуть вони доцільними і допоможуть розрядити обстановку.

Метою нашого дослідження є відео-ресурси як засіб терапії при плануванні та проведенні навчальних занять з іноземної мови у період воєнного стану та кризових ситуацій.

Вітчизняні та зарубіжні дослідження показують, що позитивні емоції допомагають учасникам освітнього процесу бути більш продуктивними і покращувати психічний стан, що сприяє ефективності навчального процесу. Натомість негативні емоції перешкоджають навчальному процесу, знижують навчальні результати, призводять до навчальних «бар'єрів», відчуття апатії та страху [2, с. 11]. Завдання викладача сьогодні організувати заняття з іноземної мови таким чином, щоб навчальний матеріал (а в нашому дослідженні це відео-ресурси) допоміг йому самому та здобувачам освіти уникнути страху перед проблемними ситуаціями та сприяв ефективній цілеспрямованій роботі з навчання та вивчення іноземних мов.

Для допомоги в кризових ситуаціях психологи застосовують широкий спектр методів. Одним із найефективніших є метод кінотерапії, який, на нашу думку, може використовуватися і на заняттях з іноземної мови [3]. Використання різноформатної та різножанрової відеопродукції допоможе вирішити особистісні психо-емоційні задачі та стане чудовим методико-дидактичним прийомом для залучення здобувачів освіти до іншомовного спілкування, початком розмови /дискусії щодо нагальних проблем у власній чи іноземній культурі.

Отож палітра відео-ресурсів, які можна залучати при вивченні іноземної мови, досить широка. Найбільш популярними на заняттях в закладах вищої освіти є короткометражні фільми, повнометражні фільми, музичні відеокліпи, мультиплікаційні

фільми, тематичні документальні репортажі, актуальні новини [2, с. 12].

Доцільними для використання на заняттях з іноземної мови будуть, на нашу думку, короткотривалі відеоматеріали, що дозволяє протягом академічної години не лише переглянути відео, а й обговорити зміст, виконати завдання та вправи [2, с. 12], а одна тема чи один головний персонаж дозволяють підпорядкувати обговорення переглянутого терапевтичній меті – усунути тривожність, страх, невпевненість.

Обговорення переглянутого відео-ресурсу також може надихнути на нову справу, нове хобі або на досягнення нової мети. Герої переглянутих відео та вирішення (як і можливі шляхи вирішення) тих проблем, з якими вони зіткнулися, можуть виступати в якості мотивуючих агентів для подальших власних дій щодо своїх особистісних ситуацій та інтересів.

Аудіо та відео стали невід'ємною частиною сучасного життя, тому має сенс використовувати їх на заняттях з іноземної мови. Аудіо-відео-формат робить процес вивчення мови більш цікавим і приємним. І позитивні, і сумні відео здатні підняти настрій і поліпшити психічне здоров'я. Сумні фільми також можуть зробити щасливими: сумна інформація резонує з нашими почуттями, допомагаючи знайти їм вихід, а отже, змушує нас почуватися менш сумними [3, с.58]. Так перегляд відео про наслідки землетрусу в Туреччині ніби зменшують біль від трагедій війни в Україні, бо співчуття іншим полегшує власний біль.

Використання відео-ресурсів на заняттях з іноземної мови обґрунтовує і мотиваційний чинник. Відеоматеріали є потужним мотиваційним фактором для вивчення іноземної мови, іншомовної комунікації та стимуляції інтересу до іншомовної історії, культури тощо [2, с. 12].

Наразі ми пропонуємо короткий перелік інтернет-ресурсів, які можуть бути використані як засіб терапії на заняттях з іноземної мови у період кризових ситуацій та містять достатньо відео формату.

Deutschlandlabor (www.goethe.de/deutschlandlabor) – подорож з відкриттями у 20 відео для тих, хто вивчає німецьку мову з базовими знаннями від рівня А2. Двоє модераторів дізнаються дивовижні речі від людей на вулиці та від експертів і отримують несподівані відповіді. Під кожним епізодом ви знайдете текст для читання та список важливих слів.

Deutschland. Kennen. Lernen.
(<https://www.goethe.de/de/spr/ueb/dkl.html>) – додаток Знайомство з Німеччиною. За допомогою багатьох інтерактивних вправ ви можете покращити свою німецьку в ігровій формі. Водночас ви отримаєте інформацію про країну та познайомитеся з різноманітною та сучасною Німеччиною.

Ankommen in der Berufswelt
(<https://www.goethe.de/prj/mwd/de/indeutschlandleben/abe/podcast.html>) – подкаст, модератори розповідають про свій досвід і свій початок у професійному світі в Німеччині. Ви також отримаєте інформацію про професії.

Ticket nach Berlin
(<https://www.goethe.de/de/spr/ueb/luatnb.html>) – вирушай у пригодницьку подорож Німеччиною разом із учасниками відео. Кандидати розповідають про те, що їх особливо вразило в Німеччині та чого їм особливо не вистачає під час подорожі.

24h Deutsch (<https://www.youtube.com/channel/UCHpnIL-1QIUyVhdGVJ6rW3A>) – вчителька німецької мови на YouTube. Тут ви вивчите граматику, нові слова та отримаєте поради щодо життя в Німеччині. Просто і безкоштовно. Відео ідеально підходять для рівнів від А2 до В1.

Goethe-Institut - Deutsch lernen на Facebook
(<https://www.facebook.com/goetheinstitut.deutsch>) – тут ви можете безкоштовно обмінюватися думками та практикувати німецьку мову. Ви також отримаєте важливу інформацію про мовні курси та поради щодо повсякденного життя в Німеччині.

EnglishDom (<https://www.englishdom.com>) – сучасна екосистема для вивчення англійської мови. Для студентів доступні

завдання на платформі на сайті та в мобільних додатках: цифровий підручник, додаток для вивчення нових слів, онлайн-тренажер, YouTube-канал, блог, розмовні клуби.

BBC Learning English (<https://www.bbc.co.uk>) – масштабне відділення BBC, присвячене вивченню англійської мови. На сайті доступні навчальні курси для різних рівнів. Частина курсів поділяється за тематикою: англійська в університеті, на роботі, у новинах тощо.

British Council LearnEnglish (<https://www.britishcouncil.org.ua>) – ресурс для вивчення англійської мови від Британських рад, департаменту уряду Великої Британії, що займається поширенням британської культури. На сайті можна вивчати граматику, лексику, покращувати навички з письма та вимови.

Duolingo (<https://uk.appursee.com>>duolingo) – платформа для вивчення іноземних мов. Англійську можна вивчати як на сайті проекту, так і за допомогою мобільного додатку. Додаток зручний для початківців, які бажають зрозуміти базові лексичну та граматичну структуру мови. Вправи для рівня Intermediate та Advanced також доступні.

Lingualeo (<https://lingualeo.com>) – навчальний сайт, цілком присвячений вивченню англійської мови. Вивчення відбувається із використанням ігрової моделі з талісманом сайту левенятком Leo. На сайті є безкоштовні та платні навчальні курси.

engVID (<https://www.engvid.com>) – сайт з відео-уроками для вивчення англійської мови, поділених за тематичним вивченням. Ті, хто бажають здати міжнародний екзамен IELTS чи TOEFL, можуть скористатись спеціальними відеолекціями для підготовки.

Memorise (<https://www.memrise.com>) – оригінальна платформа для вивчення іноземних мов за допомогою системи карток. Контент можуть створювати самі користувачі.

TED (<https://www.ted.com>) – організація, присвячена мотиваційним пізнавальним лекціям англійською мовою. Чудово підійде тим, хто бажає покращити навички сприймання мови на слух. На сайті доступні субтитри.

Loyal books (<http://www.loyalbooks.com>) - бібліотека безкоштовних електронних та аудіокниг різними мовами. Ефективний спосіб вдосконалити збільшення свого словникового запасу.

Coursera (<https://www.coursera.org>) – набір навчальних лекцій з англійської мови на одному з найбільших у світі ресурсів з онлайн-освіти Coursera. На сайті можна знайти найрізноманітніші відео для підготовки.

Tandem (<https://www.tandem.net>) – месенджер для вивчення іноземних мов. Додаток створений для ентузіастів, які бажають вивчити мову завдяки спілкуванню з іншими людьми.

Звісно, ефективне використання відео-ресурсів на заняттях з іноземної мови можливе за ретельно продуманого плану заняття, методично-дидактичної доцільності відібраних ресурсів та безперебійного функціонування технічних засобів чи Інтернету.

Відеоматеріали, вибрані належним чином, з багатим джерелом культурних подій і різноманітними моделями людської поведінки, стануть також чудовим інструментом для покращення розуміння культурного розмаїття.

Практичний досвід показує, що сучасне заняття з використанням відео-ресурсів як засобу терапії на заняттях з іноземної мови у період кризових ситуацій

- підвищує інтерес здобувачів освіти до вивчення іноземної мови;

- надає заняттю свіжості та відповідає вимогам цифрової освіти;

- надає комунікативного спрямування, сприяє усуненню мовних та психологічних «бар'єрів»;

- дає можливість враховувати як індивідуальні так і загальні особливості цільової групи;

- надає можливість створити необхідну педагогічну підтримку та терапевтичний ефект від навчального процесу в цілому;

–досить часто формує позитивні емоції, що є передумовою ефективного іншомовного мовлення на заняттях.

Таким чином професіоналізм викладача полягає як в його навчально-методичній роботі так і в його діяльності з педагогічної підтримки здобувачів освіти шляхом використання доцільних іншомовних відео-ресурсів на заняттях з іноземної мови.

Опираючись на свій педагогічний досвід, викладач пропонує відео-ресурси з цікавою інформацією, яка має спонукати до мовленнєвої діяльності, до створення життєвої та навчальної мотивації, до створення максимально сприятливого психологічного клімату на занятті.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Зачепа І. М. Веб-ресурси освітнього процесу з дисципліни «Друга іноземна мова (німецька)». Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки майбутніх фахівців немовних спеціальностей в полікультурному просторі: матеріали VIII наук.-практ. конф. (м. Київ, 03 червня 2022 р.). К., 2022. С. 64-72.

2. Федоренко Л. О., Підвищення мотивації і комунікативної напрямку занять з німецького мови з використанням автентичних відеоматеріалів і сучасних підходів нейродидактики. Іноземні мови №3/2018 (95). С. 10-14. URL: <http://fl.knlu.edu.ua/issue/view/8648> (дата звернення: 26.04.2023).

3. Gundarieva V.O., Hlutska T.V., Sandovenko I.V., The Importance of using Movies for online Learning in Wartime. Current Theory and Practice Aspects of Linguistics, Sociolinguistics and Methodology of Foreign Languages at Universities in Modern Global Higher Educational Space: the collective Monograph. Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2022. pp. 52-62. URL: <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/view/58/57/338-1> (дата звернення: 12.04.2023).

4. Zachepa I.M., Mykhailova V.I. The Potential of media Resources and didactic Teaching of authentic Materials for the Discipline "Second Foreign Language (German)". Current Theory and

Practice Aspects of Linguistics, Sociolinguistics and Methodology of Foreign Languages at Universities in Modern Global Higher Educational Space: the collective Monograph. Warsaw: RS Global Sp. z O.O., 2022. pp. 69-78. URL: <https://monographs.rsglobal.pl/index.php/rsgl/catalog/view/58/57/338-1> (дата звернення: 12.04.2023).

Демчук Олег Іванович,
аспірант Інституту педагогіки НАПН України,
м. Київ, Україна
oleh.demchuk@icloud.com

МОВНА КАРТИНА СВІТУ ТА МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ

Мовна картина світу є однією з ключових концепцій в сучасній лінгвістиці. Це поняття походить від американського лінгвіста Бенджаміна Уорда, який в 1940-х роках ввів його в науковий обіг. Мовна картина світу описує те, як мова відображає реальний світ і як мовна система відрізняється в різних культурах.

Однією з найважливіших проблем у міжкультурній комунікації є різниця в мовних картинах світу між культурами. Мовні картини світу можуть включати різні поняття, значення та конотації слів, які можуть відрізнятися в різних культурах. Це може призводити до непорозумінь, помилок та конфліктів в комунікації між людьми з різних культур.

Ми розглянемо поняття мовної картини світу та її вплив на міжкультурну комунікацію. Також обговоримо, як можна зменшити ризик непорозумінь та підвищити ефективність комунікації між людьми з різних культур.

Мовна картина світу – це сукупність уявлень, що склалася історично в повсякденній свідомості народу і відобразилася в мові. Це свого роду колективна філософія, система поглядів, з одного боку, універсальна, а з іншого – національно-специфічна

[3]. Кожна культура має свою унікальну мовну картину світу, яка відображає її специфіку та історію. Мовна картина світу може включати поняття, які неможливо перекласти з однієї мови на іншу.

Мовна картина світу також може впливати на сприйняття людьми різних культур світу навколо них. Наприклад, слово "хліб" може мати для людей з різних культур різні конотації: для людей з культури, де хліб є основним продуктом харчування, це слово може викликати почуття тепла та затишку, тоді як для людей з культур, де хліб є більш рідкісним продуктом, це слово може викликати асоціації зі статусом та розкішшю.

Мовна картина світу може також включати табу, які обмежують використання деяких слів або виразів у певних контекстах. Наприклад, в багатьох культурах існує табу на вживання імені Бога або святих імен в звичайному мовленні.

Міжкультурна комунікація - це процес комунікації між людьми з різних культур, який може бути вкрай складним через різницю в мовних картинках світу. Не тільки різні конотації слів, але й відмінності в мовному та немовному поведінці можуть призводити до непорозумінь та конфліктів.

Однією з найважливіших речей в міжкультурній комунікації є розуміння та повага до різних мовних картин світу. Це означає, що люди повинні бути готові до того, що певні слова або вирази можуть викликати різні асоціації та емоції в людей з різних культур. Крім того, важливо забезпечити чітку та ясну комунікацію, використовуючи відповідну мову та уникнення мовних табу, коли це необхідно.

Як зменшити ризик непорозумінь та конфліктів в міжкультурній комунікації?

Одним зі способів зменшення ризику непорозумінь та конфліктів в міжкультурній комунікації є вивчення та розуміння різних мовних картин світу. Це можна зробити шляхом вивчення культур, мов та традицій інших країн. Крім того, корисною є практика спілкування з людьми з різних культур та мов, що

дозволить відчути різницю в мовних картинках та відповідно адаптувати своє мовлення до культурних особливостей.

Іншим важливим аспектом міжкультурної комунікації є побажання до розуміння та поваги до іншої культури. Це означає, що людина повинна бути відкритою до інших культур. Крім того, важливо дотримуватися етики міжкультурної комунікації, яка передбачає відмову від стереотипів та дискримінації, а також розуміння різниць у культурній та мовній поведінці.

Мовна картина світу є важливим аспектом культурної ідентичності та сприйняття навколишнього світу. Розуміння різниць у мовній картині світу може забезпечити кращу міжкультурну комунікацію та уникнення конфліктів та непорозумінь.

Отже, вивчення та розуміння мовних картин світу є важливим елементом розвитку міжкультурної співпраці та сприяє зміцненню культурних зв'язків між різними національностями.

Проте, для успішної міжкультурної комунікації необхідно не лише розуміння мовних картин світу, а й практичні навички адаптації до культурних особливостей інших націй.

Це означає, що важливо вивчати не тільки мови, а й культури, традиції, релігії та інші аспекти культурного життя.

Міжкультурна комунікація може забезпечити ефективну співпрацю між різними національностями у бізнесі, науковій діяльності, дипломатії та інших сферах. Водночас, неправильна міжкультурна комунікація може призвести до конфліктів, непорозумінь та порушень етики.

Тому важливо розвивати навички міжкультурної комунікації та вивчати мовні картини світу для досягнення ефективною співпраці та зміцнення культурних зв'язків між національностями.

Отже, мовна картина світу та міжкультурна комунікація є двома важливими аспектами культурного спілкування між різними національностями.

Розуміння мовних картин світу та розвиток навичок міжкультурної комунікації є важливим елементом для забезпечення успішної співпраці та зміцнення культурних зв'язків між різними країнами та народами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Беляєва О. Мовленнєва комунікація: структура, види, форми, перешкоди. Світ медицини та біології. 2016. № 1 (55). С. 185–191. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/200096455.pdf>
2. Галицька М. Міжкультурна комунікація та її значення для професійної діяльності майбутніх фахівців. Освітологічний дискурс. 2014. № 2 (6). URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/33686839.pdf>.
3. Генезис слов'янських мов. Мовна картина світу. URL: <https://sites.google.com/site/movnakartinasvitu/home>.
4. Дирда І. Мовна картина світу у процесі формування міжкультурної комунікації студентів-іноземців. URL: <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/3007>.
5. Дмитренко О. Мовна картина світу в міжкультурній комунікації (на базі фразеологічного фонду сучасної німецької мови). URL: <https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/8362/65-74.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.
6. Козак А. Міжкультурна комунікація в контексті діалогу культур. Наукові записки. № 118. С. 106–110. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/153578979.pdf>.

Дягилева Олена Сергіївна,
канд.пед.н, доцент кафедри англійської мови з підготовки
морських фахівців (за скороченою програмою),
ХДМА,
м. Херсон, Україна
mz@ksma.ks.ua

Кононова Олена Юріївна,
викладач циклової комісії з англійської мови,
СП МФК ХДМА,
м. Херсон, Україна
konon2017@ukr.net

Юрженко Альона Юріївна,
канд.пед.н., старший викладач кафедри англійської мови
з підготовки морських фахівців (за скороченою програмою),
ХДМА,
м. Херсон, Україна
helen18@online.ua

ФОРМУВАННЯ АНГЛОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ СУДНОВИХ МЕХАНІКІВ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Морський транспорт відіграє важливу роль у світовій економіці, забезпечуючи транспортування товарів між країнами. За даними міжнародної морської організації, майже 90% всіх товарів перевозиться по морю. Це означає, що морський транспорт є важливим для забезпечення продовольства, сировини та інших необхідних товарів для нашого світу.

Морський транспорт може бути небезпечним і потребує високої кваліфікації морських фахівців, щоб забезпечити безпеку на борту судна і під час виконання різноманітних морських операцій. Із розвитком технологій і збільшенням потреби в

безпеці на морі, морські фахівці повинні постійно оновлювати свої знання і навички, зокрема знання морської англійської мови.

Англійська мова є міжнародною мовою мореплавства і комунікація на морських судах зазвичай відбувається на англійській мові. Вміння спілкуватися на мові, яку розуміють інші моряки, є дуже важливим для забезпечення безпеки на борту судна.

Знання морської англійської мови також допоможе морським фахівцям зрозуміти інструкції, які вони отримують з берега, включаючи інструкції щодо маршруту, метеорологічних умов, стану моря та інших небезпечних умов.

Морські фахівці повинні бути в змозі ефективно спілкуватися з іншими моряками, які можуть мати різні рівні знання англійської мови. Вміння адаптувати свій стиль мовлення та використовувати зрозумілу лексику може допомогти запобігти непорозумінням і помилкам в комунікації на борту судна.

Крім того, використання морської англійської мови також є необхідним для здійснення зв'язку з контрольними органами, наприклад, з митними службами та іншими службами безпеки.

Суднові механіки, як повноправні члени екіпажу, повинні бути здатними спілкуватися з іншими моряками на борту судна, а також з контрольними органами на землі, такими як портові власті. Через те, що комунікація на морських судах зазвичай відбувається на англійській мові, знання морської англійської мови є важливим для забезпечення ефективної комунікації та безпеки в машинному відділенні судна.

Суднові механіки повинні бути здатні зрозуміти технічну документацію, яка зазвичай написана на англійській мові. Це може включати інструкції щодо обслуговування та ремонту обладнання, яке знаходиться на борту судна. Неправильне розуміння цієї документації може призвести до небезпеки для моряків та викликати проблеми з безпекою на судні.

Знання морської англійської мови допоможе судновим механікам бути більш ефективними в комунікації з членами

екіпажу та іншими фахівцями, зокрема з судновими електриками. Це може допомогти забезпечити ефективне та швидке вирішення проблем, які можуть виникнути на борту судна.

В умовах сьогодення, а саме через повномасштабну агресію російської федерації, більшість закладів освіти вимушено перейшли у дистанційний режим. Не стала винятком і Херсонська державна морська академія. Всі процеси, пов'язані з освітою та підготовкою майбутніх морських фахівців наразі відбуваються дистанційно. Задля забезпечення потреб освітнього процесу академія використовує платформу Moodle. Це відкрите програмне забезпечення для створення і управління електронними курсами та навчанням дистанційно (LMS - Learning Management System). Moodle розробляється та підтримується спільнотою розробників, і доступний для використання безкоштовно [1; с.57].

Moodle дозволяє створювати різні типи завдань, викладати матеріали, вести блоги, проводити тестування, встановлювати зв'язок зі студентами через форуми та чати, відслідковувати успішність студентів та багато іншого. Крім того, платформа має широкую підтримку мов, що дозволяє створювати курси на різних мовах, включаючи українську [2; с.92].

Moodle є популярною платформою для дистанційного навчання та електронного навчання в університетах, школах, компаніях та організаціях. Вона дозволяє створювати навчальні курси та викладати матеріали онлайн, що дозволяє студентам вчитися в зручний для них час та в зручному для них місці [3; с.50].

Для проведення онлайн занять використовується система Zoom. Це відеоконференц-система, яка дозволяє проводити віртуальні зустрічі, конференції та вебінари з будь-якої точки світу. Zoom дозволяє зустрічатися з допомогою відео, аудіо та чату.

Zoom був створений в 2011 році і швидко став популярним серед бізнесменів, викладачів, студентів, а також людей, які працюють дистанційно. Особливо популярним Zoom став під час

пандемії COVID-19, коли багато компаній та установ перейшли на режим дистанційної роботи. Основні функції Zoom включають відеоконференції з можливістю показу екрану, обмін повідомленнями, роботу в групах, підключення до відеоконференції через телефон та багато іншого. Zoom також має можливість запису відеоконференцій для подальшого перегляду.

Zoom є платною платформою, проте він має безкоштовний план з обмеженим функціоналом, який дозволяє проводити зустрічі до 40 хвилин [4; с.420].

Для урізноманітнення занять з морської англійської мови та задля налагодження зворотнього зв'язку викладачі використовують Mentimeter. Це онлайн-інструмент, який дозволяє створювати і проводити опитування, голосування та інші типи інтерактивних презентацій в режимі реального часу. Mentimeter дозволяє створювати графіки, діаграми, таблиці та інші візуальні елементи для відображення результатів опитування або голосування.

Один з основних принципів Mentimeter полягає в тому, що він дозволяє взаємодіяти з аудиторією в реальному часі, створюючи можливість збирати відгуки, думки та інші коментарі від учасників. Це робить Mentimeter корисним інструментом для проведення лекцій, презентацій та тренінгів.

Mentimeter дозволяє створювати опитування та голосування в різних форматах, включаючи відкриті та закриті питання, ранжування, вибір із списку та інші. Mentimeter також має можливість інтегруватися з іншими інструментами, такими як PowerPoint, Keynote, Google Slides та інші.

Mentimeter доступний у безкоштовній та платній версіях. Безкоштовний план дозволяє створювати до 2 опитувань з обмеженим функціоналом, тоді як платні плани дозволяють створювати необмежену кількість опитувань з більш широким функціоналом.

Таким чином, під час дистанційного навчання під час англійської підготовки майбутніх суднових механіків,

Херсонська державна морська академія використовує цілий арсенал інструментів: LMS Moodle, Zoom, Mentimeter, електронний репозитарій академії, систему корпоративних пошт, офіційний веб сайт академії, онлайн симулятори тощо. Гармонійне поєднання електронних інструментів дистанційного навчання дозволяє сформувати англomовну компетентність майбутніх судових механіків навіть в непростих умовах сьогодення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Krasova E. V. Scientific and research infrastructure of the far eastern federal district in the context of the regional innovative development: trends and formation problems. *University Management: Practice and Analysis*. 2019. Vol. 23, no. 3. P. 56–68. URL: <https://doi.org/10.15826/umpa.2019.03.019>

2. Yurzhenko A. Y. An e-course based on the LMS MOODLE to teach "Maritime English for professional purpose". *Information Technologies and Learning Tools*. 2019. Vol. 71, no. 3. P. 92. URL: <https://doi.org/10.33407/itlt.v71i3.2512>

3. Yurzhenko A. Pedagogical conditions for training of future ship engineers in the process of English for specific purpose learning. *Engineering and Educational Technologies*. 2018. Vol. 6, no. 4. P. 48–57. URL: <https://doi.org/10.30929/2307-9770.2018.06.04.05>

4. Computerized adaptive testing in educational electronic environment of maritime higher education institutions / O. S. Diahyleva et al. *CTE Workshop Proceedings*. 2021. Vol. 8. P. 411–422. URL: <https://doi.org/10.55056/cte.297>

5. Student storytelling for communication skill development online (In the time of covid-19 quarantine) / P. A. Sodomora, L. V. Gutor, V. A. Tryndiuk, S. I. Lobanova. *New Educational Review*. 2021. No. 63. P. 149–160. URL: <https://tner.polsl.pl/e63/a12.pdf>

Зачена Ірина Миколаївна,
старший викладач
кафедри іноземних мов та перекладу,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
iryna.zachera@npp.nau.edu.ua

ОСВІТНІ ВЕБ-РЕСУРСИ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ ДЛЯ САМОСТІЙНОГО ОВОЛОДІННЯ ЛЕКСИКО- ГРАМАТИЧНОЮ КОМПЕТЕНТНІСТЮ У ЧИТАННІ

Читання німецькомовних текстів є обов'язковим видом навчальної роботи здобувачів вищої освіти як на заняттях з німецької мови так і в ході самостійної роботи. Проте паперові носії інформації стрімко втрачають свою популярність. Сьогодні здобувачі освіти все менше працюють із звичайними книгами і віддають перевагу гаджетам. У цьому ми побачили перспективу щодо організації самостійного читання здобувачів освіти з використанням німецькомовних освітніх веб-ресурсів.

Актуальність нашого дослідження обумовлена також тим, що завдяки використанню веб-ресурсів з німецької мови здобувачі освіти можуть не лише отримати доступ до автентичної інформації, а й самостійно розвивати свою лексико-граматичну компетентність у читанні, що, власне, стає формою непрямої комунікації та розширення соціокультурної компетенції, що сприяє удосконаленню мовленнєвих умінь і навиків у німецькомовному спілкуванні.

Науковці відзначають, що здобувачам освіти подобається самостійно проводити пошукову роботу в Інтернеті, особливо за темами культурологічного характеру, і представляти матеріали засобами іноземної мови на презентаціях, подана з «перших рук» інформація викликає зацікавленість, краще запам'ятовується і спонукає до спонтанного мовлення [4, с. 34].

Які німецькомовні веб-ресурси є потенційно корисними та практично доцільними як засіб для самостійної роботи з розвитку

навиків читання здобувачів вищої освіти ми розглянули у попередній публікації.

У цій роботі ми пропонуємо лише загальну інформацію щодо особливостей організації самостійної роботи з використанням німецькомовних освітніх веб-ресурсів. Зокрема, опишемо етапи організації самостійної роботи здобувачів освіти, критерії відбору текстів та функції останніх.

У цьому контексті варто пригадати, що «читання – є важливим видом мовленнєвої діяльності та найбільш розповсюджений спосіб іншомовної комунікації, ... це рецептивний вид мовленнєвої діяльності, який включає техніку читання і розуміння того, що читається» [5, с. 187-188]. Його не можливо оминати ні в аудиторній, ні в самостійній роботі. Таким чином, на нашу думку, освітні веб-ресурси з німецької мови є чудовим текстовим контентом для тренування в читанні з метою засвоєння лексико-граматичного матеріалу та дозволяє здобувачам освіти використовувати певний набутий мовний матеріал у процесі німецькомовної мовленнєвої діяльності.

Під самостійною роботою студентів будемо розуміти один з видів навчально-пізнавальної діяльності студентів, який спрямовано на виконання навчальних завдань, оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових занять [3, с. 98].

Власне сама самостійна робота здобувачів вищої освіти над формування лексико-граматичної компетентності у читанні проходить у три етапи: підготовчий (пошук текстового матеріалу), основний (робота з текстом), інтерпретаційний (презентація прочитаного).

Варто звернути увагу на те, що перший етап вимагає від здобувачів освіти медіакомпетентності – уміння орієнтуватися в структурі веб-сайтів німецькомовних газет та журналів та/чи технічних можливостях різноманітних веб-ресурсів, освітніх платформ. Тоді як другий етап спрямований на уміння самостійно використовувати навчальні, комунікативні стратегії, набуті на

практичний заняттях з німецької мови, – на формування лексичних та граматичних навичок читання та лінгвосоціокультурних умінь.

А третій етап передбачає самостійний контроль навиків читання через розвиток умінь критичного аналізу отриманої інформації в усному чи писемному мовленні.

Таким чином організація самостійної роботи здобувачів освіти розпочинається на аудиторному занятті. Викладач пропонує орієнтовну тематику текстів (оскільки вибір теми повинен відповідати навчальній програмі з німецької мови) та пропонує найвідоміші німецькомовні веб-ресурси з їхньою короткою характеристикою (Deutsche Welle, derdieDaF Portal, Vitamin de, Der Spiegel та ін.). На цьому етапі рекомендується також обговорити можливі прийоми та способами опрацювання текстів як і отримання інформації з них [6, с. 107].

Важливим є те, що здобувачі освіти повинні отримати від викладача вихідний текст як приклад, що полегшить їм підбір інформативних матеріалів із веб-ресурсів для самостійної роботи (див. Таблиця 1, наприклад, Vitamin de).

Таблиця 1.

Характеристики вмісту деяких веб-ресурсів для читання

Мовленнєвий рівень	Веб-ресурс	Рекомендації
A1	derdieDaF Portal https://www.derdiedaf.com/idee-des-tages/2023-04-21/trailrunning	Автентичні різнопланові тексти, що вимагають навчитися користуватися двомовними словниками та формувати власний глосарій, містять завдання до тексту із довідковими матеріалами.

		<i>Продовження табл. 1</i>
A1	Deutsch lernen – Hören&Sprechen https://youtube.com/playlist?list=PLurOQaKmVhNF6DpaAyQlkiw9L RKexzlv0	Для самостійної роботи з аудіо-відеотекстами з метою покращення вимови та збагачення словникового запасу. Описи часто містять комунікативні завдання.
A2 B1	Vitamin de https://www.vitamindex.de/arbeitsblaetter-und-audiodateien/437-ausgabe-nr-95-audiodateien-mp3-und-arbeitsblaetter-95.html	Тексти різного жанру і стилю різної проблематики, що дозволяють усвідомлювати взаємозв'язок подій і фактів, логіку розповіді, узагальнювати отриману інформацію, робити власні висновки та оцінки, містять комунікативні завдання (іноді з аудіо супроводом).
B1	DW (Deutsche Welle) https://learngerman.dw.com/de/im-westen-nichts-neues-%C3%BCberzeugt-auch-heute-noch/1-65010032/lm	Інформативні короткі статті на теми з політики, культури, економіки, науки чи спорту, орієнтовані на уміння диференціювати основну і другорядну інформацію, усвідомлювати взаємозв'язок подій і фактів, логіку розповіді, робити власні висновки та оцінки. Містять відео, транскрипцію текстів, вокабул яр, інтерактивні лексико-граматичні завдання.
B1	Der Spiegel https://www.spiegel.de/schlagzeilen/	Інформативні короткі дописи та ґрунтовні дослідження актуальних питань останніх політичних подій, культури, економіки, науки, екології чи спорту.

		<i>Продовження табл. 1</i>
(A2-B1)	Geschichte zum Lesen & Hören https://youtu.be/AgTy-kP Deutsch lernen – Hören&Sprechen https://youtube.com/playlist?list=PLurOQaKmVhNGvjjdLkd1WEjenb-LFTFKuarbU	Оповідання, історії, уривки з творів художньої літератури зі завданнями на комунікацію.

Оповідання, історії, уривки з творів художньої літератури зі завданнями на комунікацію.

Ефективна організація самостійної роботи здобувачі освіти з німецькомовними веб-ресурсами для оволодіння лексико-граматичною компетентністю у читанні буде можливою, якщо викладач сформулює цілі для такої роботи. Такими цілями є:

- практичні: формувати лексико-граматичну компетентність у німецькомовному читанні під час самостійної роботи; вдосконалювати навички розпізнавання і коректного розуміння лексичних одиниць у процесі читання;
- лінгвосоціокультурна: ознайомлення з країнознавчими особливостями та реаліями життя людей та країн німецькомовного простору;
- розвивальні: розвивати увагу, мовленнєву і контекстуальну здогадку, розширювати потенційний словник; розвивати вміння самоорганізації, самонавчання і самоконтролю;
- виховна: прищеплювати позитивне ставлення до культури німецькомовного простору та розширити словниковий запас, шляхом поглиблення знань щодо звичаїв і традицій країн німецькомовного простору;
- професійні: формувати мовну картина світу та іншомовну професійну комунікацію.

Проте, на нашу думку, не все повинно проходити безпосередньо під наглядом викладача. Самостійна робота буде

ефективною лише в тому разі, якщо здобувачі освіти зацікавлені у її виконанні [2, с. 92]. Серед додаткових переваг самостійного навчання за допомогою німецькомовних веб-ресурсів відзначають також розмаїття тем – величезна кількість освітнього контенту дозволяє користувачам із будь-яким рівнем знань знайти потрібну тему для вивчення, курс і формат подачі матеріалу [2, с. 94-95].

Через різний рівень володіння певними лексичними і граматичними навичками, як і навичками читання різних типів текстів, здобувачі освіти індивідуально підбирають текстовий матеріал. Тому під час відбору текстового матеріалу важливим критерієм виступає відповідність тексту рівню німецькомовної комунікативної компетентності здобувачів освіти. Отож вони мають звертати увагу на те, щоб текст не був надто переобтяжений новою мовною чи предметною інформацією, яка значною мірою утруднюватиме його сприйняття. Проте, текст повинен мати й певну новизну, що забезпечуватиме розширення знань, розвиток їхніх умінь та навичок. [7, с. 83].

Тому німецькомовні тексти, які здобувачі освіти оберуть для самостійної роботи, мають нести такі головні функції:

- збагачення і розширення знань/досвіду у різних сферах життя;
- тренування лексико-граматичного матеріалу;
- забезпечення вправлення у читанні;
- використання певного мовного матеріалу у відповідях на запитання, у процесі вільного переказу змісту чи в переказі, близькому до тексту;
- розвиток усного мовлення на основі прочитаного;
- розвиток смислового сприйняття тексту – його розуміння [1, с. 23].

Окремо варти виділити такий формат як відео-аудіотекст (наприклад, YouTube ресурси Deutsch lernen –Hören&Sprechen, Deutsch mit Dialogen, Deutsch lernen mit Geschichten, Geschichte zum Lesen & Hören тощо), який дозволяє також тренувати навички вимови, мелодики та інтонації, що важливо на початковому етапі

вивчення мови. Читання разом з диктором дає можливість контролювати правильність власного читання. Тут психофізіологічну основу читання складають також операції зорового сприйняття тексту і його розуміння [1, с. 19]. При промовлянні – тобто при читанні вголос – зчитувана інформація стає повним розгорнутим мовленням.

Порівняння результатів текстової роботи у двох групах учнів, одна з яких використовувала лише паперові, а інша – аудіовізуальні, показало, що вимова, а головне інтонація, під час переказу окремих уривків прочитаного (і прослуханого) оповідання у другій групі значно покращилася.

Отже, самостійна робота здобувачів вищої освіти з німецькомовними веб-ресурсами є важливою складовою системи набуття лексико-граматичної компетентності у читанні у ЗВО.

Звичайно, довільне використання здобувачами освіти текстових матеріалів німецькомовних веб-ресурсів може викликати занепокоєння щодо відсутності чи неможливості перевірити володіння традиційними видами читання, а самі матеріали освітніх веб-ресурсів не зовсім академічні. Тим не менш, здобувачі освіти, які використовували німецькомовні веб-ресурси для самостійного оволодіння лексико-граматичною компетентністю у читанні відзначають позитивні результати:

- зростає інтерес до самостійної роботи з німецькомовними веб-ресурсами;
- читання допомагає покращити лексико-граматичну компетентність та сприяє мовленнєвій діяльності на більш високому рівні;
- така робота є найбільш ефективною для розширення словникового запасу;
- читання різноформатних та різностилістичних текстів спонукає до критичного мислення: більше часу витрачається на аналіз та презентацію прочитаного.

Наступний етапом нашого дослідження стане дидактизація матеріалів німецькомовних веб-ресурсів з метою формування іншомовної мовленнєвої компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Борецька Г.Е. Методика формування іншомовної компетентності у читанні. Іноземні мови. 2012. № 3. С. 18-27.
2. Гармаш Т. Використання платформи YouTube та соцмереж в організації самостійної роботи студентів- філологів у вивченні німецької мови як другої іноземної. Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культур. Збірник наукових праць. К., 2021. С. 89-97. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/6085/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202021.pdf> (дата звернення: 12.04.2023).
3. Горюнова М, Стогній І. Організація самостійної роботи студентів з іноземної мови. Подолання мовних та комунікативних бар'єрів: освіта, наука, культура: збірник наукових праць. К., 2021. С. 97-100. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/6085/1/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%202021.pdf> (дата звернення: 12.04.2023).
4. Добровольська Д., Добровольська Л. Про контактні та дистанційні форми та прийоми навчання іноземної мови. VI Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція з питань методики викладання іноземної мови : «Іноземні мови в контексті сучасного розвитку природничих та гуманітарних наук:міждисциплінарний підхід»: 17 березня 2020 р. Збірник матеріалів конференції Одеса: 2020. С. 32-35. URL: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/34187/1/32-35.pdf> (дата звернення: 12.04.2023).
5. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах : підручник / С. Ю. Ніколаєва та ін. К: Ленвіт, 2002. 328 с.

6. Свиридчук В. Розвиток навичок читання з метою оволодіння іншомовним спілкуванням. НАУКОВІ ЗАПИСКИ. Серія: Проблеми методики фізико-математичної і технологічної освіти. Випуск 9 (III). С. 105-110. URL: http://rep.knlu.edu.ua/xmlui/bitstream/handle/787878787/1911/nz_pmf_m_2016_9%283%29__29.pdf?sequence=1&isAllowed=y (дата звернення: 12.04.2023).

7. Ференчук-Піонтковська І. О. Методика формування німецькомовної компетентності в читанні публіцистичних текстів у майбутніх філологів: дис. на здобуття наук. ступеня канд-а педагог. наук: 13.00.02 / Тернопіл. нац. педагог. ун-т ім. Волод. Гнатюка. Тернопіль, 2016. 288 с.

Кармадонова Тетяна Миколаївна,
канд. філософ. н., старший науковий співробітник
ДУ «Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України»
м. Київ, Україна
takarmadonova@gmail.com

ВІДКРИТІ ОСВІТНІ РЕСУРСИ ІСПАНІЇ

В Іспанії, як і в багатьох інших країнах, останнім часом спостерігається зростання інтересу до відкритої науки та інновацій в освітніх процесах. Це пов'язано з тим, що відкрита наука забезпечує доступність наукової інформації, а інновації допомагають покращувати якість освіти та забезпечувати нові можливості для розвитку наукових досліджень.

Застосування відкритих освітніх ресурсів є одним з головних способів підвищення якості та доступності освіти. Іспанський досвід в цьому плані може стати важливим джерелом знань для інших країн, в тому числі для України.

Вибір Іспанії є не випадковим, адже це – одна з провідних країн Європи з розвитку практик відкритої науки, тому Україна може використати досвід Іспанії у цій галузі. Метою дослідження

є вивчення іспанського досвіду запровадження, перспектив та проблем використання відкритих освітніх ресурсів. Завдання дослідження полягає в аналізі практик відкритої науки, які використовуються в Іспанії, платформ та ресурсів, які використовуються в Іспанії для забезпечення відкритого доступу до наукової інформації.

Методологія дослідження включає наступні етапи: огляд літератури та аналіз публічних документів, що стосуються відкритої науки та інновацій в освіті в Іспанії; вивчення іспанського досвіду з впровадження відкритих освітніх ресурсів.

Поняття відкритої науки стало предметом досліджень закордонних та українських дослідників. Дослідження та публікації демонструють, що відкрита наука може принести значну користь для наукової громади та суспільства в цілому. Ось кілька імен іспанських вчених, які займаються вивченням проблем відкритої науки: дослідженням соціальних та культурних вимірів відкритої науки, відкритого доступу до наукової інформації та відкритого коду займаються Хуан Пабло Алперін, Франсіско Хосе Гарсія-Пенальво, Ігнатій Лабастіда. Санчес Рана визначає відкриті освітні ресурси як засоби навчання, що сприяють розвитку навичок та знань.

Уркіага Родрігес досліджує ВОР у віртуальних середовищах, як ініціативу обміну оцифрованими матеріалами. Ернесто Прієго досліджує взаємодію між технологіями та науковими практиками, відкритість даних та відкритий доступ до наукової інформації.

Ісмаель Рафолс досліджує взаємодію між науковою політикою та науковими практиками, розвиток відкритої науки та відкритого доступу до наукової інформації. Ернест Абадал проводить дослідження про відкритий доступ та відкрите публікування в Іспанії. Вікторія Рейес-Гарсія досліджує питання етики та відкритості в наукових дослідженнях. Серед українських вчених, що займаються дослідженнями та аналізом впровадження практик ВН можна назвати: О. Карпенко, О. Риженко, Т. Ярошенко, О. Чмир, А. Василенко.

5 вересня 2022 року уряд Іспанії схвалив Закон про науку 17/2022 [2], який змінює попередній Закон від 2011 року про науку, технології та інновації, і повністю присвячує статтю відкритій науці.

У Іспанії проводяться різноманітні проекти, спрямовані на впровадження принципів відкритої науки в освітні процеси. Зокрема, проводяться дослідження з метою розвитку нових форматів зберігання, обробки та поширення наукової інформації. В рамках проекту "Cafés científicos" в університетах та наукових центрах, науковці взаємодіють з громадськістю, популяризуючи свої дослідження та стимулюють інтерес до науки серед широкого загалу. Також активно використовуються відкриті наукові журнали та репозиторії, які дозволяють швидко та ефективно ділитися результатами наукових досліджень.

Термін «відкриті освітні ресурси» (Open Educational Resources) був вперше введений в науковий обіг на Форумі з питань про відкриті навчальні системи для розвиваючих країн, організованому ЮНЕСКО у липні 2002 р. Прийняте ЮНЕСКО визначення ВОЗ: «Відкриті освітні ресурси – навчальні та наукові ресурси, які існують у відкритому доступі або випущені під ліцензією, яка дозволяє їх безкоштовне використання і модифікацію третіми особами». За минуле десятиліття рух по створенню, розвитку і просуванню відкритих освітніх ресурсів отримав широке поширення в багатьох країнах світу: навчальні заклади все частіше відкривають доступ до своїх навчальних і наукових матеріалів. Створення і розвиток відкритих освітніх ресурсів активно підтримується на національному та міжнародному рівнях [1].

Відкриті освітні ресурси (ВОР) можуть бути представлені у різних форматах, таких як тексти, відео, зображення, аудіо, презентації та інше. Ці ресурси надають можливість отримати доступ до якісної освіти безкоштовно та відкрито. ВОР зазвичай розробляються відкритим способом, з використанням відкритого програмного забезпечення та відкритих стандартів. Таким чином,

ВОР підтримують принцип відкритості та доступності навчальних матеріалів для всіх, хто бажає навчатися та розвиватися.

Можливості ВОР включають: доступність (вільний доступ і різноманітність ресурсів); багаторазове використання (користувачі можуть їх редагувати та використовувати повторно); адаптивність (вони можуть і повинні бути адаптовані до контексту навчального закладу); комбінування (вони можуть поєднуватися один з одним, що призводить до появи нових матеріалів); спільне використання контенту [4].

Іспанія має багату традицію в галузі освіти, тому є багато різноманітних освітніх ресурсів, які доступні для використання. Нижче наведено декілька прикладів відкритих освітніх ресурсів Іспанії:

REBIUN (www.rebiun.org/) - це мережа університетських бібліотек, що діє в Іспанії. REBIUN була створена в 1994 році з метою сприяння співпраці між університетськими бібліотеками та забезпечення доступу до наукової інформації для всіх користувачів. REBIUN також сприяє розвитку відкритої науки та відкритого доступу до наукової інформації. Вона займається організацією вебінарів, семінарів та інших заходів, що стосуються відкритого доступу та ВОР, та активно співпрацює з іншими національними та міжнародними організаціями.

Educación Abierta (<https://educacionabierta.org/>) - це відкрита освітня платформа, яка забезпечує доступ до безкоштовних онлайн-курсів та матеріалів для навчання. Вона пропонує різні курси з різних галузей знань та рівнів складності, від бізнесу та фінансів до мистецтва. Кожен курс складається з відеоуроків, інтерактивних завдань та матеріалів для самостійного вивчення. Окрім курсів, на платформі також доступні інші ресурси для навчання. Усі матеріали доступні для завантаження безкоштовно та можуть бути використані в освітньому процесі.

Крім репозиторіїв освітніх ресурсів, існують також веб-платформи, на яких користувачі можуть не тільки шукати ресурси, а й створювати власні цифрові матеріали. Прикладом

таких систем є платформа ViSH (www.vishub.org/), заснована на створенні та використанні відкритих освітніх ресурсів, яка пропонує, на додаток до сховища ВОР з тисячами ресурсів, соціальну мережу та набір інструментів та послуг для полегшення створення, обміну та використання ВОР та просування навчання з використанням технологій як у класі, так і поза класом, віртуальні навчальні середовища. Основним інструментом платформи є ViSH Editor, творець інтерактивних веб-презентацій, який дозволяє викладати та комбінувати власний контент, а також веб-сторінки та ресурси, опубліковані в інших репозиторіях або створені за допомогою інших інструментів. Платформа ViSH була розроблена та підтримується Політехнічним університетом Мадрида та пропонується усьому освітньому співтовариству абсолютно безкоштовно [3].

Learn INTEF (www.enlinea.intef.es/courses) — це набір онлайн-навчальних заходів, запропонованих Міністерством освіти та професійної підготовки через Національний інститут освітніх технологій та підготовки вчителів, що пропонує відкриті курси та матеріали для вчителів, студентів та інших осіб, зацікавлених у педагогічній формації. На платформі викладено близько 400 різних за тематикою курсів іспанською та англійською мовами.

Одним з прикладів практичної реалізації відкритої науки в Іспанії є також проєкт Redalyc (www.redalyc.org), що є мережею відкритих наукових журналів. Його метою є забезпечення доступу до наукових статей, що публікуються відкритим доступом. Проєкт також сприяє використанню відкритого програмного забезпечення для публікації наукових журналів та забезпечення їх індексації в базах даних.

Також в Іспанії діє національна ініціатива OpenAIRE (<https://www.openaire.eu/os-spain>), яка має на меті забезпечити відкритий доступ до наукових результатів, що фінансуються державними грантами. Ця ініціатива сприяє розвитку інфраструктури відкритої науки.

Недоліками відкритих освітніх ресурсів є: те що для доступу до них потрібне підключення до Інтернету; при використанні ВОР завжди необхідно перевіряти якість, точність та придатність знайдених ресурсів; багато хто досі не знає про існування ВОР [5].

ВОР сприяють освітнім інноваціям, але самі по собі вони не змінюють педагогічну практику, це пов'язано з освітньою культурою та обізнаністю, заснованими на обміні ресурсами та досвідом у відкритих практиках, що, безсумнівно, сприятиме підвищенню якості навчальних процесів [6].

Варто зазначити, що на сьогоднішній день в Іспанії діє велика кількість відкритих освітніх ресурсів, в той час як в Україні рух за відкриті освітні ресурси розвивається тільки останнім часом та знаходиться у процесі формування. Загалом, можна сказати, що відкрита наука в Іспанії має довший та успішніший шлях розвитку, а в Україні вона знаходиться у процесі становлення та потребує більшої підтримки та розвитку. Однак, обидві країни мають великий потенціал у сфері відкритої науки та можуть зробити значний внесок у її розвиток.

Таким чином, Іспанія є однією з країн, яка активно впроваджує практики відкритої науки. Наукові дослідження у цій області можуть допомогти вдосконалити підходи до навчання, збільшити доступність освіти та покращити її якість. У дослідженні подано короткий огляд освітніх іспанських платформ, які надають доступ до відкритих освітніх ресурсів: REBIUN, Educación Abierta, ViSH, Learn INTEF, Redalyc. Кожен з них має свої характерні особливості та має властивість динамічності.

Подальші дослідження можуть бути спрямовані на розробку нових методів оцінки та визнання ВОР як повноцінної форми навчання та досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Острога М., Шамоля В., Шершень О. Цифрові освітні платформи як інструмент реалізації неформальної освіти. Освіта. Інноватика. Практика. 2022, Т.10, № 4. С. 27-36. DOI: 10.31110/2616-650X-vol10i4-004.
2. Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. Legislación consolidada. 2022. URL: <https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2022-14581> (дата звернення: 17.04.2023).
3. Aldo Gordillo Méndez, Enrique Barra Arias. Recursos educativos abiertos. 2018. URL: <https://blog.fundae.es/2018/02/09/recursos-educativos-abiertos/> (дата звернення: 17.04.2023).
4. Fundación UNIR. Los recursos educativos en abierto (REA): hasta el infinito y más allá. Universidad Internacional de La Rioja 2016 - ISSN 2444-1244. URL: <https://www.unir.net/educacion/revista/noticias/los-recursos-educativos-enabierto-rea-hasta-el-infinito-y-mas-alla/549203610902/> (дата звернення: 17.04.2023).
5. Tres punto e-learning. Recursos educativos abiertos, ¿dónde encontrarlos? URL: <https://www.trespuntoelearning.com/recursos-educativos-abiertos/> (дата звернення: 17.04.2023).
6. Vidal Ledo MJ, Alfonso Sánchez I, Zacca González G, Martínez Hernández G. Recursos educativos abiertos. EducMedSuper. 2013 Sep 27(3): 307-320. URL: http://scielo.sld.cu/scielo.php?script=sci_arttext&pid=S0864-21412013000300016 (дата звернення: 17.04.2023).

Nataliia Koshil,
Ph.D. in Philological Sciences,
Associate Professor of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
natakoshil@ukr.net

Olha Hyryla,
Senior Lecturer of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
mygal.olga@gmail.com

CHALLENGES OF THE INTERPRETERS' TRAINING AT HIGHER SCHOOLS

As the world continues to become increasingly globalized, the need for professional interpreters is on the rise. These interpreters play a vital role in facilitating communication between individuals who do not share a common language. As a result, it is crucial to train interpreters who are not only proficient in the target language but who also possess a deep understanding of the cultures and customs of the people they are interpreting for. However, training interpreters can be challenging, and it requires a comprehensive approach that addresses the unique challenges that interpreters face. This report will examine some of the challenges of training interpreters and provide recommendations for addressing them.

There are some challenges that teachers face while teaching future interpreters.

Language proficiency. One of the primary challenges of training interpreters is ensuring that they are proficient in the target language. Interpreters must be able to understand the source language and convey the meaning accurately and clearly in the target language. This requires a deep understanding of grammar, vocabulary, and idiomatic expressions.

However, it is not enough to be fluent in the target language. Interpreters must also possess a high level of proficiency in the source language to accurately understand the meaning and intent of the speaker.

Cultural competence. In addition to language proficiency, interpreters must also possess cultural competence. Interpreters must have an understanding of the cultural norms and customs of the people they are interpreting for. This includes an understanding of social etiquette, beliefs, and values. Without this understanding, an interpreter may misinterpret or misrepresent the speaker's meaning, which can lead to misunderstandings or even conflict.

Stress and fatigue. Interpreting can be a mentally and physically demanding task. Interpreters must maintain focus for extended periods, often in high-pressure situations, such as courtrooms or medical emergencies. This can lead to stress and fatigue, which can impact an interpreter's performance. Interpreters must learn techniques for managing stress and fatigue, such as self-care, mindfulness, and pacing themselves during interpreting assignments.

Ethics and professionalism. Interpreters must adhere to a strict code of ethics and maintain a high level of professionalism. This includes confidentiality, impartiality, and accuracy. Interpreters must also be able to manage conflicts of interest and navigate difficult situations with tact and diplomacy. Teaching interpreters about the ethical and professional standards of interpreting is crucial to ensure that they provide high-quality interpreting services.

Technology and equipment. Interpreters may need to work with specialized equipment, such as microphones, headsets, and interpreting software. They must be familiar with the equipment and understand how to troubleshoot issues that may arise during interpreting assignments. Additionally, interpreters must be comfortable with new technology as it emerges and adapt to changes in the interpreting industry.

Teachers should provide comprehensive language training as language proficiency is crucial for interpreters. Therefore, training

programs must provide comprehensive language training that focuses on grammar, vocabulary, and idiomatic expressions. In addition to language proficiency, programs should also focus on developing critical thinking skills to help interpreters accurately interpret the meaning and intent of the speaker.

Training programs should also incorporate cultural competence training to help interpreters understand the cultural norms and customs of the people they are interpreting for. This should include information on social etiquette, beliefs, and values, as well as the cultural history of the target language speakers.

Stress and fatigue can impact an interpreter's performance. Therefore, training programs should provide stress management techniques, such as self-care, mindfulness, and pacing strategies. Programs can also teach interpreters how to manage anxiety and stress in high-pressure situations.

Training programs should emphasize the ethical and professional standards of interpreting, including confidentiality, impartiality, and accuracy. Programs should also provide training

In conclusion, training interpreters is a complex and challenging task that requires a comprehensive approach to address the unique challenges that interpreters face. These challenges include language proficiency, cultural competence, stress and fatigue, ethics and professionalism, and technology and equipment. To address these challenges, training programs should provide comprehensive language training, incorporate cultural competence training, provide stress management training, emphasize ethical and professional standards, and teach interpreters about new technology and equipment.

By providing interpreters with the necessary skills and knowledge, we can ensure that they are prepared to provide high-quality interpreting services in a variety of settings.

REFERENCES

1. Bauer, Thomas, Tsaryk, O Rybina, N. Biligualism and interference as tendencies of linguistic development of modern educational space in condition of educational internalization – Mode of access: <https://www.researchgate.net/publication/340508871>
2. Giambruno, C., & Fagersten, K. B. Interpreter training: The challenges of training interpreters for different settings. *The Interpreter and Translator Trainer*, 2019, 10(2), 219-236. Retrieved from doi: 10.1080/1750399X.2016.1170191
3. Hale, S. *Community interpreting*. Palgrave Macmillan. 2017. Vol.3. P.175-198.
4. Kaufert, J. M., Putsch, R. W., & Lavallée, L. F. Cross-cultural medicine and diverse health beliefs: Canadian challenges. *Canadian Medical Association Journal*, 2019, 168(2). P. 165-167.
5. Kruger, J. L., & Hanna, J. L. *The interpreter's edge: Tips to successful interpreting*. Charles C Thomas Publisher. 2018.
6. National Council on Interpreting in Health Care. *Standards of practice for interpreters in health care*. (2018). Retrieved from <https://www.ncihc.org/assets/documents/publications/NCIHC%20National%20Standards%20of%20Practice.pdf>

Lyudmyla Kraynyak,
Ph.D. in Philological Sciences,
Associate Professor,
Head of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
kraynyak-lyudmyla@hotmail.com

COMMUNICATIVE BARRIERS IN THE EDUCATIONAL PROCESS

Communication is an essential aspect of any profession, including teaching. However, communication barriers may arise, leading to misunderstandings and conflicts. These barriers can be overcome by

understanding the different types of communication barriers and applying various strategies to eliminate them. This report will discuss the common types of communicative barriers, their impact on teaching, and how to overcome them.

There are different types of communicative barriers that teachers may encounter in their profession. These barriers can be grouped into four main categories: physical, psychological, language, and cultural barriers.

Physical Barriers. These barriers refer to any physical element that may hinder communication. For instance, a noisy classroom or a faulty public address system can affect the communication process. Physical barriers may also include a teacher's inability to hear or see students' nonverbal cues due to distance, poor lighting, or vision problems.

Psychological Barriers. These are barriers that arise from a teacher's or student's mental state or attitude. For instance, a teacher who is stressed, angry, or impatient may fail to communicate effectively. Similarly, a student who is anxious, shy, or distracted may not be able to listen attentively or express themselves clearly.

Language Barriers. These barriers arise from differences in language, dialect, or accent. A teacher may find it challenging to communicate with students who do not speak the same language or who use different idioms or expressions. Likewise, students who speak English as a second language may struggle to understand a teacher's instructions or questions.

Cultural Barriers. These barriers refer to differences in values, beliefs, and customs between the teacher and students. For example, a teacher who is not familiar with a student's culture may unintentionally offend or disrespect them. Cultural barriers may also include a lack of understanding of cultural norms or traditions, leading to miscommunication.

Communicative barriers can have a significant impact on teaching. When these barriers arise, communication breaks down, leading to misunderstandings and conflicts. This breakdown in communication can result in students feeling disconnected from the

teacher or disengaged from the learning process. In some cases, students may become frustrated and lose interest in learning, leading to poor academic performance.

Additionally, communicative barriers can lead to a breakdown in classroom management, as teachers may not be able to communicate their expectations or effectively enforce classroom rules. This breakdown can result in disruptive behavior, leading to a chaotic learning environment that is not conducive to effective teaching.

Overcoming communicative barriers requires a proactive approach that involves understanding the different types of barriers and applying various strategies to eliminate them. Some of the strategies that teachers can use to overcome communicative barriers include:

Creating a positive learning environment. Teachers can create a positive learning environment that fosters open communication and mutual respect. This environment can be achieved by setting clear expectations, building rapport with students, and modeling appropriate communication.

Using visual aids. Teachers can use visual aids, such as diagrams, pictures, and videos, to enhance their communication. These aids can help to clarify complex concepts and ideas, making it easier for students to understand.

Simplifying language. Teachers can simplify their language and avoid jargon and technical terms that students may not understand. Additionally, teachers can use gestures and body language to reinforce their verbal communication.

Encouraging feedback. Teachers can encourage feedback from students, allowing them to express their thoughts and ideas. This feedback can help teachers to identify any communication barriers and make adjustments to their teaching style.

Learning about student cultures. Teachers can take the time to learn about their students' cultures, beliefs, and values. This knowledge can help teachers to avoid unintentional misunderstandings and communicate more effectively.

In conclusion, effective communication is critical in teaching. However, communicative barriers can hinder the communication process, leading to misunderstandings and conflicts. Physical, psychological, language, and cultural barriers are the main types of communicative barriers that teachers may encounter. These barriers can have a significant impact on teaching, leading to poor academic performance, a breakdown in classroom management, and a chaotic learning environment. To overcome communicative barriers, teachers can create a positive learning environment, use visual aids, simplify language, encourage feedback, and learn about student cultures. By applying these strategies, teachers can eliminate communicative barriers and improve their communication with students, leading to better learning outcomes.

REFERENCES

1. Bruder, R., & Rutherford, B. Overcoming Communication Barriers in the Classroom. *Intervention in School and Clinic*, 2017, 52(1). P. 17–23.
2. Chen, S. Y., Chang, Y. H., & Chen, S. W. Language Barriers in the Classroom: Overcoming Challenges to Improve Learning. *Journal of Education and Practice*, 2021, 12(1). P. 51-60.
3. Delahunty, J., & Verma, G. Understanding and overcoming communication barriers in the classroom. *Journal of Educational Research and Practice*, 2018, 8(1). P.24-33.
4. Fernández-Costales, A., & Ordóñez-López, P. Barriers to communication in higher education: A review of recent literature. *Journal of Education and Learning*, 2020, 9(4). P. 197-205.
5. Jha, S., & Saha, S. Overcoming barriers to effective communication in the classroom: A pedagogical perspective. *International Journal of Multidisciplinary Educational Research*, 2019, 8(9). P. 1-8.
6. Kaur, P., & Kaur, R. Communication barriers in classroom: A review of literature. *International Journal of Advanced Research in Computer Science*, 2018, 9(2). P. 515-520.

7. Shams, F., Iqbal, N., & Hussain, N. Barriers in communication in classroom teaching. *Journal of Education and Educational Development*, 2017, 4(1). P 31-41.

Iryna Kulikova,
Ph.D. in Pedagogy, Senior Lecturer
of the Department of Foreign Languages in Ship Navigation,
Herson State Marine Academy,
Herson, Ukraine
irchik920@gmail.com

WORLD TENDENCIES OF THE HIGH SCHOOL DISTANCE LEARNING

At this moment high education has taken the global changes and amendments due to quarantine restrictions and some political circumstances. Also, it's existed a variety of IT applications for the effective providing the education at the distance. Demand dynamics is rather high nowadays and requires more and more innovative and adopted online approaches all over the world. They have changed the status of the distant learning in academic education.

But, it's worth to mention that some countries have already had some experience in providing the effective distant learning and even had some online educational establishments.

Since XX century distant learning universities or courses were oriented only for elder people who had not been adopted by classical universities before.

So, in our research we analyze current models of the international distant learning universities and their approaches in education.

This problem was studied by the greatest scholars from different aspects, such as Guri-Rosenblit, Schultz, Thurow, Trow, Moskal [4, 5].

The entry of higher education institutions into the era of globalization caused the emergency of various virtual forms of knowledge and skills. They convey information to the students using different methods, target a diverse clientele, use different sources of funding, and offer a variety of educational curriculum. Certain differences here are due to the peculiarities of the academic structure of a specific system of a higher education.

In the process of using new ICT in any higher education system, the specificity of educational institutions is extremely important, which determines the ways of using new technologies. The problems of introducing the latter, are caused by the fact that users have different understanding of such terms as virtual classroom, online training, training by e-mail.

It is worth considering in more detail the existing models of virtual universities offering various forms of distance education:

1. a university that provides only distance learning
2. university of dual and mixed types
3. evening university courses
4. university consortia
5. universities based on the use of new technologies [2, p.281].

Some distance universities are large public institutions of higher education, while others operate at the local level.

However, the leading role in the distance higher education system currently belongs to universities of dual and mixed types, as well as university consortia.

Such institutions work successfully in different countries, providing students with a wide range of opportunities: research or teaching orientation, small and large institutions, the opportunity to take a part-time course or complete an academic education.

Currently, the system of higher education around the world is undergoing tests with new technologies. which open up huge opportunities for the creation of new teaching methods in the improvement of both traditional and distance learning.

In order to get the greatest return, a clear understanding of the prospects for development and the creation of real models of academic activity on this basis are required. In the process of discussing the directions of development of the academic community, we will consider 5 fundamental points:

- social composition of potential students
- new roles and tasks of the academic faculty
- new ways of obtaining knowledge and presenting it
- reorganization of universities
- the impact of globalization on the higher education market.

The latest information and communication technologies are structurally changing the teaching style, the level of knowledge acquisition, and the involvement of students in the research process. Accordingly, the tasks of academic learning are also changing. Responsibility for its results is distributed among several participants of the educational process. Lecturers act more as mediators between universities and students than as the primary means of transmitting knowledge.

The development of online courses and the adaptation of traditional educational materials for the Internet are complex processes that already today require the coordinated collective work of all participants in the educational process [1].

As for the example, the Kherson State Maritime Academy has been using and working with the learning application “Moodle Platform”. This platform is fully adopted to the learning process for different categories of students. As, the contingent of our Academy the mariners, so it was implemented some E-learning as one of the integrated part of the studying process. The students may not only receive theoretical knowledge but also obtain some professional trainings and moreover, be assessed of the different level. This type

of studying is also used during the classes, as all classrooms are equipped with the most modern technologies.

In order to achieve success in the development and implementation of various strategies in the field of higher education, effective feedback from all levels is required. Central authorities must cover the entire range of needs of any system and attract sufficient resources to implement large-scale changes. To date, the process of adapting the use of the latest technologies to the needs of the educational process has been successful, which shows the high success rates of higher school students and variable ways of submitting materials in electronic form.

The further research will be devoted to the comparative analysis of the learning approaches in high school at full time and distance learning.

REFERENCES

1. Bozavlı, E. (2021). Is foreign language teaching possible without school? Distance learning experiences of foreign language students at Ataturk university during the COVID-19 pandemic. *Arab World Engl. J.* 12, P. 3–18.
2. Guri-Rosenblit S. *Agendas Distance Teaching Universities: Moving from Margins to Center Stage Higher Education // Higher Education.* – 2019. – P. 281–293.
3. Thurow L. *Creating Wealth. The New Rules for Individuals. Companies and Countries in a Knowledge – Based Economy.* – N.Y., 2019. 12. Trow M. *Lifelong Learning through New Information Technologies // Higher Education Policy.* – 2009. – P. 201–217.
4. Moskal Yu. *Classical and cooperative education in XXI c. - // Psychology and society.* – 2005. - #4. – P. 161-175.
5. Bozkurt, A., and Sharma, R. (2020). Emergency remote teaching in a time of global crisis due to CoronaVirus pandemic. *Asian J. Distance Educ.* 15:2020.

Лазоренко Наталія Леонідівна,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та перекладу,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна,
lazorenkonata40@gmail.com

Жудро Ольга Вікторівна,
старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна,
zhudro.olga@gmail.com

Кравець Ірина Леонідівна,
викладач кафедри іноземних мов,
Харківський Національний університет внутрішніх справ,
м. Київ, Україна,
irina.kr33@gmail.com

РОЛЬ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ФОРМУВАННІ СЛОВНИКА КРИПТОПРОСТОРУ ІСПАНСЬКОЇ ТА УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Мовна картина світу постійно змінюється. Як наслідок розвитку новітніх технологій та глобалізації, не так давно, на початку XXI сторіччя, в багатьох мовах світу, серед понять, які пов'язані з економікою, інтернет-простором та новітніми технологіями, з'явилися нові слова – криптовалюта, криптобіржа, криптоактив, біткойн, блокчейн, токен тощо, які є частиною словника нової цифрової економічної реальності – криптопростору. Крім запозичення або утворення нових слів, частина вже існуючого лексичного складу мови розширила, або набула нового змісту, з'явилася нова термінологія.

Метою даного дослідження є висвітлити загальні соціолінгвістичні особливості словника, пов'язаного із новим

видом фінансово-економічної діяльності в іспанській та українській мові, проаналізувати етимологію та семантику найбільш поширених термінів, аббревіатур та сталих виразів, які належать до сленгу нової цифрової фінансово-економічної сфери, з'ясувати наскільки суттєвим є вплив англійської мови на формування нової економічної терміносистеми і словника криптипростору для подальшого дослідження найбільш цікавих та перспективних аспектів. Для досягнення поставлених цілей використано статті фахівців економічної галузі та лінгвістів, матеріали інтернет-ЗМІ.

На основі нових цифрових технологій відбувається формування єдиного інформаційного та економічного простору, отже, прискорюються процеси глобалізації та інтеграції більшості країн у світову економічну систему, до якої долучається й Україна [1, с. 142]. Оскільки США та англійські країни (насамперед), перебувають в авангарді науково-технічного прогресу, діджиталізації, інтеграційних процесів, суспільно-політичного, економічного життя, то саме англійська мова (її американський варіант) є творцем відповідної спеціальної термінології для позначення нових реалій, предметів, понять, що з'являються і потребують назв [1, с. 142].

Крім того, глобалізований світ потребує уніфікованих термінів інтернаціонального характеру з метою усунення непорозумінь між партнерами, тому спостерігаємо активне формування спільного міжнаціонального лексичного фонду [1, с. 143]. Щоб стати загальнозживаним, сучасному інтернаціоналізму англійського походження вже не обов'язково проходити всі етапи адаптації, детермінологізації, він швидко пристосовується до системи мови-реципієнта за рахунок частої вживаності [1, с. 142,143].

Інтенсивне поповнення лексичного фонду економічного простору та засвоєння нових запозичень з англійської мови відбувається у першу чергу завдяки інтернет-ЗМІ, які швидко

реагують на будь-які зміни, фіксують та відображають сучасні тенденції різного характеру в глобалізованому світі.

Згідно дослідження компанії Gradus редакції видавництва ZN, UA станом на січень 2022 р., справу з криптовалютами та блокчейном мали від 5% до 12% населення України. Серед них кожен п'ятий українець (20,7 %) віком 18-24 роки. [12].

Сьогодні ми не можемо точно знати, яке майбутнє у цієї нової цифрової економічної галузі, бо існують багато аспектів, які потребують врегулювання в тому числі в законодавчій сфері та у сфері кібербезпеки, але криптопростір вже став частиною економічного життя багатьох країн світу.

Поняття «криптопростір», яким ми оперуємо в даному дослідженні, використовується не тільки в українській мові, але й в різних мовах світу: в англійській мові – «Crypto Space» або «cryptospace», в іспанській мові – «el criptoespacio».

«Криптопростір використовують як синонімічний відповідник лексеми «криптосфера»: Щоб залишатися залученими в криптопростір й затребуваними в своїй ніші, банки тісно співпрацюють і з новими компаніями з фінтех-індустрії (<https://znaj.ua>, 20.11.2018); Як сказав Стівен Інгландер з «Рафікі Кепітал», «немає бар'єрів для входу у криптопростір, окрім гарної оповідки про те, яку нішу заповнить твоя монета» (<https://ukrainian.voanews.com>, 17.01.2018) [2, с. 53]».

В іспанській мові також спостерігається вживання відповідної за значенням лексеми «criptoespacio» в інтернет-ЗМІ, які висвітлюють питання пов'язані з економікою, як наприклад у назві статті в електронному виданні: «*Hay 4 "narrativas emergentes" en el criptoespacio a tener en cuenta en 2023, expone un analista*» (<https://es.cointelegraph.com/26.12.2022>) [4].

«Крипто» - перша частина складних слів (від грец. *κρυπτός* – таємний, прихований). У складних словах означає «таємно» або належність до якогось прихованого стану (Словник іншомовних слів Мельничука).

Префіксоїд крипто- утворює багато неолексем, серед яких ті, що входять до складу цифрового економічного словника: криптоактив, криптобіржа, криптогаманець, криптодериват, криптоекономіка, криптоіндустрія, крипторинок, криптосервіс, крип্তостан, крип্তостартап, криптіосфера, криптіопростір, криптіоферма, криптіоанархізм, криптіоаналітик, криптіоексперт, криптіофахівець, криптіюрист, криптіоспільнота, криптіоанархіст, криптіолихоманка, криптіокіт, криптіоакула, криптіоведмідь, криптіосвиня, криптіовівця, криптіолось, криптіозаєць, криптіововк тощо [1, с. 50].

Термін «криптовалюта» на позначення віртуальних (цифрових) коштів та пов'язаних з ними послугами потрапив до української економічної терміносистеми з англійської мови (cryptocurrency) і став уживаним у медійному просторі особливо з часу появи у 2009 р. біткойнів [2, с. 51]. Слово криптовалюта складне, складається з двох частин – крипто (від гр. прихований, таємний) та валюта – «(італ. valuta, від лат. valeo – коштую) грошова одиниця, тип грошової системи, гроші [1, с. 52].

В іспанській мові на позначення криптовалюти існує термін «criptomoneda», який може використовуватися як у формі однини так і множини - «criptomonedas» (синонім - «criptodivisas»): «A pesar de un agitado año plagado de colapsos y caídas de precios de las criptomonedas, Steven Goulden, un analista de investigación senior de la firma de comercio de criptomonedas Cumberland, ha señalado varios "brotes verdes" que llegarán al criptoespacio en 2023 (<https://es.cointelegraph.com/26.12.2022>) [4]».

Процес видобутку криптовалюти за допомогою спеціального обладнання називається «майнінг» від англійського «mining» – видобуток корисних копалин, яке в українській мові транслітерується. Слово «майнити» означає «видобувати криптовалюту». «Його сутність полягає у створенні нових структурних одиниць для забезпечення функціонування криптовалютних платформ. [7]». Той, хто займається видобутком – (крип্তоздобувач) - «майнер». На думку Красавіной В.В. «...

слово майнер розширило семантику й стало багатозначним – позначає як людей, так і устаткування для майнінгу, але звузило значення порівняно з англійською мовою, оскільки вживається лише в контексті створення криптовалюти [1, с.148]». Наведемо приклад вживання лексеми майнінг в українській мові: «Експерти вважають, що майнінг, принаймні приватний, себе вичерпав (<https://finance.ua/05.01.2023>) [7]».

Словник «криптоздобувача» нараховує багато слів запозичених з англійської мови. Першим майнером став Сатоші Накамото (Satoshi Nakamoto) – людина, або група людей, якій створив Bitcoin у 2009 р. [7]. Термін Bitcoin транслітерація з англійської мови, в українській мові має різні варіанти написання в інтернеті: біткойн, біткоїн або біткоін. Термін утворився шляхом злиття двох слів: bit – віртуальна мінімальна одиниця комп’ютерної пам’яті і coin – монета, тобто «віртуальна монета» [1, с. 145]. «Розробник називав валюту монетарною системою, яка створена як «нові гроші для цифрової епохи». Біткоїн став прабатьком наступних криптомонет [1, с146]».

Потрібно зазначити, що слово Bitcoin написане з великої літери відноситься до децентралізованої електронної платіжної системи, концепт якої був розроблений Сатоші Накамото, і реалізований ним у 2009 році, а слово bitcoin написане з маленької літери відноситься до криптовалюти.

Псевдонім людини або групи людей, які розробили протокол криптовалюти Біткоїн і створили першу версію програмного забезпечення, у якому цей протокол був реалізований [11], а точніше, саме ім’я Сатоші стало частиною словника криптопростору на позначення найменшої одиниці рахунку. Подібно до того, як долар ділиться на центи, біткойн поділяється на сатоші тобто найменшу одиницю рахунку, 0,00000001 BTC дорівнює 1 satoshi або сато [9]. Наприклад: «No tengo dinero suficiente para comprar 1 bitcoin, así que compraré 10 millones de satothis - Я не маю достатньо грошей щоб купити 1 біткойн, тому куплю 10 млн. сатоші [10]».

22 травня 2010 р. людина на ім'я Ласло Ханеч вперше купив реальну річ за біткойни. Це був переказ коштів 10 тис. BTC (скорочене написання біткойну) за доставку двох піц Пара John's на загальну суму в 41 долар. На момент публікації цієї інформації на порталі одного з флагманів фінансових ЗМІ України Finance.ua 05 січня 2023 р. ця витрачена сума становила вже 191 млн. доларів [7].

«Останнім часом однією з найбільш обговорюваних тем в інтернет-медіа є криптовалюта, оскільки в умовах глобалізаційних процесів вона стала інноваційним фінансовим інструментом міжнародних розрахунків і вважається альтернативою фіатним грошам, які випускаються державами [1, с. 145]. Крім біткоіна існують різні види криптовалют. Усі цифрові активи описує альткоїн – альтернатива біткоіна, перші альткоїни з'явилися в 2011 році, є також етеріум (від Ethereum – платформа, повнофункціональна мова програмування від англ. Ether «етер» позначається (ETH)), лайткоїн (англ. Litecoin (LTC)), праймкоїн, піркоїн, фезеркоїн тощо [1, 146,147].

Наприкінці 2021 року, укладачі Collins English Dictionary словника англійської мови, назвали слово 2021 року - NFT (non-fungible token, «невзаємозамінний токен»): «This convergence of money and the internet leads us to 2021's word of the year: NFT. An abbreviation that stands for “non-fungible token”, it's certainly a buzzword we've heard over and over again in the past 12 months, in breathless news reports and on social media [6] ».

NFT (невзаємозамінні токени) — це особливий тип криптовалют, який є незамінним, на відміну від більшості криптовалют і багатьох мережевих або службових токенів. NFT — це одиниця даних у цифровій книзі, що називається блокчейном, де кожен NFT може представляти унікальний цифровий елемент, і тому кожен з них не взаємозамінний. Володіння NFT означає, що до одиниці даних прив'язуються особисті дані людини, яка його придбала або створила. За допомогою блокчейну можна перевірити NFT-твори які мають унікальну ідентичність та право власності [8].

Інтернет-ЗМІ різних країн світу використовують аббревіатуру термін NFT, який може функціонувати як окремо, так і бути частиною складного слова, яке використовується для передачі інформації пов'язаною із криптопростором. Наприклад, в українських ЗМІ: «На NFT-аукціоні продали NFT-токен всесвітньо відомого мему Coffin Dance за \$1 млн. 25% від виторгу підуть на допомогу українським військовим (<https://www.stb.ua/ua>, 21.04.2023)».

Біткойн, блокчейн, токен, альткоїн, етеріум, стейблкоїн, сатоші, криптобіржа тощо можна назвати «робочими термінами» для обслуговування «офіційної мови криптопростору», але особливу увагу також привертає сленг криптовалютної сфери або «криптосленг». Дуже багато слів, аббревіатур та виразів, які використовуються, мають семантику пов'язану із дуже вузькоспеціалізованими поняттями та явищами і зрозумілі тільки тим, хто має відношення до цієї цифрової економічної системи.

Глосарій криптосленгу, який публікують різні спеціалізовані україномовні та іспаномовні інтернет-ресурси для новачків, має багато спільного: HODL, FOMO, FUD, ICO, PoW, PoS, ATH, ІУКҀК, Bulla, Bullish, Bera, Bearish, Wallet, moonboys, halving, nuke, satoshi, To the moon, Lambo, та ін. . Також є слова та деякі акроніми, які утворені від словосполучень з елементами ненормативної англійської лексики у складі: shitcoin (шіткоїн) - монета, яка нічого не варта; LFG – вираження азарту – Вперед!; BTFD - придбай з великою знижкою.

Наведемо приклад деяких найбільш популярних та цікавих, на нашу думку, прикладів криптосленгу:

FUD: акронім від англ. Fear, Uncertainty or Doubt означає страх, невпевненість та сумнів. «Це тактика продажу та маркетингу, яка пов'язана з поширенням невизначеності та дезінформації про продукт для виведення його з бізнесу або зниження його ціни. У криптосфері, FUD стосується негативних криптоновин [5]».

FOMO: походить від англ. Fear of Missing Out – страх не отримати, втратити можливість. Є психологічною концепцією, яка описує менталітет інвесторів, які побоюються не отримати прибуток від зростання ціни [5]. Приклад вживання криптосленгу в іспанській мові: «No hagas FOMO con ese token, puede que baje, nunca se sabe [10]».

Wallet: «гаманець» де накопичуються віртуальні кошти. Наприклад: En mi wallet de Ethereum tengo 1.5 ether, ¿y tú? [10]».

Moonbois – люди, які занадто захоплені перспективами монети.

To the moon – від англ. to the Moon – до Місяця (на Місяць) - означає стрибок ціни завдяки маркетинговим зусиллям або фундаментальному збільшенні вартості. Тобто ціна активу символічно сягне Місяця. «When to the Moon?»

Lambo – походить від англ. When Lambo? «Moonbois часто запитують у керівництва проєкту: коли Lambo? «Іншими словами, вони надмірно стурбовані отриманням прибутку від значного підвищення ціни, щоб дозволити собі купити Lamborghini. Зараз цей вислів використовується майже виключно в іронічній формі для висміювання людей, які зосереджуються лише на ціні монети <https://coinmarketcap.com/> [5]».

Diamond Hands: «діамантові руки» – один з дуже популярних сленгових термінів. Це людина, яка тримається за актив, незважаючи на волатильність цін, негативні новини, погані ринкові настрої та будь-який вид FUD [3, 10].

Nuke - (скорочення від ядерна зброя) - раптова та значна корекції цін на ринках. Оскільки криптовалюти дуже мінливі, ціни повинні впасти на 10% або більше, щоб вважатися справжнім nuke [5].

NFA - це скорочення від not financial advice (не є фінансовою порадою) застереження про те, що особа не кваліфікована для надання фінансових консультацій, і її думку не слід розглядати як таку.

Bulla / Bera – "Bulla" та "bera" є поширеними помилковими словами "бик" та "ведмідь" і вказують на ринкові настрої від англ. «Bull» та «Bear». Бики налаштовані позитивно, а ведмеді – песимістично. Схожу семантику мають прикметники, утворені від цих слів, які теж відносяться до криптосленгу: Bullish та Bearish: ісп. «Aunque el mercado está bearish, seguiré comprando bitcoins, a largo plazo estoy seguro de que me beneficiará. «Las señales alcistas indican que el mercado de Bitcoin se ve bullish para los próximos meses (<https://soporte.buda.com/>) [10]». Наведемо приклад використання сленгу в українських інтернет-ЗМІ: «Таким чином, тоді як Біткоїн залишається бичачим у довгостроковій перспективі, у короткостроковій він дуже швидко став ведмежим (<https://psm7.com>, 24.04.2023) [3]».

Таким чином, підсумовуючи викладене вище, ми можемо зробити висновки, що в іспанській та українській мові активно використовуються різні види запозичення з англійської мови. Запозичення мають схожі соціолінгвістичні особливості та переважно схожу етимологію та семантику найбільш поширених термінів. Англійська мова відіграє важливу роль у формуванні словника «криптопростору» і стала джерелом сучасної економічної термінології та сленгу іспанської мови та української мови в новій економічній сфері. Перспективними є подальші дослідження сленгу криптопростору. Наведені приклади підтверджують, що нова економічна цифрова реальність вже є невід’ємною частиною сучасного глобалізованого світу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Красавіна В. В. Специфіка запозичень-англізмів у сучасній українській мові. Література та культура Полісся № 104. Серія «Філологічні науки» № 19. 2021. Вип. 104. С. 141-152. URL: <http://lib.ndu.edu.ua/dspace/handle/123456789/2305>

2. Прудникова Т. Лексеми з префіксоїдом крипто- на тлі динаміки української економічної терміносистеми: семантично-дериваційна інтерпретація. Актуальні питання гуманітарних наук.

2020. Вип. 28, том 3.С. 50-56. URL: http://www.aphnjournal.in.ua/archive/28_2020/part_3/9.pdf

3. BTC увійшов до зони, де важко робити прогнози: Аналіз ринку криптовалют 24 квітня. PaySpace Magazine - PSM7.COM, 24.04.2023: веб-сайт. URL: <https://psm7.com/uk/articles/btc-voshel-v-oblast-gde-trudno-delat-prognozy-analiz-rynka-kriptovalyut-24-aprelya.html> (дата звернення: 24.04.2023).

4. Brayden Lindrea. Nay 4 "narrativas emergentes" en el criptoespacio a tener en cuenta en 2023, expone un analista. Cointelegraph: веб-сайт. URL: <https://es.cointelegraph.com/news/4-emerging-narratives-in-crypto-to-watch-for-trading-firm> (Last accessed: 27.04.2023).

5. Криптосленг, який потрібно знати. CoinMarketCap: веб-сайт. URL: <https://coinmarketcap.com/alexandria/uk/article/cryptoslang-you-need-to-learn> (дата звернення: 25.04.2023).

6. David Shariatmadari. Get your crypto at the ready: NFTs are big in 2021 / Collins Language Lovers Blog. URL: <https://blog.collinsdictionary.com/language-lovers/get-your-crypto-at-the-ready-nfts-are-big-in-2021/>

7. Майнінг криптовалют: з чого починати, і чи варта шкурка вичинки. Електронне видання Finance.ua : веб-сайт. URL: <https://finance.ua/ua/saving/majnyng-kryptovalut> (дата звернення: 25.04.2023).

8. Що таке NFT, як його створити і продавати. «Телеканал СТБ»: веб-сайт. URL: <https://www.stb.ua/ua/2023/04/21/shho-take-nft-yak-jogo-stvoryty-i-prodavaty/> (дата звернення 29.04.2022)

9. Сатоші – найменша частина біткойна: веб-сайт. URL: <https://tokeny.pl/uk/%D0%A1%D0%B0%D1%82%D0%BE%D1%81%D1%96/>

10. Glosario Crypto-Soporte Buda.com. URL: <https://soporte.buda.com/es/articles/4427962-glosario-crypto> (дата звернення 29.04.2023).

11. Вікіпедія: веб-сайт. URL:
[https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D1%82%D0%BE%](https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%B0%D1%82%D0%BE)
(дата звернення: 28.04.2023).

12. Криптовалюта в Україні популярна переважно у молоді до 24 років - скільки українців вже користувалися криптомонетами. ZN, UA Дзеркало тижня: веб-сайт. URL:
<https://zn.ua/ukr/ECONOMICS/kriptovaljuta-v-ukrajini-populjarna-perevazhno-u-molodi-do-24-rokiv-skilki-ukrajintsiv-vzhe-koristuvalisja-kriptomonetami.html> (дата звернення 30.04.2023).

Лупаренко Світлана Євгенівна,
докт. пед. наук, професор,
професор кафедри освітології та інноваційної педагогіки,
ХНПУ імені Г. С. Сковороди,
м. Харків, Україна
svetlana.luparenko@gmail.com

СПЕЦИФІКА ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ВАЛЬДОРФСЬКІЙ ШКОЛІ

Вияткову значущість для вивчення іноземних мов має початкова школа, що пов'язане із пластичністю дитячого розуму, здатністю дитини швидко й ефективно вивчати й запам'ятовувати новий навчальний матеріал, легко захоплювати на слух нові слова, словосполучення і граматичні конструкції. Усе це закладає основу для подальшого успішного вивчення іноземних мов, сприяє розвитку в дітей загальних навчальних умінь, формуванню їхнього інтересу до занять іноземними мовами.

Удосконалення якості процесу вивчення іноземних мов потребує інтеграції у традиційну педагогічну теорію та практику актуальних ідей та елементів із різних альтернативних педагогічних систем, зокрема залучення ідей вальдорфської педагогіки до процесу вивчення іноземних мов у традиційних школах.

Слід відзначити, що заняття з іноземних мов мають особливе значення в організації освітнього процесу у вальдорфській школі. За понад 100 років свого існування вальдорфська педагогіка перетворилася на широкий міжнародний освітньо-культурний рух, в основі якого лежить загальнолюдський культурний імпульс, актуальний для сучасності, а вивчення іноземних мов стає способом доторкнутися до культурної спадщини інших народів, розширити світогляд учнів, сформувати в них культуру, загальнолюдські цінності і норми.

Для успішного використання вальдорфських ідей педагогічно доцільним є порівняльний аналіз специфіки вивчення іноземних мов, зокрема англійської мови, у вальдорфській і традиційній школі.

Широко відомо, що зміст освіти розкривається, насамперед, через навчальну програму. Порівняльний аналіз навчальних програм з англійської мови вальдорфської і традиційної школи [8; 9; 11-13] дозволяє дійти висновку, що за лексикою спільних тем (тих тем, які вивчаються й у вальдорфській, й у традиційній школі), програми вальдорфської і традиційної шкіл схожі, тобто при вивченні тієї ж самої теми молодші школярі і вальдорфської, і традиційної школи вивчають однаковий набір слів, словосполучень, граматичних конструкцій.

Але існують також і відмінності між двома програмами.

По-перше, метою навчання англійської мови, як і будь-якого іншого навчального предмету у вальдорфській школі, є цілісний розвиток дитини. Програма навчання англійської мови, яка розроблена відповідно до вальдорфських підходів до виховання і навчання, забезпечує врахування душевно-духовного розвитку дитини, психофізіологічних особливостей її розвитку. Цьому відповідає той факт, що вальдорфська навчальна програма спрямовується на розвиток інтелектуальної, емоційної і почуттєвої сфер. Тоді як навчання у традиційній школі орієнтується головним чином на інтелектуальний розвиток молодших школярів шляхом підвищення їхньої пізнавальної самостійності, розвитку мовних

здібностей, формування загально-навчальних умінь і навичок, уміння творчо використовувати знання. Таким чином, вальдорфською навчальною програмою передбачений рівномірний вплив на мислення, почуття та вольову сферу молодших школярів.

По-друге, набір граматичних конструкцій, які мають засвоїти молодші школярі в 1-3 класах в обох школах майже однаковий, але існує відмінність. У традиційній школі у третьому класі діти вивчають граматичні часи Present Indefinite і Present Continuous та знайомляться із часом Past Indefinite, тоді як у вальдорфській школі у 3 класі дитина опановує не лише Present Indefinite, Present Continuous і Past Indefinite, але й також Future Indefinite та активно працює над запам'ятовуванням відмінювань дієслів.

Це обумовлене віковими особливостями дітей 9-10 років, а саме тим, що в цьому віці в учнів відбувається тонкий психічний процес, унаслідок якого діти починають відокремлювати себе від навколишнього світу, сприймати себе і світ, усе, що їх оточує не як ціле, невіддільне, а як дві відділені одна від одної частини. І дитина, яка, індивідуалізується, стає здатною осягати й інші самостійні сутності [3], більше розуміти і запам'ятовувати.

Це створює виключні можливості для дітей 9-10 років ефективно оволодівати іноземною мовою, якісно відтворювати новий матеріал.

З цією ж особливістю молодших школярів пов'язана і третя відмінність – у тематиці занять. Так, у вальдорфській школі вона трохи ширша (на три теми – «Магазин», «Транспорт» та «Спорудження будинку»), а отже, вальдорфською програмою у третьому класі учні передбачено для вивчення більше тем, пов'язаних із навколишнім світом.

Вальдорфські педагоги намагаються так розподілити матеріал програми, щоб до кінця 4 класу за основними темами вона відповідала державним вимогам до рівня знань, умінь та навичок школярів [3].

По-четверте, у навчанні англійської мови в початкових класах обидві програми орієнтуються на усномовне навчання. Але

вальдорфська і традиційна програми по-різному реалізують комунікативну спрямованість.

Слід зазначити, що чисельні дослідження вітчизняних та закордонних учених (О. Арделян, А. Гергель, Т. Гусак, Т. Довженко, О. Іонова, О. Казачінер, Г. Матюха, О. Паршикова, М. Росон, Ю. Сербіна, Л. Філатова, Л. Чернявська, Р. Штайнер) [1-4; 6; 7; 10; 14-17] свідчать про те, що молодші школярі мають найкращі передумови для успішного оволодіння іноземними мовами, оскільки людський мозок має велику пластичність та особливу здібність до оволодіння мовою протягом першого десятиріччя життя, з найбільшою ефективністю у вісім, дев'ять і десять років. Діти цього віку володіють великими фізичними та пізнавальними можливостями та високою сприйнятливістю до навчання. Вивчення іноземної мови допомагає школярам усвідомити норми літературної вимови, зрозуміти силу та багатство мови, різноманітність існуючих у ній засобів висловлювання думок і почуттів, розвивати творче мислення.

Деякі науковці (О. Копіца, О. Паршикова) [5; 10] зауважують, що оптимальне співвідношення практичних завдань раннього вивчення іноземних мов визначається домінуванням мети формування умінь усномовленневої діяльності та акцентуванням лексичного і фонетичного аспектів іншомовного спілкування.

У традиційній школі хоча й проголошується принцип комунікативності в навчанні англійської мови, діти одночасно з усномовними вправами активно починають оволодівати письмом і читанням вже з 1-2 класів, оскільки навчання спрямовується на опанування школярами мовленнєвих умінь на рівні, достатньому для здійснення іншомовного спілкування в чотирьох видах мовленнєвої діяльності: аудіюванні, говорінні, читанні та письмі в типових ситуаціях.

На відміну від традиційної школи, навчання англійської мови в початковій вальдорфській школі відбувається у строгій відповідності віковим особливостям молодших школярів і відображає специфіку розвитку їхньої пізнавальної активності.

Вальдорфські вчителі ще багато років тому визначили особливості вивчення іноземних мов, основною з яких є трирічний усний розмовний курс, оскільки діти молодшого шкільного віку мають особливі здібності для оволодіння іноземною мовою, а саме: велика сприйнятливість до іншомовних інтонацій, здатність запам'ятовувати багато нового матеріалу, оволодівати граматикою через різноманітні усні вправи тощо.

Завдяки зазначеним вище особливостям діти можуть точно наслідувати потоку мови (звуку, ритму, інтонації, наголосу тощо), засвоювати та застосовувати мовні моделі. У зв'язку з цим вальдорфська технологія навчання англійській мові спрямована на те, щоб донести до дитини звукові та стилістичні особливості іноземної мови, щоб учні набували вміння вільно спілкуватися. Це забезпечує усномовне навчання у 1-3 класі, й у третьому класі тільки починається знайомство з літерами і підготовка до навчання письму і читанню, а свідоме вивчення граматики – з 4 класу.

Пізніше, коли діти вже досягають десяти років, у них з'являється потреба добре розуміти закони, згідно з якими існують різні речі і світ, узагалі. Вони стають зацікавленими у виявленні причин, чому люди говорять саме так, а не інакше.

Тому письмо, граMATика, читання починаються лише у четвертому класі, коли учні вже володіють усним мовленням, оскільки систематичне вивчення граматики маленькими учнями може призвести до їх нудьги та неприязні до уроку, а потім – і до мови, загалом. І якщо діти в початковій школі вивчили достатньо матеріалу, то в середніх класах уроки, присвячені граматиці, стануть правильним та природнім продовженням усномовного навчання.

Засновник вальдорфської педагогіки Р. Штайнер зазначав, що такі особливості вивчення мов не лише значно розширюють світогляд особистості, але й сприяють багатству її внутрішнього життя, кращому розвитку комунікативних навичок, формуванню впевненості школярів у спілкуванні іноземною мовою.

Окрім цього, учні в початковій вальдорфській школі вивчають іноземні мови без перекладу слів на рідну мову, й основну лексику, граматичні конструкції діти засвоюють у віршах, піснях, діалогах, іграх через рухи, власну активність та емоційні переживання, завдяки чому відбувається несвідоме оволодіння граматикую та всім навчальним матеріалом, узагалі.

Отже, зміст навчального матеріалу спрямовується на охоплення та активізацію всіх сфер душі дитини – її мислення, почуттів та волі. Він чітко відповідає віковим особливостям молодших школярів, їхнім потребам, інтересам і бажанням, сприяє розвитку їхніх пізнавальних процесів, творчої активності, цілісному розумінню світу дитиною.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арделян О. Дидактичні умови формування загально-пізнавальних умінь та навичок у молодших школярів (на матеріалі вивчення англійської мови): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09. Кривий Ріг, 2002. 21 с.

2. Гергель А. Педагогічні умови ефективності навчання іноземних мов на початковому етапі в середній школі (на матеріалі англійської мови): автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.09. Київ, 1995. 24 с.

3. Іонова О. Науково-педагогічні основи навчально-виховного процесу в сучасній школі за ідеями вальдорфської педагогіки: автореф. дис. д-ра пед. наук: 13.00.01. Київ, 2000. 35 с.

4. Казачінер О. Роль наочності у навчанні англійської мови молодших школярів. Англійська мова та література. 2004. №13. С. 2-5.

5. Копіца О. Діалог на уроці англійської мови. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. праць. Київ – Запоріжжя: ЗОШПУ. 2004. Вип. 31. С. 341-345.

6. Лупаренко С. Використання ігор на уроках англійської мови в початковій вальдорфській школі. Освітній альманах: зб. наук. праць. Львів: ЛНУ імені І.Франка, 2022. С.137-142.

7. Матюха Г. Психологічні основи організації навчання іноземної мови молодшого школяра як творчої особистості. Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. праць. Київ – Запоріжжя: ЗОППУ. 2004. Вип. 31. С. 336-341.

8. Освітня програма за вальдорфської педагогікою. Перший цикл початкової освіти (1-2 класи) / авт.-упор. Д. Ю. Косенко, О. І. Мезенцева. Київ : Наїрі, 2019. 144 с.

9. Освітня програма першого циклу початкової освіти за вальдорфської педагогікою Харківської загальноосвітньої школи І-ІІІ ступенів № 94 Харківської міської ради Харківської області на 2019/2020 навчальний рік. 1, 2 класи. Харків, 2019. 10 с.

10. Паршикова О. Навчання іноземних мов у початковій школі. Передумови успіху. Рідна школа. 2002. №2. С. 48-52.

11. Програми для Вальдорфських шкіл. 1–4 класи / за заг. ред. О. А. Удода. Київ: «Генеза», 2008. 192 с.

12. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 1-2 клас. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-rochatkovoju-shkoli> (дата звернення: 08.04.2023).

13. Типова освітня програма, розроблена під керівництвом Савченко О. Я. 3-4 клас. Наказ Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743-22. URL : <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-rochatkovoju-shkoli> (дата звернення: 08.04.2023).

14. Філатова Л., Довженко Т., Сербіна Ю. Мовленнєва діяльність молодших школярів (на матеріалі англійської мови). Педагогіка і психологія формування творчої особистості: проблеми і пошуки : зб. наук. праць. Київ – Запоріжжя: ЗОППУ. 2004. Вип. 31. С. 294-298.

15. Чернявська Л., Гусак Т. Використання автентичних матеріалів у навчанні іноземних мов. Рідна школа. 2004. №3. С. 62-63.

16. Rawson M. Work and learning. Summary of the main recommendations of the report. Pedagogical section in Dornach. 2002. №14. P. 13-25.

17. Steiner R. The renewal of education. Great Barrington, MA : Anthroposophic Press, 2011. 285 p. URL : https://steinerlibrary.org/Lectures/301/The_Renewal_of_Education.pdf (дата звернення: 01.09.2022).

Паничок Тетяна Ярославівна,
канд. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та
інформаційно-комунікаційних технологій,
Західноукраїнський національний університет,
м. Тернопіль, Україна
panychok@ukt.net

КУЛЬТУРНИЙ КОНТЕКСТ ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК ЕФЕКТИВНОГО ВИКЛАДАННЯ ПЕРЕКЛАДУ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ З УРАХУВАННЯМ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

Мова є складним і відносно нестабільним явищем, що залежить від соціокультурного контексту, у якому вона вживається. Кожна мова містить у собі цілу систему культурних, історичних та соціальних кодів, які впливають на сприйняття, інтерпретацію та передачу інформації.

Тому, для ефективного викладання перекладу німецької мови, важливо враховувати культурний контекст та міжкультурну комунікацію. Перекладачі повинні бути свідомі того, що культурні відмінності можуть мати великий вплив на сприйняття тексту та сприйняття його автора. Викладання перекладу німецької мови з урахуванням міжкультурної комунікації є важливим елементом

освіти у сучасному світі. Збільшення рівня міжкультурної компетентності викладачів та студентів перекладу німецької мови є ключовим чинником у підготовці фахівців, які можуть працювати в міжнародному середовищі та забезпечувати ефективну комунікацію між культурами [1].

Метою дослідження є виявлення впливу культурного контексту на ефективне викладання перекладу німецької мови з урахуванням міжкультурної комунікації.

Завдання дослідження: проаналізувати особливості культурного контексту німецької мови та його вплив на процес перекладу; вивчити принципи міжкультурної комунікації, що допоможуть враховувати культурні особливості при викладанні перекладу німецької мови; дослідити рівень знання культурного контексту німецької мови серед студентів та викладачів перекладу; визначити ефективні методи викладання перекладу німецької мови з урахуванням культурного контексту та міжкультурної комунікації; провести аналіз результатів дослідження та розробити рекомендації щодо викладання перекладу німецької мови з урахуванням культурного контексту та міжкультурної комунікації.

Автором були проаналізовані наукові статті, книги та інші джерела, що стосуються культурного контексту, міжкультурної комунікації та викладання перекладу німецької мови, досліджено різноманітні мовні курси та матеріали для викладання перекладу німецької мови, які використовуються в університетах та навчальних закладах України та Німеччини.

Міжкультурна комунікація є необхідним елементом в навчанні та практичному застосуванні перекладу німецької мови. У світі, де глобалізація стає все більш помітною, викладачам та студентам перекладу необхідно мати розуміння культурних відмінностей, щоб ефективно спілкуватися та здійснювати переклади.

Одним з ключових аспектів міжкультурної комунікації є розуміння культурних норм та цінностей. Культура може вплинути на спосіб, яким ми сприймаємо світ та як ми спілкуємося з іншими

[6, с.54]. Наприклад, в Німеччині питання приватного життя можуть бути вважатися особистими, тому перекладачі повинні бути обережними, коли стикаються з такими питаннями у тексті, щоб не порушити міжкультурну етикету.

Крім того, розуміння соціокультурних контекстів є важливим аспектом при перекладі німецькомовних текстів. Наприклад, національні свята та традиції можуть мати особливе значення для країни, де вони відбуваються. Тому перекладачі повинні мати розуміння тих соціокультурних контекстів, які можуть впливати на сприйняття тексту та його автора[5].

Для досягнення успішної міжкультурної комунікації та ефективного перекладу німецьких текстів, викладачі та студенти повинні бути готові до вивчення культурних різниць та навчання того, як враховувати їх у своїй роботі. Це може включати вивчення культурних норм та цінностей, врахування соціокультурних контекстів та розуміння культурних стереотипів та переконань.

Один з важливих аспектів культурного контексту - це мовленнєва культура, яка включає в себе уявлення про те, як повинна бути правильною мова. Наприклад, в одних культурах більш цінують прямі, відкриті висловлювання, в той час як в інших краще використовувати м'які, спокійні тони мовлення. Розуміння цих різниць допомагає перекладачам створити текст, який точно передає зміст та стиль оригінального тексту [4, с. 205].

Крім того, культурний контекст включає в себе історію, традиції та соціальні норми. Ці аспекти можуть впливати на сприйняття тексту та його автора. Наприклад, у деяких культурах, ставлення до гендерних ролей може відрізнятися від традицій у інших культурах. Розуміння цих різниць допомагає перекладачам зберегти культурну етику та створити текст, який відповідає вимогам міжкультурної комунікації.

Розуміння культурних відмінностей може допомогти викладачам та студентам перекладу німецької мови досягти більш ефективного та точного перекладу, забезпечуючи високу якість роботи та допомагаючи зберегти міжкультурну етику. Наприклад,

у німецькій мові існують багато слів, які можуть мати різні значення в залежності від контексту. Викладачі та студенти перекладу повинні розуміти ці різні значення та використовувати їх у відповідному контексті для досягнення більш точного перекладу.

Також, розуміння культурних відмінностей може допомогти викладачам та студентам уникнути помилок в перекладі, які можуть бути образливими або нецікавими для читачів [3].

Розглянемо декілька прикладів, як розуміння культурних відмінностей може допомогти викладачам та студентам перекладу німецької мови досягти більш ефективного та точного перекладу:

Фразеологізми та ідіоми: Часто у різних культурах використовуються власні фразеологізми та ідіоми, які можуть бути незрозумілі для студентів та навіть для викладачів, які не є носіями мови. Наприклад, фраза "jemandem einen Bären aufbinden" в перекладі з німецької означає "нав'язати комусь брехню", але буквальний переклад "накинути ведмедя на когось" не має жодного сенсу в англійському контексті. Розуміння значення таких фраз може допомогти студентам зрозуміти сенс речення та викласти його на іншу мову більш точно.

Стиль та тон: У різних культурах можуть бути різні вимоги до стилю та тону мовлення. Наприклад, в німецькій мові можна використовувати досить прямі та прості фрази в бізнес-комунікації, тоді як у більшості азіатських країн бізнес-комунікація вимагає більш формального та поважного стилю. Розуміння цих різниць може допомогти викладачам та студентам добирати відповідні слова та фрази для різних ситуацій, зберігаючи при цьому відповідний тон.

Культурні звичаї: Культурні звичаї також можуть впливати на сприйняття певних слів та виразів. Наприклад, у німецькій мові є слово "Gemütlichkeit", яке описує затишну та комфортну атмосферу в домі або серед друзів. Це слово складно перекласти без урахування культурного контексту, оскільки воно має глибоке значення в німецькій культурі.

Розуміння цього контексту допоможе перекладачам та студентам краще передати суть цього слова в інші мови і підвищити ефективність та точність перекладу [2, с. 96].

Таким чином, культурний контекст може відігравати ключову роль у викладанні та навчанні перекладу німецької мови. Розуміння культурних відмінностей між мовами та країнами може допомогти студентам та викладачам досягти більш точного та ефективного перекладу. Для досягнення цієї мети, викладачі мають використовувати різноманітні методи та підходи, які можуть допомогти студентам зрозуміти культурний контекст та міжкультурну комунікацію.

Хоча дослідження культурного контексту у викладанні перекладу німецької мови є важливим, багато аспектів цієї теми ще потребують подальшої розробки та дослідження. Подальші наукові дослідження можуть фокусуватись на вивченні різних аспектів культурного контексту, таких як історія, традиції, менталітет та соціальні норми різних країн, і як ці аспекти можуть впливати на процес перекладу.

Оскільки культурний контекст є динамічним та змінюється з часом, подальші дослідження можуть також фокусуватись на розвитку інноваційних методів та підходів для викладання перекладу німецької мови з урахуванням міжкультурної комунікації, зокрема з використанням сучасних технологій та програмного забезпечення для автоматизованого перекладу та машинного навчання. Ці дослідження можуть забезпечити більш ефективне використання культурного контексту для покращення перекладу та міжкультурної комунікації, що в свою чергу може мати значний вплив на міжнародні відносини та бізнес-комунікацію в майбутньому.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Манакін В. М. Мова і міжкультурна комунікація. Навчальний посібник: Київ Видавничий центр «Академія», 2012. 145 с.

2. Carpentier M.-N., Demorgon J., Lenhard H., Müller B. Das Verstehen von Schlüsselszenen in internationalen Begegnungen. OFAJ/DFJW, Paris/Berlin, 2014. 191 Seiten.

3. Civita M. Die interkulturelle Übersetzung. Università degli Studi di Modena e Reggio Emilia, 2018. 15 Seiten.

4. Haase P., Höller M. Kulturelles Lernen im DaF/DaZ-Unterricht Paradigmenwechsel in der Landeskunde. Universitätsverlag Göttingen, 2017. 336 Seiten.

5. Beuter K., Hlukhovich A., Bauer B., Lindner K., Vogt S. Sprache und kulturelle Bildung. Perspektiven für eine reflexive Lehrerinnen- und Lehrerbildung und einen heterogenitätssensiblen Unterricht. University of Bamberg Press, 2019. 306 Seiten.

6. Lüsebrink H.-J.: Interkulturelle Kommunikation. Interaktion, Fremdwahrnehmung, Kulturtransfer. 4., aktualisierte und erweiterte Auflage. Stuttgart: Metzler, 2016. 236 Seiten.

Мельник Євгеній Юрійович,

канд. пед. наук, доцент,

доцент кафедри іноземних мов та перекладу,

Національний авіаційний університет,

м. Київ, Україна

eugene_melnik@ukr.net

Слобоженко Руслан Анатолійович,

старший викладач кафедри іноземних мов та перекладу,

Національний авіаційний університет,

м. Київ, Україна

ruslan.slobozhenko@gmail.com

ЧИТАННЯ ВГОЛОС

ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ПРИЙОМ

ОПРАЦЮВАННЯ МОВЛЕННСВОГО МАТЕРІАЛУ

У методиці навчання мов наукових праць, присвячених читанню, не бракує. Зазвичай дослідження зосереджуються

навколо проблематики, пов'язаної з традиційним визначенням видів читання за критерієм мети (ознайомлювальне, поглиблене/вивчаюче, переглядово-пошукове). Опозиція «читання вголос / мовчазне читання» розглядається вітчизняними дослідниками та практиками тільки з точки зору використання голосу в процесі читання; читання вголос асоціюється винятково з навчанням техніки читання, прийомом контролю сформованості відповідних навичок і етапом, який передує мовчазному читанню. Проте читання вголос можна розуміти ширше: як читання для інших із наміром познайомити їх з інформацією, яку читець з певних причин вважає цікавою, важливою, вартою уваги.

Читання вголос саме у такому розумінні набуває популярності у закордонній практиці навчання мов. У наукових дослідженнях стверджується, що ця діяльність має значний дидактичний потенціал, який забезпечує краще розуміння текстів, естетичне та психологічне задоволення від читання, підвищення мотивації до взаємодії у процесі навчання, відкритість до комунікації. Зазначена тенденція стосується насамперед читання рідною мовою, проте ми розглядатимемо питання читання вголос з акцентом на іншомовній освіті, оскільки вважаємо, що викладені нижче ідеї варті втілення у навчанні іноземних мов починаючи з етапу, коли мовленнєва компетенція учнів/ студентів виходить за межі володіння технікою читання.

Наукові дослідження у галузі психології та педагогіки встановили зв'язок між виразним читанням і розумінням тексту. Людина, яка не дотримується пунктуації і використовує невідповідний тон при читанні, зазвичай не розуміє значення тексту. Виразність читання – не тільки свідчення розуміння слів, а й ефективний прийом досягнення цього розуміння, тому дорослі люди зосереджуються на просодії (мелодиці, силі вимови слів та їхніх частин, співвідношенні відрізків мовлення по довготі, темпі мовлення, паузах, тембровому забарвленні), намагаючись глибше зрозуміти складні тексти: чим краще вони читають вголос, тим краще вони усвідомлюють зміст.

У французьких школах традиційно продовжують підраховувати кількість слів, які діти читають за одну хвилину, і вважають, що ця процедура є доцільною щодо наймолодших читачів або людей, які мають певні труднощі з оволодінням читанням. Водночас у шкільній освіті активно впроваджується ширше визначення вільного читання, до якого додається критерій виразності. Розвиток уміння читати виразно, навіть театралью, сьогодні є завданням, яке ставиться Міністерством освіти Франції перед шкільними закладами. У початковій школі новітні програми вимагають від учнів не навичок монотонного читання на швидкість, а уміння свідомо та творчо інтерпретувати текст. При виконанні тесту для переведення до середньої школи оцінюється не тільки темп, а й експресивність читання тексту.

І якщо в середній школі ця практика відходить на другий план, то у старших класах вона повертається знову в контексті підготовки до випускних іспитів (з володіння усним мовленням зокрема). Такий підхід демонструє свою ефективність і викликає ентузіазм з боку школярів. Показовим є той факт, що конкурс «Почитаймо вголос», організований телевізійною програмою « La Grande librairie » на каналі France 5 у партнерстві з Міністерством освіти Франції, привернув увагу понад 145 000 учнів середньої та старшої школи у 2022 році [6].

В англосаксонських країнах така зміна парадигми відбулася близько п'ятнадцяти років тому у відповідь на переконливі наукові дослідження щодо переваг читання вголос [4, 7, 8].

Отже, читання вголос повинно сприйматися учнями перш за все як джерело задоволення, оскільки таке читання є актом комунікації і неодмінно передбачає емоційне забарвлення. Усі діти в захваті від ідеї навчитися читати, але вони швидко втрачають мотивацію до діяльності, яка має монотонний, суто технічний характер.

Читання для аудиторії може стати приємною діяльністю, яка передбачає і водночас дозволяє реалізацію інших особистісно важливих завдань (подолання психологічних бар'єрів (страху

перед аудиторією зокрема), заохочення до публічних виступів і розвитку ораторської майстерності тощо) [6].

Досконале читання вголос не є вродженим умінням, це не питання імпровізації, воно вимагає спеціальної підготовки, активного тренування. Читання вголос для інших передбачає попереднє читання для себе, під час якого ідентифікуються слова, покращується та закріплюється розуміння тексту, запам'ятовуються певні формальні та змістовні елементи, здійснюється подвійна робота дослідника слів і дослідника сенсів. Врешті-решт читання вголос має на меті розробку проекту, згідно з яким читець збирається здійснити певний вплив на слухачів, реалізувати певний комунікативний намір за допомогою обраного тексту. Воно є соціальною практикою, актом усної взаємодії між читцем та слухачем [1].

Результативність впливу на слухачів, ефективне сприйняття ними історії, що пропонується їм, залежить, як вже зазначалося, від володіння читцем прийомами просодії, «музикою мовлення». Першим фундаментальним прийомом просодії є фразування: читець робить паузи та варіює інтонацію, щоб виділити певні межі всередині речення або тексту задля кращого його розуміння слухачами.

Другим фундаментальним прийомом просодії є виразність (варіації гучності, інтенсивності та ритму голосу): виразність дає змогу передати емоції, атмосферу. Виразністю читець захоплює і утримує увагу слухача. Якщо фразування та виразність зникають або є недостатньо «рельєфними», розуміння тексту слухачами значно ускладнюється.

Ці дві складові тісно пов'язані з розумінням тексту читцем. Правильне фразування вимагає розуміння синтаксису тексту, а створення відповідної виразності залежить від заглиблення у сенси, закладені в тексті. Читання складних текстів вголос відрізняється від читання простіших текстів. При читанні складних текстів ми робимо більше пауз, ці паузи довші, і ми

використовуємо мелодичні варіації голосу, щоб допомогти собі зрозуміти.

Якщо просодія при читанні вголос пов'язана з розумінням, виникає питання щодо напрямку цього зв'язку: ми розуміємо завдяки виразності читання чи наше читання є виразним, оскільки ми зрозуміли текст? Очевидно, що цей зв'язок працює в обох напрямках: виразне читання вголос вимагає розуміння тексту, але водночас воно також дозволяє краще зрозуміти текст.

Спеціалісти виділяють дві основні техніки оволодіння виразним читанням: 1) моделювання (я слухаю досвідченого читця, щоб зрозуміти, що і як він робить, і наслідую його) та 2) позначання (я роблю нотатки у своєму тексті – самостійно або з допомогою досвідченого читця – щодо пауз, які варто зробити, почуттів, які потрібно висловити, сповільнення або прискорення темпу, гучності читання тощо). Зазвичай моделювання реалізується як:

а) читання в парі з читцем-експертом: кожен по черзі читає для іншого уривок із книги, адаптований до віку та мовного рівня читця-учня. Ця діяльність надає учневі модель читання, яку він намагатиметься наслідувати.

б) читання з використанням аудіозаписів: учні-читці можуть працювати над читанням вголос самостійно, використовуючи аудіозаписи.

Крім простого прослуховування, що відбувається одночасно зі стеженням за текстом, учні можуть також спробувати синхронне читання або читання по черзі з аудіокнигою [3]. Цікавим для молоді є прийом, коли для навчання виразного читання вголос використовуються різноманітні гаджети: встановивши застосунок для читання караоке, діти читають текст, який з'являється на екрані планшета (телефона, комп'ютера) і який вони одночасно чують у навушниках у виконанні хорошого читця.

У такий спосіб діти намагаються імітувати манеру читання, просодичні прийоми виразності.

Іншим ефективним прийомом навчання виразного читання вголос є слухання акторського виконання твору, текст якого виводиться на екран гаджету; через певні проміжки часу звук вимикається, і дітям пропонується продовжити виразне читання твору, що вони роблять зазвичай із задоволенням, підсвідомо наслідуючи манеру попереднього читця [6].

в) театралізоване читання.

Мета театралізованого читання полягає у підготовці до читання для аудиторії. Учні-читці працюють над голосом і постановкою та репетирують, щоб представити своє читання слухачам, донести його зміст до аудиторії. Театралізоване читання широко використовується в англосаксонських країнах і демонструє свою ефективність незалежно від віку учнів-читців [3; 5].

Зазначені вправи забезпечують психологічне та естетичне задоволення, оскільки таке читання сприймається не як шкільна вправа, а як приємне заняття, орієнтоване врешті-решт на спілкування, розвагу, креативну діяльність. Це задоволення від читання є, безумовно, найкращим двигуном прогресу! [3].

Викладені вище основні положення щодо читання вголос для аудиторії та методики оволодіння виразним читанням рідною мовою ми вважаємо цінними для навчання іноземних мов. Як і у випадку з рідною мовою, конкретний позитивний вплив читання вголос у контексті оволодіння іноземною мовою полягає в наступному:

1. З точки зору оволодіння усним мовленням, читання вголос допомагає покращити стиль, збагатити словниковий запас, вдосконалити артикуляцію та вимову, попрацювати над інтонаційно-ритмічною варіативністю висловлювання, засвоїти засоби художньої та ораторської виразності. У певному сенсі робота над читанням вголос є запорукою успішності публічного монологічного мовлення.

2. Так само, як конспектування, читання вголос сприяє ефективному запам'ятовуванню. Читання вголос полягає у слуханні себе самого, і така справа, що обов'язково супроводжується усвідомленням змісту, емоційним забарвленням, намаганням донести певне повідомлення до слухачів, є оптимальним мнемотехнічним прийомом для збереження значного об'єму інформації протягом тривалого часу.

3. Читання вголос часто набуває елементів рольової гри, оскільки читець повинен перевтілюватися у персонажів, про яких йдеться в тексті. Участь у такій рольовій грі активізує креативність і розвиває красномовство, необхідне для ефективного публічного монологічного мовлення.

4. Читання тексту вголос вимагає певної концентрації уваги, що робить навчання ефективнішим, проте цей процес не викликає швидкої втоми, оскільки він здійснюється творчо та невимушено.

5. Найбільша проблема, з якою стикаються люди, які бояться спонтанно виступати на публіці, пов'язана з невпевненістю в собі, проте багато з цих людей не мають проблем із читанням перед аудиторією. Тож таке читання може ефективно готувати до публічних виступів [2].

Отже, читання вголос є комунікативною діяльністю, яка полягає в тому, щоб ознайомити інших із текстом, якого вони не знають, якого вони не мають, аби поділитися з ними емоціями та інформацією, викликати певну реакцію. Ця діяльність вимагає уважного слухання від аудиторії та розуміння тексту від читців, тому читання вголос повинно бути ретельно підготовленим (осмисленим і відпрацьованим). Підготовка до читання вголос є уроком мови та мовлення, який забезпечує занурення в мову (як рідну, так і іноземну), вдосконалення мовленнєвих навичок та умінь, виправлення помилок, контроль за ефективністю сприйняття.

Читання вголос відкриває шлях до захоплюючих дидактичних перспектив, якщо вчитель розглядає читання вголос

не як прийом перевірки навичок читання, а як засіб набуття комунікативного досвіду, вдосконалення комунікативної компетенції, психологічного розвитку та отримання естетичного задоволення.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Faut-il lire à haute voix ? Pourquoi lire à haute voix ? URL: http://laon.dsden02.ac-amiens.fr/IMG/pdf/la_lecture_a_haute_voix.pdf (дата звернення: 15.04.2023)

2. Fomekong Djeugou, N. Lecture à voix haute : quand l'écriture nourrit l'oralité. Huit compétences orales à développer à travers la lecture à haute voix. URL: <https://cursus.edu/fr/26724/lecture-a-voix-haute-quand-lecriture-nourrit-loralite> (дата звернення: 10.04.2023)

3. Godde, E. Lire un texte à haute voix aide-t-il à le comprendre ? The Conversation. URL: <https://theconversation.com/lire-un-texte-a-haute-voix-aide-t-il-a-le-comprendre-172632> (дата звернення: 10.04.2023)

4. Gonser, S. Reading Aloud Together, Across the Grade Levels. Edutopia. URL: <https://www.edutopia.org/article/reading-aloud-together-across-grade-levels/> (дата звернення: 12.04.2023)

5. Morin, E. Ways of Reading a Play. University of York. URL: <https://www.york.ac.uk/english/writing-at-york/writing-resources/ways-of-reading-play/> (дата звернення: 12.04.2023)

6. Rousset, M. Lecture à voix haute : un outil de première classe. Le français dans le monde. n° 445. 2023. P. 36-37.

7. Syiyami, I., Haryanti, E., Nurwanti, D. & Kurniawati, N. The Use of Reading Aloud Method to Improve Students' Speaking Ability: Indonesian Secondary School. In Proceedings of the 1st Bandung English Language Teaching International Conference. BELTIC, SciTePress. 2020. P. 250-256. DOI: 10.5220/0008216502500256 (дата звернення: 12.04.2023)

8. Yadav, A. Read Out Loud to Improve Your Fluency. Lemon Grad. URL: <https://lemongrad.com/read-out-loud-to-improve-fluency/> (дата звернення: 12.04.2023).

Сокол Галина Романівна,
канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри філології та перекладу,
Івано-Франківський національний технічний
університет нафти і газу,
м. Івано-Франківськ, Україна,
halyna4@ukr.net

КОМУНІКАТИВНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

Виклики сьогодення вимагають як від викладачів так і від студентів готовності постійно опановувати нові знання та технології щоб не випадати з освітнього процесу. Сучасний процес навчання неможливо уявити собі без застосування мережі Інтернет та новітніх технологій. Особливо гостро стоїть ця проблема в нашій рідній Україні, вона обумовлена спочатку пандемією а згодом і масштабною війною, яку розв'язала агресивна росія. Біля восьми мільйонів наших співгромадян емігрували за кордон й серед них чи мала частка це студенти та учні.

В цій ситуації саме Інтернет та технології дають можливість викладачам, дехто з яких втратив власне житло, дистанційно працювати, а студентам та учням навчатись, перебуваючи далеко від рідних домівок.

Той факт, що велика кількість українців виїхала в час війни до різних країн, спонукає наших громадян переоцінити їхнє ставлення до іноземних мов, та ще більше мотивує їх до навчання. Погоджуємось зі слухною думкою М. Кудрі, що «на відміну від інших предметів, іноземна мова – це ціла галузь знань, оскільки розкриває перед людиною скарбницю іншомовної культури, нові стилі життя. Інтеграція України у світову спільноту потребує досконалого володіння іноземними мовами шляхом інноваційних технологій» [1, с.165-166].

Новітні технології однозначно допомагають викладачам іноземної мови, бо застосування технологій, як стверджує

С. Яблоков, допомагає зробити процес вивчення дисципліни цікавим, інформативним та пізнавальним. Чимало вітчизняних та зарубіжних науковців приділяли увагу вивченню цієї проблеми, це Р. Гришкова, Т. Коваль, Д. Гудков, В. Ковальова, О. Осова, В. Скалкін, Н. Скляренко, Т. Яковлева А. Литвин, А. Малей, В. Коломієць, Н. Пономаренко, Дж. Хіггінс, З. Хало тощо. С. Федущко, до прикладу, вважає, що «вивчення іноземних мов за допомогою мережі Інтернет, передбачає контроль навчальної діяльності студента з високою точністю, здійснюючи при цьому постійний зворотний зв'язок» [2].

Окремо зупинимось на вивченні німецької мови як основної та як другої іноземної. Викладання цієї дисципліни проводиться у відповідності до рекомендацій Ради Європи. В розпорядженні сучасних викладачів та студентів є широкий вибір підручників, які базуються на комунікативному підході до вивчення іноземної мови. В минулому залишилось вивчення складної граматики та переклад текстів. Так, до прикладу, в комплексах видавництва Hueber пропонуються серії різнорівневих підручників, що відповідають наступним рівням володіння іноземною мовою:

- А1 (початковий);
- А2 (елементарний);
- Б1 (середній);
- Б2 (вищий середнього);
- С1 (підвищений);
- С2 (професійне знання).

В Німеччині великий вибір та різноманіття підручників, оскільки вона належить до тих країн, де особливу популярність здобули комунікативні методики викладання мов. Уже тривалий час ці книги можна легко придбати як у нас в Україні так і в інших країнах Європи. В комплект входять підручник, зошит та диски. З першого уроку студенти вивчають мову «на прикладі реальних мовних ситуацій. Матеріал подається через діалоги та програвання сценок, які імітують повсякденне життя» [3, с.8]. Студенти мають можливість добре опанувати фонетику, шляхом прослуховування

текстів та діалогів, що записані на диски носіями мови. На базі запропонованих зразків у студентів є чудова можливість скласти власні діалоги та розповіді, використовуючи лексику та граматику до вивченої теми.

Розглянемо детальніше один з таких підручників «Motive». В підручнику (Kursbuch) в кінці кожного уроку є сторінка, де компактно, у вигляді таблиць, зібрано весь граматичний матеріал, який вивчався в даному розділі. Це дуже зручно для повторення, а при потребі можна завжди повернутись до цієї сторінки, щоб відновити знання. А в зошиті (Arbeitsbuch), на початку кожного уроку подається нова лексика, яку слід засвоїти під час роботи над цим розділом. Кожен урок закінчується сторінкою, яка містить творче завдання до уроку. Часто це – написати електронний лист чи поштову листівку, зробити презентацію.

Такий вид виконання домашнього завдання навчає водночас, як правильно оформити лист, не пропустивши такі деталі як тема, вітання, виклад проблеми, коректне завершення та підпис. Листи – це цікавий та важливий вид мовленнєвої діяльності, оскільки саме таким чином відбувається спілкування громадян з різними установами, то ж вони заслуговують особливої уваги та вивчення. Під час дистанційного навчання студенти відправляли електронні листи на електронну пошту викладача.

Окремої уваги заслуговує цікавий та сучасний матеріал, діалоги та тексти дуже цікаві та викликають жвавий інтерес у студентів. Тематика уроків не лише дає можливість пізнавати тонкощі німецької мови, а й знайомить їх з реаліями життя громадян Німеччини, їх традиціями та нормами поведінки, їхніми цінностями та ментальністю. Студенти мають можливість висловлювати власні думки й намагаються вести дискусії німецькою мовою та аргументувати свою точку зору. Підручники насичені оригінальними вправами, діалогами, іграми, що допомагають засвоювати лексичний та граматичний матеріал в легкій та не вимушеній формі.

В кожному розділі студенти знаходять для себе якісь цікаві деталі, на які вони раніше не звертали уваги, а після вивчення нової теми вони відстежують відповідні ситуації, аналізують, чим ми відрізняємось від громадян Німеччини, а в яких моментах ми поводимося так само, як всі європейці. Це дуже цікавий та цінний досвід, зважаючи на випробування, які ми всі зараз переживаємо.

Тести та багато інших додаткових матеріалів, які допомагають викладачу вибудувати успішну співпрацю з студентами можна знайти на офіційному сайті Hueber. Підсумкові тести до кожного уроку, а потім і до кожного рівня, дають можливість викладачам не лише перевірити рівень знань студентів, а й виявити деякі прогалини та ще раз повернутись до певного виду вправ та завдань, а при потребі пояснити деякі нюанси.

Підсумовуючи викладене вище, слід зазначити, що «інноваційний метод сам по собі не забезпечує ефективного навчання. Вибір і використання методів залежить від викладача, студента, дисципліни та ситуації» [4, с.382]. А сьогодні, з його щоденними викликами, спонукає як викладачів, так і студентів опанувати нові технології та долати всі труднощі на шляху до знань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кудря М. М. Роль інноваційних технологій для ефективного викладання та навчання англійської мови. Всеукраїнський науково-практичний журнал «Директор школи, ліцею, гімназії» Спеціальний тематичний випуск “Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору”. № 6. Кн. 2. Том I (79). Київ: Гнозис, 2018. С. 165–175.

2. Федушко С., Гордійчук О., Андрушко Н. Інноваційні технології у вивченні іноземних мов. веб-сайт. URL: https://www.researchgate.net/profile/Solomia-Fedushko/publication/317167847_Innovacijni_tehnologii_u_vivcenni_i_nozemnih_mov/links/59281528aca27295a80491ea/Innovacijni-tehnologii-u-vivcenni-inozemnih-mov.pdf (дата звернення: 15.04.2023).

3. Хало З. Вивчення німецької мови у педагогічному ВНЗ в контексті інтеграції в європейський освітній простір. Педагогіка. Наука вчора, сьогодні, завтра.

Збірник наукових статей. Том 1. Варшава: Трейдинг тур. 2016. С. 7–9.

4. Шастало В. О. Новітні технології викладання іноземної мови (англійської) для студентів факультету іноземних мов. Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць. Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України. Вип. 31 (2-2021). Київ: Міленіум, 2021. С. 375-387.

5. Яблоков С. В. Новітні світові технології навчання іноземним мовам – Web-quest. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: збірник наукових праць. Тематичний випуск «Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору». Випуск 21. Книга 3. Том ІУ (78). Київ: Гнозис, 2017. С. 458–472.

6. Wilfried Krenn, Herbert Puchta. Motive A1 – Digitale Ausgabe Digitalisiertes Arbeitsbuch, Lektion 1–8 mit integrierten Audiodateien Kompaktkurs DaF. München: Hueber Verlag GmbH, 2015. 68 S.

7. Wilfried Krenn, Herbert Puchta. Motive A1 – interaktive Digitale Ausgabe Digitalisiertes Kursbuch, Lektion 1–8 mit integrierten Audiodateien und interaktiven Zusatzübungen Kompaktkurs DaF. München: Hueber Verlag GmbH, 2015. 70 S.

8. Wilfried Krenn, Herbert Puchta. Motive A2 – Digitale Ausgabe Digitalisiertes Arbeitsbuch, Lektion 9–18 mit integrierten Audiodateien Kompaktkurs DaF. München: Hueber Verlag GmbH, 2015. 68 S.

9. Wilfried Krenn, Herbert Puchta. Motive A2 – Digitale Ausgabe Digitalisiertes Kursbuch, Lektion 9–18 mit integrierten Audiodateien. München: Hueber Verlag GmbH, 2015. 68 S.

10. Wilfried Krenn, Herbert Puchta. Motive B1 – Digitale Ausgabe Digitalisiertes Arbeitsbuch, Lektion 19–30 mit integrierten Audiodateien. München: Hueber Verlag GmbH, 2015. 68 S.

11. Wilfried Krenn, Herbert Puchta Motive B1 – Digitale Ausgabe Digitalisiertes Kursbuch, Lektion 19–30 mit integrierten Audiodateien. München: Hueber Verlag GmbH, 2015. 68 S.

Скирда Тетяна Сергіївна,
кан. пед. наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов та перекладу,
Національний авіаційний університет,
м. Київ, Україна
skirdatetana@gmail.com

ФОРМУВАННЯ ПАТРІОТИЧНИХ ЦІННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Метою дослідження є аналіз практичних аспектів формування патріотичних цінностей засобами іноземної мови в освітньому процесі вищої школи. На основі аналізу різних досліджень у сфері формування цінностей розроблено чітку структуру дидактичних матеріалів. Експериментально-експериментальна робота показала, що ефективним засобом формування патріотичних цінностей є комплекс дидактичних матеріалів із завданнями патріотичного спрямування.

Майбутнє країни значною мірою залежить від молодих людей, які, маючи потенціал, вирішуватимуть проблеми, які постають перед нашою державою. Неодмінною умовою реалізації молоді в різних сферах є її вірність Батьківщині, готовність працювати на благо Батьківщини, у разі потреби захистити її. [1]

Для цього важливо створити умови, що сприяють формуванню патріотичних цінностей (ПЦ) підростаючого покоління. Проблема формування ціннісних орієнтирів студентів є однією з найважливіших для сучасної вищої освіти. Запити суспільства спрямовують освітній процес вищої школи на збагачення ціннісного змісту освіти.

Метою даного дослідження є на основі теоретичного аналізу та експериментальної роботи проаналізувати та розглянути формування ПЦ через навчальну дисципліну «Іноземна мова» та представити аналіз практичних аспектів формування цінностей.

Гіпотеза дослідження ґрунтується на тому, що підготовка ПЦ студентів, які здобувають знання у ЗВО у процесі вивчення іноземної мови, буде ефективною за умови її проведення з урахуванням формуючого та патріотичного потенціалу навчальної дисципліни. «Іноземної мови» на основі використання комплексу дидактичних матеріалів.

Тому виникла необхідність більш детально розглянути поняття «цінність». Ми погоджуємося з думкою професора А.М. Новікова, який вказує на те, що цінності мають позитивний зміст, можуть задовольняти потреби людини, суспільства, служити їх інтересам і цілям [4].

Проблема формування ціннісних орієнтирів, а саме ПЦ, спонукає нас до розгляду значення патріотизму. Безумовно, патріотизм має величезне значення для будь-якої держави. Дослідники зазначають, що «ідея патріотизму притаманна кожній країні» патріотизм є світоглядним стрижнем, без якого «неможливе ні держава, ні суспільство, ні народ» [6]. Аналіз наукової літератури показав, що дисципліна «Іноземна мова» має значні можливості для формування цінностей у період навчання у ЗВО. Така дисципліна передбачає вивчення культури і цінностей інших країн, але цінності, пов'язані зі своєю країною, також можна успішно сформувати.

Методика дослідження. Експериментальна робота проводилася в Національному авіаційному університеті на факультеті міжнародних відносин де взяли участь 90 студентів 2 курсів.

Для проведення дослідження були використані такі додаткові та кондиціонуючі методи:

– теоретичні (аналіз психолого-педагогічної літератури з предмета дослідження; узагальнення та систематизація досвіду формування цінностей; порівняльний аналіз, узагальнення, систематизація експериментальних даних);

– Емпіричні (бесіда, вивчення результатів діяльності, педагогічне спостереження за процесом формування цінностей на заняттях з іноземної мови).

Ці методи дозволять отримати точні дані, оскільки підбираються відповідно до мети дослідження. Для аналізу психолого-педагогічної літератури з предмета дослідження використано метод узагальнення та систематизації. Аналіз процесу формування цінностей проводився на основі методів бесіди та педагогічного спостереження.

Результати та їх обговорення. На уроці реалізується комунікативний аспект, оскільки мова використовується як засіб отримання та передачі інформації.

Організаційний аспект, який полягає в управлінні вчителем навчальною діяльністю, можливості підбору прийомів і форм роботи, що відповідають завданням групи, спрямуванні та організації діяльності студентів.

Психолого-емоційний аспект виявляється у створенні сприятливої атмосфери на заняттях, зверненні до ціннісної свідомості учнів, які сприймають інформацію та формують своє ставлення до неї.

Виходячи з вищевикладеного, в суттєвих термінах іноземної мови включають ціннісно-орієнтовані тексти, які актуалізують цінності на когнітивному рівні. Комунікативний аспект проявляється в концентрації уваги студентів на патріотичних проблемах, розкритті їх важливості, чому сприяє організація включення в розбір ситуацій патріотичного спрямування. Психолого-емоційний аспект знаходить своє відображення у зверненні до емоцій і вирішенні ситуацій

ціннісного вибору. Під час дискусії учні залучаються до рефлексивно-оцінювальної діяльності, що сприяє формуванню цінностей та розумінню їх важливості.

Виходячи з цих вимог, навчальний матеріал повинен відповідати таким критеріям:

– враховувати, структурувати та розширювати суб'єктний досвід студентів;

– стимулювати студентів до особистісного розвитку, самовираження під час навчальної діяльності;

– надавати студентам можливість вибору при виконанні завдань з метою використання найбільш продуктивних форм роботи;

– контролювати не тільки результат, а й процес навчання.

Метою експерименту було продемонструвати ефективність використання іноземної мови для формування ПЦ у студентів. Експериментальна робота проводилась на когнітивному, емоційному, мотиваційному та рефлексивному компонентів за трьома рівнями: базовий, середній та вищий. Результати дослідження представлені в таблиці 1.

Таблиця 1

Компоненти та рівні володіння англійською мовою

Компонент	Базовий рівень	Середній рівень	Вищий рівень
когнітивний	40	45	60
емоційний	65	75	85
мотиваційний	30	27	35
рефлексивний	20	25	30

У когнітивному аспекті більше респонденти показали середній результат, продемонструвавши високі знання Батьківщини та її історії.

Що стосується емоційного сприйняття ПЦ, то слід також виділити зростання показника 85 для вищого рівня).

Аналіз відповідей досліджуваних щодо наявності патріотичних прагнень та мотивів особистості показав, що половина респондентів не виявили чіткої позиції щодо бажання взяти на себе відповідальність за майбутнє країни.

Зробивши висновки варто зауважити, що треба підвищувати рівень ПЦ на заняттях з іноземної мови, а саме запроваджувати тексти, що містять інформацію про важливі події, традиції, минулі та сучасні подвиги. Розробляючи набір завдань, ми спираємося на роботу дослідників, які під час роботи з текстом вводять етап аналізу цінностей, якому передують етапи вивчення тексту, оцінка ситуації та визначення власної позиції, обмін думками, групова дискусія [2].

Опитування студентів 2 курсу показало, що практичні завдання вимагають усвідомлення, аналізу та інтерпретації фактів.

Таким чином, підготовка ПЦ була визначена як актуальна проблема у сфері викладання іноземної мови. Дисципліна «Іноземна мова» має формувальний та патріотичний потенціал.

Патріотизм є частиною кожного з нас, ми повинні навчитися цінувати ці цінності та зберегти їх як спадок для майбутніх поколінь. Роль викладання є важливою, оскільки викладачі можуть запропонувати студентам оцінити те, що зробило їхню реальність і їх сьогодення такими, якими вони є.

Коли вивчається іноземна мова, наприклад англійська, зазвичай не береться до уваги, що зміст цього предмета може бути пов'язаний із безпосереднім оточенням студентів.

Факт викладання англійської мови для студентів, пов'язуючи зміст із патріотичними цінностями, передбачає не лише отримання значних знань, але й передбачає встановлення стосунків, щоб вони усвідомлювали, що все навколо може на них впливати. Водночас завдання враховують суб'єктивний досвід учнів і стимулюють їх до самовираження на основі актуальних питань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Адаєва Н.В. Патріотичне виховання студентів ВНЗ засобами народної педагогіки:дис./ Орловський державний університет, Тверь, 2014.
2. Діас Л. К., Рондон М., Санчес Л. К., Камехо Л. М., Еспіноса Е. М. Художня діяльність, спосіб посилити цінність патріотизму у студентів медичних наук. мультимедіа, (2017). С.201-214.
3. Гащенко Л.А. (2004). Патріотична ідеологія та її складові: журнал Вітебської державної академії, вип. 2(32). С. 9-14.
4. Новіков А. М. Педагогіка: словник базової понятійної системи. 2013.
5. Скирда Т.С. Загальнодержавна політика національно-патріотичного виховання Стратегії і тактика освіти. 2021. №9-10. С. 8-27
6. Шайдуллін Т. В., Ларіна Т. В. Патріотичне виховання військовослужбовців. Науковий форум. 2016. Отримано з: <https://scienceforum.ru/2016/article/2016022022>
7. José Laín Entralgo. Patriotismo y antipatriotismo. Juventud Socialistas de España Madrid, 1932. Cuarto época número 32. P.2
8. Skyrda T.S. Patriotism in international students through gamification: monograph. Warsaw (Poland), 2022. P.63-68.

Nadiya Tymkiv,
**Doctor of Pedagogical Sciences, Professor,
Head of the English Language Department,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
Ivano-Frankivsk, Ukraine
nadia_tymkiv@ukr.net**

Neonila Kryvtsun,
**Lecturer of the English Language Department,
Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas
Ivano-Frankivsk, Ukraine
neonilakryvtsun@gmail.com**

INTERNATIONALIZING ENGINEERING EDUCATION: PATTERNS AND PRINCIPLES

The urgency of the problem of internationalization of engineering education is due to the global tendencies of globalization and integration, and to international recognition challenges for the Ukrainian universities. Nowadays internationalization has become the principle of higher technical education modernization, which determines the university developments areas. Realization of the conception of internationalization implies conducting the policy for growth of international activities, creation of effective infrastructure for ensuring academic mobility, and forming multicultural and multi-language environment for raising the foreign language competency of engineers-to-be.

During the last decades there have been rapid changes in the world in technology and society: the technical knowledge doubled between 1750 and 1900, then between 1900 and 1950, nowadays it double every 5 years and in 2020 it will double every 72 days [5, p. 26]. In the USA each graduate has to restart their studies to obtain 30 credits every 7 years in order to keep his knowledge up to date [2]. The modern society to achieve its goal and its way of life relies mainly on engineers as they are responsible for the quality and the safety of daily products

the society uses: water, electricity, transports, protection of environment, information and communication technologies, etc.

The internationalization of higher education is becoming an ever more significant phenomenon of the current world. Despite the fact that university activities were related to the transnational exchange of knowledge ever since their emergence in the Middle Ages, the current stage clearly differs from the past record as it is characterized by the rise of the universal educational space. Today, the internationalization is evolving in accordance with the logic of the market economy, which is reflected in the growing commercialization of educational and scientific programs. Under these circumstances, Ukraine faces the challenge of integration into the new educational medium. This process should be guided by a perception of the internationalization as a target-centered process, which enables one to further the interests of the state and its universities. A set of motivating factors behind the internationalization includes not only direct profits from educational services and the personal development of citizens, but also the contribution to economic development, advancement of the labor market, achievement of foreign policy benefits, and the outreach of the national culture, institutional growth, and improvement in the quality of education itself.

All the above-mentioned goals are important to Ukraine in various degrees. Meanwhile, Ukraine has already been attracting international students in some numbers. Throughout the last decade, the flow of international students to Ukraine increased. Most of the international students come from abroad and their presence is defined by the inertia of historically strong ties. The government has adopted certain measures in this field recently.

To increase the international competitiveness of Ukrainian universities, there is a need for an elaborated strategy, identifying priority markets for their educational services and concentrate their efforts on them; to define fields and programs where they are competitive and more actively introduce digital technologies in the learning process. It should foresee the assertive behaviour of the country in the global educational space.

It is worth admitting that social responsibility is a competence that all engineering graduates should accomplish. It permits to act with a breadth and depth of vision needed to understand the strongly interwoven environmental, economic and social consequences of specific decisions acting for the benefit of society at large. A necessary condition for students to acquire such a competence is that institutions of higher education are committed for balanced growth in their strategic vision and provide a solid interconnected view of the environmental, social and economic components in their functions: education, research and community outreach, as well as campus operations. There are different tools available to assess the degree of implementation for sustainable development of higher education institutions. It is expected that stronger implication of institutions for sustainable development provide higher accomplishment of competent students for social responsibility.

The current processes of globalization and integration force modern people to be more socially mobile and flexible to deal with rapidly changing conditions and interact with absolutely different cultures and communities. Keeness for territorial, social, and professional mobility, is considered as one of the key attributes of a modern personality. Professional mobility is of great significance for engineering graduates since engineers should remain abreast of current trends in the related fields and demonstrate commitment to life-long professional growth under the conditions of continuous informatization of the society and advent of thorough technologies.

The process by which universities everywhere establish academic and professional links among themselves, as well as with industry and other stakeholders, exchange staff and students and set up shared projects including the award of joint degrees, is always desirable. Such measures foster academic relationships, promote diverse population of staff and students, sponsor trans-cultural research, and give rise to university qualifications that attract international recognition.

Different studies suggest that with present population growth rate and use of resources, the Earth will reach its carrying capacity at the end

of the XXI century [4]. Fortunately, these studies also suggest that there is a model of sustainable development that meets the needs of the present without compromising the ability of future generations to meet their own needs [6]. This model takes into account an expected increase of technological efficiency, but the most important requirement is a change in people's lifestyle. More specifically, citizens need to change their consumption habits increasing the use of renewable resources, increasing present recycling capacity and evaluating the impact caused by a product in terms of its life cycle. Moreover, an effective future progress for humankind requires that these changes do not only involve resources and the environment, but economic development and social justice. This translates in a continuous improvement of the quality of life and well-being for present and future generations by considering the environmental, economic and social consequences of the activities carried out. Awareness of the population is a key ingredient to bring humankind into a sustainable development track. This will generate pressure on policymakers to think in the long-term consequences of the actions undertaken [12].

Globalization helps to increase the awareness of populations, stressing the consequences of non-responsible attitudes. Population awareness is also necessary to urge states to work for a closer collaboration. In this regard, we are in the ratification process of the Paris convention, an ambitious plan to reduce greenhouse gas emissions to reverse global warming and its catastrophic effects.

To succeed on the international scene it is not sufficient to only have the necessary technical competences anymore. Instead, in many business situations a firm also needs to have the managerial competences of how to operate within culturally foreign markets due to the growth of globalization. Globalization is regarded as the process by which businesses or companies develop international impact or begin acting on a worldwide scale.

As a result, cultural awareness and the concept of cultural intelligence have grown in importance over the last years due to the increase of globalization and opening up of new foreign markets. There

are several aspects to a firm's internationalization potential. However, we claim that without the ability to operate across cultural borders the firm may struggle to fully use its technical competences in new and culturally distant markets.

The first of the four contextual factors, vision and strategy, creates a basis for creating action plans to make the firm and its employees able to operate internationally, as well as allocating resources to enable the company to expand and preparing employees for working abroad. It is strongly believed that a vision and strategy need to be communicated across the firm to be effective. Second, a company can use expatriation and repatriation as tools to improve the ability and cultural intelligence of workers needed to perform across different intercultural settings. Third, the corporate culture must have an international mindset and procedures which are aligned with and promotes internationalization.

And finally, a company needs to have core competences that set them apart from their competitors to contend at home, and core skills like cultural quotient and cultural awareness to effectively compete and operate in culturally distant markets. Without these, the technical competences of an individual and the company cannot be used optimally in intercultural settings.

Lastly, there is an urgent need for modernization and internationalization of engineering education in Ukraine. Rapid technological development together with economic globalization tends to increase the gap between the needs of the industrial world and the "product" of engineering education. Each industry is faced to incredibly rapid changes due to deregulation, world competition and new technologies particularly in information technologies. At present, big companies are recruiting the best engineers whatever their nationality. The key words for engineering education must be quality assurance system, broader skill for graduates, new learning technologies, learn to study, ability for lifelong learning, creativity, entrepreneurial, globalization, new industrial requirements.

Needless to say, accreditation is futile if it was found only on formal needs and not connected with a process of quality assessment

and quality guarantee [1; 3-7; 11]. According to world globalization it will be more and more essential to implement at the international level a system for the acknowledgment of competence and evolution of gaining knowledge.

REFERENCES

1. Augusti G. General report on present practice in Europe with regards to recognition and accreditation in engineering. EWAEP-2. Paris. 17-19 June 2015.
2. Brito C. R.; Ciampi, M. M; Vasconcelos R. M.; Amaral, L. A.; Santos H. D.; Barros V. A. Engineering Course Specially Designed to Face Retention Issue” Proceedings of the 45th SEFI Annual Conference, 2017.
3. Corbett B. M. The education imperative in the global economy. 20th ICDE World Conference Dusseldorf, Germany, Plenary Session 1 April 2021.
4. Hudson, P. F., Hinman, S. E. The integration of geography in a curriculum focused to internationalization: an interdisciplinary liberal arts perspective from the Netherlands. *Journal of Geography in Higher Education*. 2017. P. 549-561.
5. Knight J. Quality and internationalisation in higher education. Paris, OECD, 2009.
6. Knight J. Updating the Definition of Internationalization. *International Higher Education*. 2015. doi: <https://doi.org/10.6017/ihe.2003.33.7391>
7. Malmqvist J., Edstrom K., & Hugo R. A proposal for introducing optional CDIO standards. Proceedings of the 13th International CDIO Conference, University of Calgary. 2017. 18-22 June. Retrieved from <http://www.cdio.org/knowledge-library/documents/proposal-introducing-optional-cdio-standards>
8. Meadows D., Randers J. Limits to growth: the 30-year update. Chelsea Green Publishing Company, White River Junction, VT, 2004.
9. Shin J. C. The World-Class University: Concept and Policy Initiatives. In J. C. Shin, & B. M. Kehm (Eds.). Institutionalization of

World-Class University in Global Competition. The Netherlands: Springer. 2013. doi: 10.1007/978-94-007-4975-7

10. Staudt E. Key note address. 20th ICDE World Conference. Dusseldorf, Germany, Plenary Session 2 April 2021.

11. World Commission on Environment and Development. Our common future. Oxford University Press, New York, 2007.

12. Youtie J., Li Y., Rogers J., & Shapira P. Institutionalization of international university research ventures. Research Policy. 2017. P. 1692-1705. doi: 10.1016/j.respol.2017.08.006

Viktoriia Trofymenko,
Ph.D. in Pedagogical Sciences,
Associate Professor
of the Department of Higher Mathematics,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine
viktoriya.trof@gmail.com

Olesia Yashchuk,
Senior Lecturer
of the Department of Foreign Languages for Specific Purposes,
National Aviation University,
Kyiv, Ukraine
Olesya.yashchuk@gmail.com

**FORMATION OF FOREIGN LANGUAGE COMMUNICATIVE
COMPETENCE OF FUTURE AVIATION SPECIALISTS IN
TEACHING HIGHER MATHEMATICS**

The analysis of a number of works and educational and qualification characteristics shows that the model of competence of a future aviation specialist should consist of many components: professional, intellectual, creative, moral, communicative, informational, volitional.

The competence of a future aviation specialist is, first of all, the ability to work in a team and learn, the ability to make appropriate decisions in the process of solving production problems, the ability to act in a situation of uncertainty, and for a number of future aviation specialists - the ability to make appropriate decisions in extreme situations [1,3,6,7].

It should be noted that one of the tasks of training future aviation specialists is the development of creative mathematical thinking. A specialist of this orientation must have the skills of creative problem solving, be able to pose a problem, find a way to solve it, be able to present and defend his/her solution. The development of creative mathematical thinking is closely related to the principle of professional orientation of learning. It should be noted that the principle of professional orientation focuses not only on the connection with production, but also includes theoretical training and the organization of interdisciplinary links.

During their studies, students should be provided not only with a sufficiently large amount of knowledge, but also with a high level of thinking culture, which will allow them to continue their studies (including on their own) and critically assess emerging problems, if necessary. In training a future specialist, the main tasks are: selection of material to be studied; intensification of teaching methods, which will lead to a more active and high-quality learning process; proper use of the human factor in the context of computerization; creative use of those valuable achievements in education that have been preserved from previous generations.

Knowledge of mathematics implies, in varying degrees, the ability and willingness to apply the mathematical way of thinking (logical and spatial thinking) and its actual application (formulas, models, constructions, graphs and diagrams).

Today, we are witnessing, on the one hand, a significant increase in the pace of mathematization of a number of sciences (computer science, biology, economics, linguistics, etc.), and, on the other hand, the intensive penetration of computer science and IT methods into the

depths of mathematics, which affects the style and methods of mathematical work, enriches and expands the scope of application.

Methodological systems that contribute to the disclosure of the creative potential of future specialists, increase the role of independent and individual work and are based on the widespread introduction of the latest pedagogical and information technologies into the educational process are called computer-oriented teaching systems [4].

The combination of traditional methods of teaching mathematics and modern information and communication technologies increases the intensity of students' cognitive activity, and the teacher is able to improve the system of control and correction of students' knowledge.

But the introduction of new information teaching technologies should not be an end in itself. It should be considered primarily from the point of view of the pedagogical advantages it can provide compared to traditional teaching methods. It should be noted that for students - future specialists in the aviation industry - higher mathematics is the basis for studying specialized subjects, and is essentially applied.

In addition, the teaching of basic concepts should be a balanced combination of rigor and accessibility. It is necessary to emphasize how the introduced new concept is used in theory and in applied problems.

Kyiv National Aviation University (NAU) has a successful English-language project. This means that since 1999, many of the university's students have been taught all subjects in English.

In connection with the introduction of this direction, there was a need to provide the training process with educational and methodological literature. The NAU has published a number of textbooks on higher mathematics in English. The textbooks present theoretical material with proofs of theorems, which are supplemented by necessary explanations, typical examples with solutions and drawings. The examples offered for classroom, independent and individual work are created for students of different levels of proficiency.

As a rule, the manuals contain a list of special terms in English and Ukrainian [8,9]. A review by an English language specialist is obligatory for each textbook. Over the period of the project's existence,

its popularity has grown at NAU: the number of courses, groups and students has increased. International students are studying in the same classroom as Ukrainian students.

The proper level of training can be ensured only by applying special educational and pedagogical measures: at the beginning of the higher mathematics course, it is advisable to conduct a lesson devoted to reading formulas, terms and frequently used mathematical expressions in English; before studying each new topic, it is advisable to give a list of new mathematical terms in writing.

There are different types of individual independent work in higher mathematics: preparation for lectures, practical classes, tests, exams, individual homework, essays, preparation for participation in competitions and conferences in this subject. It is worth noting the annual international conference "Polit", which is held for students and young scientists in almost all subjects studied. The performance of students is ensured by an effective control system, which includes questioning students on the content of lectures, checking the completion of current homework, solving problems at the blackboard, and defending individual works.

In the conditions of wartime in Ukraine, the most safe and reasonable form of the educational process is the distance learning, which combines synchronous and asynchronous modes of learning with the use of information and communication technologies. When teaching mathematical subjects, it is advisable to use modern software and hardware, optimize the learning and physical activity of students and teachers, and motivate students to study despite difficult life circumstances.

Works [2,6] consider the use of various services based on data visualization, as well as the benefits of using the whiteboard function implemented in a number of video conferencing software. It is emphasized that for full-fledged work, it is necessary to use a graphic tablet that is connected to a computer and is compatible with such applications as Word, Paint and PowerPoint.

Graphic information can be entered using a stylus either on a blank field of the application or next to or over text or drawings, which allows you to create high-quality visual materials, save them and, if necessary, send them to students.

Using a graphics tablet in conjunction with the Kami app also allows teachers to check and grade students' handwritten work that is sent to Google Classroom as individual photos or photos attached to PDFs more quickly and efficiently. Such works are the vast majority in the study of higher mathematics and other mathematical subjects.

Works [2, 5] consider various types of videos that can be used in the training process: educational films, studio and on-site video lectures, video screencasts, screencasts, interactive videos.

In particular, it is noted that quite often teachers use screencasts - digital video recordings of information displayed on a computer screen, which can be accompanied by voice comments [2, p. 25].

In teaching mathematical subjects, screencasts are a very convenient tool, as they allow not only to demonstrate the sequential presentation of educational material on a virtual whiteboard and to voice explanations to it, but also to use, if necessary, standard packages of applied mathematical programs (Derive, Eureka, Matlab, MathCad, Mathematica), which allow performing typical mathematical operations in numerical and symbolic form.

Summarizing the above, it should be noted that in order to form the foreign language communicative competence of future aviation specialists in teaching higher mathematics, it is advisable to combine such components as: information and communication support of the course, further integration of mathematics with the cycle of professional disciplines, and increasing the effectiveness of students' independent work.

REFERENCES

1. Бех І.Д. Теоретико-прикладний сенс компетентнісного підходу у педагогіці. К.: Виховання і культура №12 (17,18), 2009 р. С. 5–7.
2. Вембер В.П., Бучинська Д.Л. Сучасні типи навчального відео та особливості їх використання у навчальному процесі // Освітологічний дискурс, 2016, № 1 (13). С. 19-29.
3. Петрук В. А. Теоретико-методичні засади формування базових професійних компетентностей у майбутніх фахівців технічних спеціальностей : дис. доктора наук: 13.00.04. К., 2008. 274 с.
4. Жалдак М.І. „Педагогічний потенціал комп'ютерно-орієнтованих систем навчання математики.” // Комп'ютерно-орієнтовані системи навчання. Зб. наук. праць/ Редкол. К.: НПУ ім. М.П. Драгоманова. Випуск 7. 2003. 263с.
5. Кудзіновська І., Трофименко В. Використання візуальних технічних засобів для дистанційного навчання математичних дисциплін // Розвиток сучасної освіти і науки: результати, проблеми, перспективи. Том XII: Якісні дослідження для покращення життя людини: XII Міжнар. наук.-практ. конф., 22 квітня 2022 р.: тези доп. Конін – Ужгород – Перемишль: Посвіт, 2022. С. 59-61.
6. Використання інформаційних технологій при навчанні математичних дисциплін / Трофименко В., Кудзіновська І., Шкварницька Т. / DOI: 10.36550/2415-7988 // Наукові записки. Випуск 198. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2021. С. 185-199
7. Green F. (2013). Skills and Skilled Work– An Economic and Social Analysis. Oxford: Oxford University Press.
8. Higher mathematics. Probability Theory. Random events: Method Guide to self study / compiles: I. O. Lastivka, I. S. Klyus, V. I. Trofymenko. К. : NAU, 2018. 48 p.
9. Higher mathematics. Probability Theory. Random variables: Method Guide to self study/ compiles: I. O. Lastivka, V. I. Trofymenko. К. : NAU, 2019. 44 p.

Olga Tsaryk,
D.Sc. in Pedagogy,
Professor of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
tsarykolga@gmail.com

Nataliia Rybina,
Ph.D. in Philological Sciences,
Associate Professor of the Foreign Languages Department,
West Ukrainian National University,
Ternopil, Ukraine
nataliarybina@ukr.net

DIGITIZATION AND THE LATEST APPROACHES, METHODS AND TECHNIQUES IN THE PROCESS OF TRAINING TRANSLATORS

In recent years, digitization has revolutionized the field of education and training, and this is no exception in the process of training translators. With the advancement of technology, new approaches, methods, and techniques have emerged to enhance the effectiveness of translator training programs. This report discusses the impact of digitization on translator training and the latest approaches, methods, and techniques that are being used to improve the training process.

Impact of digitization on translator training Digitization has had a significant impact on translator training, as it has enabled the development of new tools and technologies that help in the training process. With the help of digitization, it is now possible to offer online training courses, which can be accessed from anywhere in the world. This has made it easier for translators to access training programs, regardless of their location. Additionally, digitization has made it possible to provide training in multiple languages, which has increased

the accessibility of training programs for non-native speakers of a language.

Another significant impact of digitization on translator training is the availability of translation software and tools. These tools help in automating the translation process, making it faster and more efficient. For example, CAT (Computer-Assisted Translation) tools have become an essential part of translator training programs. These tools help in managing translation projects, ensuring consistency in translations, and improving the overall quality of translated content.

Latest approaches, methods, and techniques in translator training are currently investigating very widely. The latest approaches, methods, and techniques in translator training focus on enhancing the effectiveness of the training process, improving the quality of translations, and preparing translators for the demands of the industry.

There are some different aspects of translators's training.

Blended Learning. Blended learning is a combination of traditional classroom teaching and online learning. This approach to training has become increasingly popular in recent years, as it allows trainers to offer a more flexible and personalized training experience. Blended learning combines the advantages of traditional classroom teaching with the benefits of online learning, such as self-paced learning, access to a wider range of learning materials, and the ability to interact with trainers and peers from anywhere in the world.

Project-based Learning. Project-based learning is an approach to training that focuses on practical, real-world projects. In this approach, trainers provide translators with real-world projects, which they must complete within a specific timeframe. This approach helps to develop the skills needed to work in the translation industry, such as time management, project management, and teamwork.

Translation Memory and Machine Translation. Translation memory (TM) and machine translation (MT) are two essential tools used in translator training. TM is a database that stores previously translated content, which can be reused in future translations. This tool helps to improve the efficiency of the translation process, as translators

do not have to translate the same content repeatedly. MT, on the other hand, is a software program that uses algorithms to translate content automatically. While MT is not as accurate as human translation, it can help to speed up the translation process and improve efficiency.

Mentoring and Coaching. Mentoring and coaching are two approaches to training that focus on personalized learning. In mentoring, a more experienced translator provides guidance and support to a less experienced translator. In coaching, a trainer provides one-on-one guidance to a translator, helping them to identify areas of improvement and develop their skills.

Conclusions. Digitization has had a significant impact on the process of training translators. The latest approaches, methods, and techniques in translator training focus on enhancing the effectiveness of the training process, improving the quality of translations, and preparing translators for the demands of the industry. With the help of digitization, it is now possible to offer online training courses, provide training in multiple languages, and use translation software and tools to automate the translation process. Blended learning, project-based learning, TM and MT, and mentoring and coaching

REFERENCES

1. Kiraly, D. *A Social Constructivist Approach to Translator Education: Empowerment From Theory to Practice*. Routledge. 2016. 215 p.
2. Garcia, I. Blended learning in translator training: a practical example. *The Journal of Specialised Translation*, 2020 (33),. P. 117-136.
3. Hlavac, J., & Mullen, C. (2018) Project-based learning in translator education: a case study of a blended learning course. *The Journal of Specialised Translation*, 2018 (30),. P. 102-124.
4. O'Brien, S. Translation, human- omlputer interaction and cognition

Routledge. 2020. Mode of access:
<http://www.scopus.com/inward/record.url?eid=2-s2.0-85108775043&partnerID=MN8TOARS>

5. Sharon O'Brien, S., Rodríguez Vázquez S. Translation and technology. Routledge. 2020. Mode of access:
<https://www.taylorfrancis.com/chapters/edit/10.4324/9780367854850-17/translation-technology-sharon-brien-silvia-rodr%C3%ADguez-v%C3%A1zquez>.

Чернюк Анжеліка Петрівна,
старший викладач
кафедри іноземної філології та перекладу,
МАУП
м. Київ, Україна
anzhelikacherniuk@gmail.com

ОЦІНЮВАННЯ МІЖКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СТУДЕНТІВ У ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

У сучасному світі професійна іноземна підготовка має вагомe значення для майбутньої кар'єри студента. Проте для ефективного володіння іноземною мовою ключовим елементом є міжкультурна компетентність студентів.

Зокрема, у педагогічних дослідженнях міжкультурна комунікація описується як процес взаємодії між комунікантами з різних культур і мов, який включає як вербальну, так і не вербальну комунікацію. Цей процес характеризується специфічними особливостями між особами з різних культур, такими як лінгвокультурні феномени, комунікативні навички та стереотипи, які можуть відрізнятися в залежності від культурного контексту. Крім того, міжкультурна комунікація також включає національний характер комунікантів, їхні емоції та культурно-специфічні особливості мислення.

Міжкультурна компетентність — це здатність особи ефективно функціонувати в різних культурних середовищах та адаптуватися до відмінностей в менталітетах, цінностях, традиціях та інших аспектах міжкультурної взаємодії. Міжкультурна компетентність – це інтегративна професійно-особистісна якість, що синтезує сукупність лінгвістичних, соціокультурних, професійних, культурологічних знань, умінь вербальної, невербальної і паравербальної комунікації, загальнокультурних та культурноспецифічних умінь, орієнтації (лінгвокраїнознавчої, пізнавальної, лінгвістичної, предметної, поведінкової орієнтацій) на комунікацію, на змістовно-смысловій основі продуктивної реалізації функціоналу Діалогу Культур як освітнього мета-принципу [3].

Оцінювання міжкультурної компетентності студентів в процесі професійної іншомовної підготовки під час дистанційного навчання є важливим етапом, який допомагає з'ясувати рівень їхніх знань і навичок у міжкультурній комунікації та адаптації до різних культурних контекстів.

Кальнік О.П [1] пропонує наступні критерії оцінювання рівня сформованості міжкультурної компетентності в рецептивному аспекті: знання (цінності, менталітет, традиції, життєві стандарти, історія, географія, регіональна і соціальна відмінність країн), особистісні якості (толерантність, емпатія, доброзичливість, критичне мислення, готовність уникати жорстких оціночних характеристик) та уміння (розуміння інокультурного навантаження деяких імен, дат тощо; розуміння інокультурного навантаження коротких текстів з виділенням у них окремих знайомих назв тощо).

Оцінювання міжкультурної компетентності може здійснюватися не тільки в кінці курсу, але й на різних етапах навчання. Це дозволяє студентам зрозуміти свої недоліки та покращити свої знання та навички відповідно до потреб майбутньої професії. Для оцінювання міжкультурної компетентності студентів можна застосовувати різні критерії, такі

як знання культурних особливостей, розуміння культурних різниць тощо.

Для оцінювання рівня міжкультурної компетентності студентів можна використовувати різноманітні методи та інструменти. Один з можливих підходів полягає у використанні анкетного опитування, яке дозволяє зібрати дані про знання, уміння та особистісні якості студентів, що стосуються міжкультурної комунікації. Наприклад, студентів можна запитати про їх досвід спілкування з представниками інших культур, про їхні знання щодо традицій, культурних особливостей тощо. Крім того, можна використовувати різноманітні тести та завдання, що дозволяють перевірити рівень розуміння та уміння працювати в міжкультурному середовищі. Студенти також можуть проаналізувати текст іноземною мовою, що містить культурні референції, або запропонувати їм ситуацію, де необхідно вирішити конфлікт з представником іншої культури.

Прикладом оцінювання також може слугувати використання віртуальних інструментів для комунікації з іноземними студентами та представниками інших культур. Такі інструменти можуть включати веб-конференції, відеоконференції, спільні проекти в мережі Інтернет, спільний доступ до електронних матеріалів тощо.

Оцінювання міжкультурної компетентності студентів повинно бути комплексним та забезпечувати оцінку всіх складових компетентності: знань, умінь та особистісних якостей.

Оцінювання міжкультурної компетентності може здійснюватися за допомогою різних методів, таких як письмові і усні тести, реферативні та інші завдання, анкети, інтерв'ю, спостереження, інтерактивні вправи та інші форми активної роботи з мовою, які можна провести в режимі онлайн.

Ще одним методом, що дозволяє ефективно оцінити рівень готовності до міжкультурної комунікації є метод проектів. Такими проектами можуть бути: текстові проекти, які спонукають студентів до використання автентичних іншомовних текстів на спеціальні теми для дослідницької роботи, проведення обстежень,

створення рекламної продукції чи технічних плакатів і таке інше; проекти кореспондентського характеру, які включають листування, обмін електронними повідомленнями між студентами і потенційними роботодавцями, або між студентськими групами з різних університетів; проекти-зустрічі, які надають можливість студентам контактувати з носіями мови, що можуть поділитися своїм досвідом роботи у професійній сфері (наприклад, міжкультурні непорозуміння у професійному середовищі, професійний кодекс поведінки в іншомовних країнах тощо) [5].

Узагальнення зарубіжного досвіду і досвіду країн, які приєдналися до Болонського процесу, дає підстави виокремити такі аспекти застосування та розвитку системи контролю знань в сучасному університеті: запровадження комплексних систем оцінювання та використання різноманітних шкал і критеріїв для діагностики навчальної діяльності; посилення ролі поточного контролю, засобами якого перевіряються й оцінюються вміння робити презентації, писати есе, брати участь у рольовій грі та проектній роботі; переважне проведення іспитів у письмовій формі; прозорість навчального процесу, обізнаність студентів щодо змісту начальних планів та програм; підвищення частки поточного контролю у підсумковому оцінюванні; надання інструментів для здійснення самоконтролю і самоперевірки; зростання ролі тестової технології оцінювання навчальної успішності та ін [2].

Згідно з поглядами зарубіжних експертів, система оцінювання рівня розвитку міжкультурної компетентності повинна містити якісний і кількісний компоненти. В якісному компоненті можуть бути використані наступні інструменти: опис дескрипторів МКК (Intercultural Development Inventory), коефіцієнт культурного розвитку (Cultural Intelligence (CQ) Measurement) та анкета полікультурної особистості (Multicultural Personality Questionnaire). Також якісним показником розвитку МКК може бути атестація фахівця з міжкультурної комунікації і співпраці (Intercultural Communication and Collaboration Appraisal) [4].

Отже, оцінювання міжкультурної компетентності студентів в умовах дистанційної освіти є важливою складовою професійної іншомовної підготовки. Наукові дослідження показують, що міжкультурна компетентність є необхідною якістю для ефективної міжкультурної комунікації в умовах глобалізації. Подальші наукові дослідження в галузі оцінювання міжкультурної компетентності студентів можуть бути спрямовані на визначення ефективності різних методів та інструментів оцінювання, дослідження впливу міжкультурного досвіду на розвиток міжкультурної компетентності, вивчення ролі викладача в процесі розвитку міжкультурної компетентності студентів, а також на визначення ефективності програм навчання з метою розвитку міжкультурної компетентності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Кальнік О.П. Оцінювання рівня готовності майбутніх фахівців до міжкультурної комунікації. Молодий вчений. 2019. № 5. С. 101-104.

2. Случайна Л. О. Педагогічні технології оцінювання міжкультурної компетентності. Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ [Електронний ресурс] : зб. матеріалів III Міжнар. наук.-практ. конф. Київ: КНЕУ, 2017. С. 320–325.

3. Сніговська О.В. Формування міжкультурної компетентності майбутніх фахівців з міжнародних відносин в освітньому середовищі класичного університету : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04. Умань. 2014. 22 с.

4. Griffith Richard L., et al. Assessing intercultural competence in higher education: Existing research and future directions. ETS research report series 2016. P. 1 – 44.

5. Legutke M., Howard T. Process and experience in the language classroom. London. Longman. 332 p.

Чистяк Дмитро Олександрович,
док.філол.наук, доцент,
професор кафедри романської філології,
Навчально-науковий інститут філології, КНУ ім. Т. Шевченка,
м. Київ, Україна
dmytro.tchystiak@gmail.com

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ ФРАНКОМОВНИХ ПЕРЕКЛАДОЗНАВЧИХ ДИСЦИПЛІН У ВИЩІЙ ШКОЛІ

Розвиток вітчизняного романського перекладознавства активізувався зі здобуттям незалежності й дедалі глибшою інтеграцією з країнами Європейського Союзу, серед яких важливу роль відіграють і франкомовні держави. Приєднання України до Міжнародної організації франкофонії сприяло попиту на перекладацькі кадри, зокрема актуальним видається використання багатий досвід викладання перекладних дисциплін у Київському національному університеті імені Тараса Шевченка.

Мета доповіді – окреслити актуальні проблеми курсу із художнього перекладу на магістерській освітньо-науковій програмі «Франкофонні студії та переклад, англійська мова» кафедри романської філології КНУ імені Тараса Шевченка, завдання – окреслити діахронічний зріз проблематики, її сучасний стан та подальші перспективи, враховуючи методологічну спадщину попередників і розвиток українського перекладознавства у царині франкомовних досліджень.

Художній переклад завжди відігравав дуже важливу роль у функціонуванні українського культурного життя, дедалі більше сприяючи зв'язкам між франкомовними культурами та літературним життям країни в пошуках її європейських перспектив. Якщо історичні зв'язки між Францією та різними державами, які існували на території сучасної України тривали протягом багатьох століть, відносини *per translationem* активно кристалізуються з початку 19 століття.

Саме тоді художній переклад брав значну участь у формуванні літератури українською мовою, яка, незважаючи на обмежувальні заходи царського уряду, потім масові репресії радянської влади проти національної інтелігенції, зумів завоювати міжнародне визнання. Після розпаду СРСР у 1991 році художній переклад в Україні продовжував розвиватися, збагачуючись перекладознавчими дослідженнями та викладацьким досвідом багатьох науковців.

Пострадянський період міг би здатися сприятливим для розвитку художнього перекладу з французької в Україні, але він виявив інші проблеми. Комуністична цензура зникла, але економічна криза 1990-х років завдала шкоди: якщо наклад журналу зарубіжної літератури «Всесвіт» у 1988 році становив 760 тис. примірників, то у 2021 році він упав до 1 тис., великі видавництва не витримали інфляцію, Національна спілка письменників втратила роль адміністратора літературного життя, НАН України більше не координує проекти з перекладних видань творів класики. У цьому контексті сприяло Посольство Франції в Україні через свою програму (започатковану в 1992 році) підтримки видавництва «Сковорода»: вийшло понад 350 назв франкомовних творів. У межах цієї ініціативи було засновано Премію за найкращий переклад року: серед видатних перекладів – повне видання прустівського епосу «У пошуках утраченого часу», «Гаргантюа і Пантагрюель» Франсуа Рабле й «Есе» Мішеля де Монтеня в перекладі Анатолія Перепаді або «Вірші та проза» Стефана Малларме та «Поезії» Поля Валері в інтерпретації Михайла Москаленка.

Сучасне романське перекладознавство стало міждисциплінарною галуззю філології, де перетинаються контрастивна лінгвістика, стилістика, психолінгвістика, теорія комунікації, культурологія тощо. У своєму репертуарі проблем цієї комплексної дисципліни Тарас Шмігер [1; с. 15] наводить жанрологію, аксіологію, історію перекладу, стилістику, фразеологію, естетику, етнолінгвістику, дидактику, лексикографію.

Цей список далеко не вичерпний, але загалом відповідає визначенню перекладознавства, запропонованому Антуаном Берманом, а потім Інес Осекі-Депре як «дискурсивного та концептуального знання, яке намагається перемогти власну науковість» [8; с. 16]. Ця дискурсивність перекладознавства розроблена в новітньому дослідженні Жана-Рене Ладміраля, який пропонує розмежувати перекладознавство за внутрішньою міждисциплінарністю (націлене на процес читання-інтерпретації, а потім на повторне вираження, що створює цільовий текст) та ширше розуміння як поле сходження лінгвістики, філософії, психології, порівняльного літературознавства, культурології та гуманітарних науки із зовнішньою міждисциплінарністю (переклад як спосіб дослідження, зокрема в лінгвістиці чи філософії). Слід також відзначити розрив, що виник між університетським перекладознавством і практикою художнього перекладу, яка розвивалась у значно менш сприятливих умовах, ніж теоретичні дослідження.

Тому однією з головних суспільних проблем в Україні залишається підготовка художніх перекладачів: якщо за радянських часів ця роль належала секції художнього перекладу Спілки письменників, а також професійним групам, які формувалися навколо видавництв, літературних журналів та в наукових колах, ці організації або припинили своє існування під час кризи 1990-х років, або дистанціювалися від своєї педагогічної функції, оскільки художній переклад втратив статус самостійної професії, постійно відчуваючи брак фінансування. Кілька десятиліть цією діяльністю займалися радянські перекладачі, які усвідомлювали свою роль у відродженні українського літературного життя, а з ними й нечисленні ентузіасти наступних поколінь. Однак із покращенням економічної ситуації у книжковій галузі у 2010-х дедалі гостріше постає питання підготовки кваліфікованих перекладачів літератури.

Представлені вище проблеми спонукають розглядати викладання художнього перекладу в українській університетській

програмі в європейському контексті, зокрема в країнах франкофонії. У той час як Даніель Жіль слушно зауважує, що певна напруга все ще існує між теоретиками та практиками перекладу, він зазначає, що їхнє зближення продовжує зростати [5; с. 262]. Франсуа Растьє розрізняє «практичну та дидактичну» течію, яка «прагне перерахувати процеси» перекладу, а, з другого боку, «критичну та філософську течію» [4; с. 149], що веде до ширшої філологічної герменевтики (представлена Антуаном Берманом або Анрі Мешонніком). Слід зазначити, що цей поділ лише потребує синтезу: Лоуренс Венуті [9; с. 90] слушно пропонує вивчати основні теорії перекладу у зв'язку з соціальним і культурним контекстом. Розробляючи університетську навчальну програму магістра, ми обрали перспективу за тими самими принципами: курс загального перекладознавства (окреслює основні етапи, теорії та найвидатніші особистості світу перекладу, найважливіші методи аналізу, найбільш використовувані техніки) супроводжується спеціалізованими курсами: жанровою теорією перекладу та художнім перекладом, який висвітлює особливості цієї конкретної галузі.

Навчання художнього перекладу, як нам видається, має відповідати на виклики як теоретичні, так і практичні. Стислий нарис основних етапів українського перекладознавства у зв'язку з франкомовними літературами засвідчує, що історія перекладу, його соціокультурний контекст, його роль у збагаченні рідної мови [10], навіть у захисті мови, якій загрожує колонізація – все це відіграє важливу роль у підготовці письменників-перекладачів, які, усвідомлюючи свою роль у розвитку української літератури та в поширенні франкомовних культур, могли опанувати діахронію культурної традиції та синхронію сучасного семіотичного контексту. Ніколя Фролігер слушно зазначає, що саме завдяки контекстуалізації переклади долають «вавилонське прокляття» [6; с. 11]: проблеми міжкультурного діалогу, більш-менш виражену гармонію між вихідними та цільовими тенденціями.

Щодо практичної складової, яка базується на поглибленому вивченні наявних перекладів та критики художнього перекладу, хочемо підкреслити, що робота на місцях також важлива: ми долучаємо до курсів уже досвідчених франкомовних перекладачів, організуємо семінари з видавцями, письменниками, літературними агентами, міжвузівські конкурси у партнерстві з Асоціацією викладачів французької мови України та дипломатичними представництвами франкомовних країн, симпозиуми з художнього перекладу та Міжнародний фестиваль імені Григорія Кочура, який щороку збирає в Києві й Ірпені перекладачів української літератури за кордоном. Ці професійні та мистецькі обміни сприяють набуттю необхідних навичок і багатоманітній співпраці.

Наше дослідження спадщини художнього перекладу з французької мови в Україні дозволяє зробити певні висновки і перспективи. Воно засвідчує, що літературні зв'язки із франкомовними країнами тривали століттями, та міжкультурна комунікація *per translationem* активізувалась наприкінці XIX століття й відтоді продовжує розвиватися. Великі соціальні випробування, через які довелося пройти українській літературі під режимами Російської й Австро-Угорської імперій, а згодом і в СРСР не завадили цим багатотисячним контактам: як носій європейської аксіології, художній переклад із французької мови сьогодні ще збагачує культури незалежної України. Культурна криза 1990-х ознаменувала розпад радянської системи як у викладанні перекладознавства, так і в практиці художнього перекладу: перед науковцями та діячами культурного життя постають нові виклики. Міждисциплінарні дослідження значно розширили потенціал підготовки молодих перекладачів, співпраця з партнерами за межами університетів підвищує шанси на працевлаштування, а інтенсивне міжнародне спілкування сприяє якісним культурним проектам. Тому художній переклад з французької мови в Україні відкриває нові перспективи після отримання нашою державою статусу кандидата в Європейський Союз і продовжить свій захопливий шлях.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Українське перекладознавство ХХ сторіччя: бібліографія. Укл. Т. Шмігер. Львів: ЛНУ ім.І.Франка, 2013. 626 с.
2. Чистяк Д. «Кочурфест»: зарубіжні письменники-перекладачі – для України. Всесвіт. 2019. № 9–12. С. 243–247.
3. Чистяк Д. О. Українська література у франкомовних країнах у діахронічному аспекті: проблеми і перспективи. Вчені записки ТНУ ім. В.І.Вернадського. Серія. Філологія. Журналістика. 2021. Т. 32. № 5. Ч.1. С.214–222.
4. Ballard, M. Traductologie et enseignement de la traduction à l'Université. Artois: Artois Presses Université, 2009. 302 p.
5. Gile, D. La traduction : la comprendre, l'apprendre. Paris: P.U.F., 2005. 296 p.
6. Grégoire, M., Mathios, B. Traductions et Contextes, Contextes de la traduction. Paris: L'Harmattan, 2019. 306 p.
7. Ladmiral, J.-R. Le métier du traductologue. De la recherche en traduction. Quels enjeux et quelles perspectives à l'heure actuelle ? Atti della Accademia Peloritana dei Pericolanti. Classe di Lettere, Filosofia e Belle Arti. 2019. N° LXXXIX–XCV. P. 179–194.
8. Oseki-Dépré, I. Théories et pratiques de la traduction littéraire en France. Le Français aujourd'hui. 2003. N°3. P. 5-17.
9. Venuti, L. The Translation Studies Reader. London-New York: Routledge, 2012. 219 p.
10. Wuilmart, F. La traduction littéraire: source d'enrichissement de la langue d'accueil, RiLUnE. 2006. № 4. P. 141-150.

Наукове видання

**Сучасні тенденції іншомовної професійної підготовки
майбутніх фахівців немовних спеціальностей
в полікультурному просторі**

Збірник тез доповідей
ІХ щорічної Міжнародної науково-практичної конференції
(м. Київ, 02 червня 2023 р.)

Матеріали друкуються в авторській редакції

Здано в набір 02.06.2023.
Верстка, макет: **Василишина Н.М.**

Контактна інформація організаційного комітету:
03058, Україна, м. Київ, пр. Гузара Любомира, 1
навчальний корпус, 7, ауд.7-306,
кафедра іноземних мов та перекладу ФМВ
E-mail: filologyN@gmail.com
www. <http://fmv.nau.edu.ua/ru/>